

BEGELEIDENDE NOTA

---

van: het Praesidium

aan: de Conventie

Betreft: Ontwerp-tekst van een aantal afdelingen van deel III, met toelichting

---

1. De leden van de Conventie hebben in document CONV 725/03 de volledige ontwerp-tekst van Deel III van de Grondwet ontvangen (samen met de tekst van de delen II en IV).
2. Om het onderzoek en de evaluatie van de ontwerp-tekst van deel III door de Conventieleden te vergemakkelijken, wordt in dit document de tekst weergegeven van de afdelingen van deel III waar het Praesidium naar aanleiding van de ingekomen wijzigingsvoorstellen, de debatten in plenaire zitting en de resultaten van de studiegroepen, de voorgaande teksten heeft gewijzigd. De wijzigingen zijn aangegeven, en de teksten worden voorafgegaan door een toelichting. Ook andere teksten zijn hier weergegeven, die nieuw zijn ten opzichte van de bestaande verdragen en nog niet zijn besproken in de Conventie.
3. Opgemerkt zij dat de bepalingen betreffende de instellingen wijzigingen bevatten die in elk geval moeten worden aangebracht, ongeacht de keuzes die zullen worden gemaakt voor de fundamentele vraagstukken. Van een aantal bepalingen is, pro memorie, enkel de titel opgenomen. Die bepalingen zullen dus moeten worden vervolledigd en aangepast op basis van de definitieve formulering van de institutionele bepalingen van deel I.

4. De hierbij opgenomen teksten betreffen:
    - de fiscale bepalingen (bijlage I);
    - het economische en monetaire beleid en het protocol over de Eurogroep (bijlage II);
    - de ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid (bijlage III);
    - het externe optreden van de Unie (bijlage IV);
    - de institutionele bepalingen (bijlage V);
    - de financiële bepalingen (bijlage VI);
    - de nieuwe rechtsgrondslagen (bijlage VII).
  5. De Conventieleden treffen in bijlage VIII ook een lijst aan van de bepalingen van deel III waarvoor het Praesidium een wijziging van de besluitvormingsprocedure voorstelt.
-

TITEL III

INTERN BELEID EN OPTREDEN

HOOFDSTUK I

AFDELING 5

FISCALE BEPALINGEN

TOELICHTING

Deze afdeling bevat wijzigingen van de artikelen over belastingen. Bedoeling is gehoor te geven aan verzoeken van de werkgroep om over te gaan op BGM voor belastingkwesties, en tevens te erkennen dat dit een gevoelige materie is, zoals door een aantal Conventieleden in de werkgroep en in plenaire zitting is verwoord. Het voorstel omschrijft derhalve duidelijk op welke gebieden BGM van toepassing moet zijn, en stelt een mechanisme in dat inhoudt dat de Raad slechts een besluit over een voorgestelde maatregel kan nemen indien hij vooraf, bij eenparigheid, heeft bevestigd dat deze maatregel tot de aangelegenheden behoort waarop BGM van toepassing is.

ONTWERP-TEKSTEN

Artikel III-56 (voorheen artikel 90)

De lidstaten heffen op producten van de overige lidstaten, al dan niet rechtstreeks, geen hogere binnenlandse belastingen van welke aard ook dan die welke, al dan niet rechtstreeks, op gelijksoortige nationale producten worden geheven.

Bovendien heffen de lidstaten op de producten van de overige lidstaten geen zodanige binnenlandse belastingen dat daardoor andere producties zijdelings worden beschermd.

Artikel III-57 (voorheen artikel 91)

Bij de uitvoer van producten van een lidstaat naar het grondgebied van een andere lidstaat mag de teruggave van binnenlandse belastingen niet het bedrag overschrijden dat daarop al dan niet rechtstreeks geheven is.

Artikel III-58 (voorheen artikel 92)

Met betrekking tot andere belastingen dan de omzetbelasting, de accijnzen en de overige indirecte belastingen mogen vrijstellingen en teruggaven bij uitvoer naar de andere lidstaten slechts worden verleend en compenserende belastingen bij invoer uit de lidstaten slechts worden geheven, voorzover de bedoelde regelingen van tevoren voor een beperkte periode bij een door de Raad, op voorstel van de Commissie, aangenomen Europees besluit zijn goedgekeurd.

Artikel III-59 (voorheen artikel 93)

- 1. Bij Europese wet of kaderwet van de Raad worden maatregelen vastgesteld die betrekking hebben op de harmonisatie van de wetgevingen inzake de omzetbelasting, de accijnzen en andere indirecte belastingen, voorzover deze harmonisatie noodzakelijk is om de werking van de interne markt te verzekeren en concurrentievervalsingen te voorkomen. Deze wet of kaderwet wordt, na raadpleging van het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité, met eenparigheid van stemmen aangenomen.**
- 2. Wanneer de Raad op voorstel van de Commissie met eenparigheid van stemmen constateert dat de in lid 1 bedoelde maatregelen de administratieve samenwerking of de bestrijding van belastingfraude betreffen, stelt hij, in afwijking van lid 1, de Europese wet of kaderwet houdende deze maatregelen vast met gekwalificeerde meerderheid van stemmen.**

Artikel III-60 (nieuw artikel)

Wanneer de Raad, op voorstel van de Commissie, met eenparigheid van stemmen constateert dat maatregelen inzake de vennootschapsbelastingen de administratieve samenwerking of de bestrijding van belastingfraude betreffen, stelt hij, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen een wet of kaderwet houdende deze maatregelen vast, voorzover deze noodzakelijk zijn om de werking van de interne markt te verzekeren en concurrentievervalsingen te voorkomen.

De wet of kaderwet wordt na raadpleging van het Europees Parlement en van het Economisch en Sociaal Comité aangenomen.

TITEL III

INTERN BELEID EN OPTREDEN

HOOFDSTUK II

ECONOMISCH EN MONETAIR BELEID

TOELICHTING

1. De artikelen in het volgende hoofdstuk bevatten wijzigingen die in drie hoofdcategorieën kunnen worden ingedeeld.

Inhoudelijke wijzigingen (aanbevelingen van de Werkgroep economisch bestuur).

2. In de tekst is een aantal voorstellen opgenomen die in de Werkgroep economisch bestuur of de daaropvolgende besprekingen in plenaire zitting naar voren zijn gekomen. Zij bevatten een aantal kleine wijzigingen in de procedures inzake de globale richtsnoeren voor het economisch beleid [Artikel III-68 (voorheen artikel 99)], en de procedure bij buitensporige tekorten [Artikel III-73 (voorheen artikel 104)]. Er is ook een nieuw artikel [artikel III-81] over de externe vertegenwoordiging van de euro. Doel van deze wijzigingen is in te spelen op specifieke aanbevelingen die naar voren kwamen in de werkgroep, en er tegelijk voor zorgen dat de reikwijdte ervan zodanig is dat rekening wordt gehouden met de gevoelige punten die zowel in de werkgroep als in de daaropvolgende discussie in de plenaire zitting aan de orde werden gesteld.

Procedurele wijzigingen (aanbevelingen van de Werkgroep vereenvoudiging)

3. De artikelen houden ook rekening met de aanbeveling van de Werkgroep vereenvoudiging om de procedures voor een aantal rechtsgrondslagen in het EMU-hoofdstuk te wijzigen (met name die waarvoor thans de samenwerkingsprocedure geldt, die binnenkort niet meer bestaat). De Werkgroep vereenvoudiging heeft aanbevolen dat voor de bepalingen waarop nog steeds de samenwerkingsprocedure van toepassing is, de artikelen III-68, lid 6, (voorheen artikel 99, lid 5) en III-75, lid 2, (voorheen artikel 106, lid 2) de medebeslissing (wetgevingsprocedure) moet gaan gelden, en voor de artikelen III-71, lid 2, (voorheen artikel 102, lid 2) en III-72, lid 2 (voorheen artikel 103, lid 2) de gewone raadpleging moet gaan gelden. Voorts heeft zij aanbevolen dat ook voor de raadplegingsprocedure in het kader van de artikelen III-74, lid 6, (voorheen artikel 105, lid 6) en III-76, lid 5, (voorheen artikel 107, lid 5) de medebeslissing (wetgevingsprocedure) moet gaan gelden. In de voorgestelde tekst zijn deze aanbevelingen verwerkt, met uitzondering van artikel III-75, lid 2, (harmonisatie van technische specificaties van munten), dat wegens het zeer technische karakter ervan geschikter wordt geacht voor de raadplegings- dan voor de wetgevingsprocedure.

Technische wijzigingen

4. De inhoudelijke wijzigingen zijn opgenomen in een tekst waarin de groep juristen op verzoek van het Praesidium al een aantal technische wijzigingen had aangebracht. Ze hebben hoofdzakelijk betrekking op de instellingen van een nieuwe definitieve rechtsgrondslag voor het monetair beleid (Artikel III-80) en een herschikking van de afdeling over overgangsregelingen (afdeling 4).

Aanvullende kwesties

5. Te noteren valt dat vrijwel geen wijzigingen zijn aangebracht in de artikelen betreffende de Europese Centrale Bank, ondanks het feit dat is voorgesteld enkele van de bestaande bepalingen over de ECB op te nemen in Titel IV (Instellingen) van Deel I. Daar zijn twee redenen voor. Allereerst was er in de Werkgroep algemene overeenstemming om geen wijzigingen aan te brengen in de status of de taken van de ECB. Ten tweede zou het, gelet op het feit dat de rol van de ECB onlosmakelijk verbonden is met de bepalingen over het monetaire beleid, zeer moeilijk zijn om vast te stellen welke bepalingen louter "institutioneel" van aard zijn. Daarom wordt voorgesteld de gedetailleerde bepalingen van Deel III over de ECB binnen het EMU-hoofdstuk te houden en ze niet over te brengen naar het hoofdstuk in Deel III over de instellingen.
6. Het bestaan van de eurogroep wordt voor het eerst formeel erkend in een aan de Grondwet gehecht protocol. Formele besluiten over economische en financiële kwesties zullen verder binnen het kader van de Raad genomen worden (normaliter in de ECOFIN-Raad), ook op die in de Grondwet expliciet genoemde gebieden waar lidstaten die geen lid zijn van de eurozone geen stemrecht hebben. De tekst bevat echter in artikel [III-86 (voorheen artikel 122)] een nieuw lid 3, dat bepaalt dat de leden van de eurozone ter zake van de richtsnoeren voor het economisch beleid, de begrotingsdiscipline en het multilateraal toezicht maatregelen kunnen vaststellen die verder gaan dan die welke elders in dit hoofdstuk zijn opgenomen.

ONTWERP-TEKSTEN

AFDELING 1

ECONOMISCH BELEID

Artikel III-66 (voorheen artikel 4)

1. Teneinde de in artikel I-3 genoemde doelstellingen te bereiken, omvat het optreden van de lidstaten en de Unie, onder de voorwaarden en volgens het tijdschema waarin de Grondwet voorziet, de invoering van een economisch beleid dat gebaseerd is op de nauwe coördinatie van het economisch beleid van de lidstaten, op de interne markt en op de bepaling van gemeenschappelijke doelstellingen, en dat wordt gevoerd met inachtneming van het beginsel van een open markteconomie met vrije mededinging.
2. Gelijktijdig daarmee omvat dit optreden, onder de voorwaarden en volgens het tijdschema en de procedures waarin de Grondwet voorziet, één munt, de euro, alsmede het bepalen en voeren van één monetair en wisselkoersbeleid, beide met als hoofddoel het handhaven van prijsstabiliteit en, onverminderd deze doelstelling, het ondersteunen van het algemene economische beleid in de Unie, met inachtneming van het beginsel van een open markteconomie met vrije mededinging.
3. Dit optreden van de lidstaten en van de Unie impliceert de naleving van de volgende grondbeginselen: stabiele prijzen, gezonde overheidsfinanciën en monetaire condities en een stabiele betalingsbalans.

Artikel III-67 (voorheen artikel 98)

De lidstaten voeren hun economisch beleid om bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de Unie, als omschreven in artikel I-3, en in het kader van de in [artikel III-68, lid 2,] bedoelde globale richtsnoeren. De lidstaten en de Unie handelen in overeenstemming met het beginsel van een open markteconomie met vrije mededinging, waarbij een doelmatige allocatie van middelen wordt bevorderd, en met inachtneming van de beginselen die zijn neergelegd in [artikel III-66].

Artikel III-68 (voorheen artikel 99)

1. De lidstaten beschouwen hun economisch beleid als een aangelegenheid van gemeenschappelijk belang en coördineren het in het kader van de Raad, overeenkomstig het bepaalde in [artikel III-67].
2. De Raad stelt, op aanbeveling van de Commissie, een ontwerp op voor de globale richtsnoeren voor het economisch beleid van de lidstaten en van de Unie, en brengt daarover verslag uit aan de Europese Raad.

Aan de hand van dit verslag van de Raad bespreekt de Europese Raad een conclusie over de globale richtsnoeren voor het economisch beleid van de lidstaten en van de Unie.

De Raad stelt, uitgaande van deze conclusie, een aanbeveling vast, waarin deze globale richtsnoeren zijn vastgelegd. Hij stelt het Europees Parlement daarvan in kennis.

3. Teneinde een nauwere coördinatie van het economisch beleid en een aanhoudende convergentie van de economische prestaties van de lidstaten te verzekeren, ziet de Raad, aan de hand van door de Commissie ingediende rapporten, toe op de economische ontwikkelingen in elke lidstaat en in de Unie, alsmede op de overeenstemming van het economisch beleid met de in lid 2 bedoelde globale richtsnoeren, en verricht hij regelmatig een algehele evaluatie.

Met het oog op dit multilaterale toezicht verstrekken de lidstaten de Commissie informatie over de belangrijke bepalingen die zij in het kader van hun economisch beleid hebben vastgesteld, en alle andere informatie die zij nodig achten.

4. Wanneer in het kader van de procedure van lid 3 blijkt dat het economisch beleid van een lidstaat niet overeenkomt met de in lid 2 bedoelde globale richtsnoeren of dat dit beleid de goede werking van de economische en monetaire unie in gevaar dreigt te brengen, **kan de Commissie een waarschuwing tot de betrokken lidstaat richten. De Raad kan op aanbeveling van de Commissie de nodige aanbevelingen tot de lidstaat richten. De Raad kan op voorstel van de Commissie besluiten zijn aanbevelingen openbaar te maken.**

In het kader van dit lid besluit de Raad zonder rekening te houden met de stem van de vertegenwoordiger van de betrokken lidstaat, en wordt onder gekwalificeerde meerderheid verstaan de meerderheid van de overige lidstaten welke ten minste drievijfde van hun bevolking vertegenwoordigt.

5. De voorzitter van de Raad en de Commissie brengen het Europees Parlement verslag uit over de resultaten van het multilaterale toezicht. De voorzitter van de Raad kan worden verzocht om voor de bevoegde commissie van het Europees Parlement te verschijnen, indien de Raad zijn aanbevelingen openbaar heeft gemaakt.

6. Bij Europese wet of kaderwet kunnen de nadere bepalingen voor de in de leden 3 en 4 bedoelde multilaterale toezichtprocedure worden vastgesteld.

Artikel III-69 (voorheen artikel 100)

1. Onverminderd de overige procedures waarin de Grondwet voorziet, kunnen bij Europese wet van de Raad de voor de economische situatie passende maatregelen worden vastgesteld, met name indien zich bij de voorziening met bepaalde producten ernstige moeilijkheden voordoen.

2. In geval van moeilijkheden of ernstige dreiging van grote moeilijkheden in een lidstaat, die worden veroorzaakt door natuurrampen of buitengewone gebeurtenissen die deze lidstaat niet kan beheersen, kan de Raad op voorstel van de Commissie een Europees besluit vaststellen waarbij onder bepaalde voorwaarden financiële bijstand van de Unie aan de betrokken lidstaat wordt verleend. De voorzitter van de Raad stelt het Europees Parlement daarvan in kennis.

Artikel III-70 (voorheen artikel 101)

1. Het is de Europese Centrale Bank en de centrale banken van de lidstaten, hierna "nationale centrale banken" te noemen, verboden voorschotten in rekening-courant of andere kredietfaciliteiten te verlenen aan instellingen of organen van de Unie, centrale overheden, regionale, lokale of andere overheden, andere publiekrechtelijke lichamen of openbare bedrijven van de lidstaten, of rechtstreeks van hen schuldbewijzen te kopen.

2. Lid 1 is niet van toepassing op kredietinstellingen die in handen van de overheid zijn en waaraan in het kader van de liquiditeitsvoorziening door centrale banken dezelfde behandeling door de nationale centrale banken en de Europese Centrale Bank wordt gegeven als aan particuliere kredietinstellingen.

Artikel III-71 (voorheen artikel 102)

1. Niet op overwegingen van bedrijfseconomisch toezicht gebaseerde maatregelen en bepalingen waardoor instellingen of organen van de Unie, centrale overheden, regionale, lokale of andere overheden, andere publiekrechtelijke lichamen of openbare bedrijven van de lidstaten een bevoorrechte toegang tot de financiële instellingen krijgen, zijn verboden.

2. De Raad kan op voorstel van de Commissie de Europese verordeningen en besluiten vaststellen met de definities voor de toepassing van het in lid 1 bedoelde verbod. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.

Artikel III-72 (voorheen artikel 103)

1. De Unie is niet aansprakelijk voor de verbintenissen van centrale overheden, regionale, lokale of andere overheden, andere publiekrechtelijke lichamen of openbare bedrijven van de lidstaten en neemt deze verbintenissen niet over, onverminderd de wederzijdse financiële garanties voor de gemeenschappelijke uitvoering van een specifiek project. De lidstaten zijn niet aansprakelijk voor de verbintenissen van centrale overheden, regionale, lokale of andere overheden, andere publiekrechtelijke lichamen of openbare bedrijven van een andere lidstaat en nemen deze verbintenissen niet over, onverminderd de wederzijdse financiële garanties voor de gemeenschappelijke uitvoering van een specifiek project.

2. De Raad kan op voorstel van de Commissie de Europese verordeningen of besluiten vaststellen met de definities voor de toepassing van de in [artikel III-70] en in dit artikel bedoelde verbodsbepalingen. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.

Artikel III-73 (voorheen artikel 104)

1. De lidstaten vermijden buitensporige overheidstekorten.
2. De Commissie houdt toezicht op de ontwikkeling van de begrotingssituatie en de omvang van de overheidsschuld in de lidstaten, om eventuele aanzienlijke tekortkomingen vast te stellen. Met name gaat de Commissie op basis van de volgende twee criteria na of de hand wordt gehouden aan de begrotingsdiscipline:
  - a) of de verhouding tussen het voorziene of feitelijke overheidstekort en het bruto binnenlands product een bepaalde referentiewaarde overschrijdt, tenzij:
    - i) hetzij de verhouding in aanzienlijke mate en voortdurend is afgenomen en een niveau heeft bereikt dat de referentiewaarde benadert;
    - ii) hetzij de overschrijding van de referentiewaarde slechts van uitzonderlijke en tijdelijke aard is en de verhouding dicht bij de referentiewaarde blijft;
  - b) of de verhouding tussen de overheidsschuld en het bruto binnenlands product een bepaalde referentiewaarde overschrijdt, tenzij de verhouding in voldoende mate afneemt en de referentiewaarde in een bevredigend tempo benadert.

De referentiewaarden worden nader omschreven in het protocol betreffende de procedure bij buitensporige tekorten.

3. Indien een lidstaat niet voldoet aan een of meer van deze criteria, stelt de Commissie een verslag op. In het verslag van de Commissie wordt er tevens rekening mee gehouden of het overheidstekort groter is dan de investeringsuitgaven van de overheid en worden alle andere relevante factoren in aanmerking genomen, met inbegrip van de economische en budgettaire situatie van de lidstaat op middellange termijn.

Voorts kan de Commissie een verslag opstellen indien zij - ook al is aan de criteria voldaan - van mening is dat er gevaar voor een buitensporig tekort in een lidstaat aanwezig is.

4. Het Economisch en Financieel Comité brengt advies uit over het verslag van de Commissie.

5. Indien de Commissie van oordeel is dat er in een lidstaat een buitensporig tekort bestaat of kan ontstaan, richt zij een advies tot de betrokken lidstaat.

6. Op voorstel van de Commissie besluit de Raad, rekening houdend met de eventuele opmerkingen van de betrokken lidstaat en na een algehele evaluatie, of er een buitensporig tekort bestaat. Wanneer de Raad besluit dat er inderdaad een buitensporig tekort bestaat, stelt hij volgens dezelfde procedures de aanbevelingen vast die hij tot de betrokken lidstaat richt opdat deze binnen een bepaalde termijn een eind maakt aan het tekort. Behoudens lid 8, worden deze aanbevelingen niet openbaar gemaakt.

In het kader van dit lid besluit de Raad zonder rekening te houden met de stem van de betrokken lidstaat, en wordt onder gekwalificeerde meerderheid verstaan de meerderheid van de andere lidstaten welke tenminste drievijfde van hun bevolking vertegenwoordigt.

7. De in de leden 8 tot en met 11 bedoelde Europese besluiten en aanbevelingen worden door de Raad op aanbeveling van de Commissie met gekwalificeerde meerderheid van stemmen vastgesteld. De Raad besluit zonder rekening te houden met de stem van de betrokken lidstaat, en onder gekwalificeerde meerderheid wordt verstaan de meerderheid van de andere lidstaten welke ten minste drievijfde van hun bevolking vertegenwoordigt.

8. Wanneer de Raad vaststelt dat binnen de voorgeschreven periode geen effectief gevolg aan zijn aanbevelingen is gegeven, kan hij zijn aanbevelingen openbaar maken.

9. Wanneer een lidstaat blijft verzuimen uitvoering te geven aan de aanbevelingen van de Raad, kan de Raad een Europees besluit vaststellen waarin de betrokken lidstaat wordt aangemaand binnen een voorgeschreven termijn het nodige te doen om het tekort te verminderen in de mate die de Raad nodig acht om de situatie te verhelpen.

In dat geval kan de Raad de betrokken lidstaat verzoeken volgens een nauwkeurig tijdschema verslag uit te brengen, teneinde na te gaan welke aanpassingsmaatregelen die lidstaat heeft getroffen.

10. Zolang een lidstaat zich niet voegt naar een overeenkomstig lid 9 vastgesteld Europees besluit, kan de Raad één of meer van de volgende maatregelen toepassen of in voorkomend geval aanscherpen:

- a) eisen dat de betrokken lidstaat door de Raad te bepalen aanvullende informatie openbaar maakt voordat hij obligaties en andere waardepapieren uitgeeft;
- b) de Europese Investeringsbank verzoeken haar beleid inzake kredietverstrekking ten aanzien van de betrokken lidstaat opnieuw te bezien;
- c) eisen dat de betrokken lidstaat bij de Unie een niet-rentedragend bedrag van een passende omvang deponeert, totdat de Raad van oordeel is dat het buitensporige tekort is gecorrigeerd;
- d) boeten van een passende omvang opleggen.

De voorzitter van de Raad stelt het Europees Parlement van de vastgestelde maatregelen in kennis.

11. De Raad trekt de in de leden 6 en 8 tot en met 10 bedoelde maatregelen of sommige daarvan in, indien hij van oordeel is dat het buitensporige tekort in de betrokken lidstaat is gecorrigeerd. Indien de Raad voordien aanbevelingen openbaar heeft gemaakt, verklaart hij, zodra het in lid 9 bedoelde besluit is ingetrokken, in het openbaar dat er niet langer een buitensporig tekort in de betrokken lidstaat bestaat.

12. Het recht om een klacht in te dienen, bedoeld in de [artikelen III-261 en III-262], kan niet worden uitgeoefend in het kader van de toepassing van de leden 1 tot en met 6, 8 en 9 van dit artikel.

13. Verdere bepalingen betreffende de tenuitvoerlegging van de in dit artikel omschreven procedure zijn opgenomen in het protocol betreffende de procedure bij buitensporige tekorten.

Bij Europese wet van de Raad worden passende maatregelen vastgesteld die in de plaats van voornoemd protocol komen. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen na raadpleging van het Europees Parlement en de Europese Centrale Bank.

Onder voorbehoud van de andere bepalingen van dit lid, stelt de Raad op voorstel van de Commissie de Europese verordeningen of besluiten vast met de nadere bepalingen en definities voor de toepassing van dit protocol. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement

AFDELING 2

MONETAIR BELEID

Artikel III-74 (voorheen artikel 105)

1. Het hoofddoel van het Europees Stelsel van Centrale Banken is het handhaven van prijsstabiliteit. Onverminderd dat doel ondersteunt het Europees stelsel van Centrale Banken het algemene economische beleid in de Unie om bij te dragen tot de verwezenlijking van haar in artikel I-3 omschreven doelstellingen. Het Europees Stelsel van Centrale Banken handelt in overeenstemming met het beginsel van een open markteconomie met vrije mededinging, waarbij een doelmatige allocatie van middelen wordt bevorderd, en met inachtneming van de beginselen die zijn neergelegd in [artikel III-66].

2. De via het Europees Stelsel van Centrale Banken uit te voeren fundamentele taken zijn:

- a) het bepalen en uitvoeren van het monetair beleid van de Unie;
- b) het verrichten van valutamarktoperaties in overeenstemming met [artikel III-223];
- c) het aanhouden en beheren van de officiële externe reserves van de lidstaten;
- d) het bevorderen van een goede werking van het betalingsverkeer.

3. Lid 2, onder c), laat het aanhouden en beheren van werksaldi in buitenlandse valuta's door de regeringen van de lidstaten onverlet.

4. De Europese Centrale Bank wordt geraadpleegd:

- a) over elk voorstel voor een handeling van de Unie op de gebieden die onder haar bevoegdheid vallen;
- b) door de nationale autoriteiten over elk ontwerp van wettelijke bepaling op de gebieden die onder haar bevoegdheid vallen, doch binnen de grenzen en onder de voorwaarden die de Raad volgens de procedure van [artikel III-76, lid 6,] vaststelt.

De Europese Centrale Bank kan advies uitbrengen aan de instellingen of organen van de Unie of aan nationale autoriteiten omtrent aangelegenheden op de gebieden die onder haar bevoegdheid vallen.

5. Het Europees Stelsel van Centrale Banken draagt bij tot een goede beleidsvoering van de bevoegde autoriteiten ten aanzien van het bedrijfseconomisch toezicht op kredietinstellingen en de stabiliteit van het financiële stelsel.

6. Bij Europese wet of kaderwet kunnen aan de Europese Centrale Bank specifieke taken betreffende het beleid op het gebied van het bedrijfseconomisch toezicht op kredietinstellingen en andere financiële instellingen, met uitzondering van verzekeringsondernemingen, worden opgedragen. De Europese wet of kaderwet wordt na raadpleging van de Europese Centrale Bank vastgesteld.

Artikel III-75 (voorheen artikel 106)

1. De Europese Centrale Bank heeft het alleenrecht machtiging te geven tot de uitgifte van **de euro, de munteenheid van de Unie.** ~~bankbiljetten binnen de Unie.~~ De Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken mogen bankbiljetten uitgeven ~~De door de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken uitgegeven bankbiljetten zijn welke~~ de enige bankbiljetten zijn die binnen de Unie de hoedanigheid van wettig betaalmiddel hebben.

2. De lidstaten kunnen munten uitgeven, mits de omvang van de uitgifte door de Europese Centrale Bank wordt goedgekeurd. **Bij Europese wet of kaderwet kunnen maatregelen worden vastgesteld om de nominale waarden en technische specificaties van alle voor circulatie bestemde munten te harmoniseren, voorzover dit nodig is voor een goede circulatie van munten binnen de Unie. De Europese wet of kaderwet wordt vastgesteld na raadpleging van het Europees Parlement en de Europese Centrale bank.**

Artikel III-76 (voorheen artikel 107)

1. Het Europees Stelsel van Centrale Banken bestaat uit de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken.

2. De Europese Centrale Bank bezit rechtspersoonlijkheid.

3. Het Europees Stelsel van Centrale Banken wordt bestuurd door de besluitvormende organen van de Europese Centrale Bank, te weten de Raad van bestuur en de directie.

4. De statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken zijn opgenomen in het protocol betreffende de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank.

5. De artikelen 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1 a en 36 van de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken kunnen worden gewijzigd:

- a) hetzij bij Europese wet die na raadpleging van de Europese Centrale Bank wordt vastgesteld;**
- b) hetzij bij wet van de Raad die op aanbeveling van de Europese Centrale Bank wordt vastgesteld, na goedkeuring van het Europees Parlement en na raadpleging van de Commissie.**

6. De in de artikelen 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 en 34.3 van de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Bank bedoelde maatregelen worden door de Raad vastgesteld. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement:

- a) hetzij op voorstel van de Commissie en na raadpleging van de Europese Centrale Bank;
- b) hetzij op aanbeveling van de Europese Centrale Bank en na raadpleging van de Commissie.

Artikel III-77 (voorheen artikel 108)

Bij de uitoefening van de bevoegdheden en het vervullen van de taken en plichten die bij de Grondwet en de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken aan hen zijn opgedragen, is het noch de Europese centrale bank, noch een nationale centrale bank, noch enig lid van hun besluitvormende organen toegestaan instructies te vragen aan dan wel te aanvaarden van instellingen of organen van de Unie, van regeringen van lidstaten of van enig ander orgaan. De instellingen en organen van de Unie alsmede de regeringen van de lidstaten verplichten zich ertoe dit beginsel te eerbiedigen en niet te trachten de leden van de besluitvormende organen van de Europese Centrale Bank of van de nationale centrale banken bij de uitvoering van hun taken te beïnvloeden.

Artikel III-78 (voorheen artikel 109)

Iedere lidstaat draagt er zorg voor dat zijn nationale wetgeving, met inbegrip van de statuten van zijn nationale centrale bank, verenigbaar is met de Grondwet en met de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken.

Artikel III-79 (voorheen artikel 110)

1. Ter uitvoering van de aan het Europees Stelsel van Centrale Banken opgedragen taken, worden door de Europese Centrale Bank, overeenkomstig de Grondwet en onder de voorwaarden van de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken:

- a) Europese verordeningen vastgesteld voorzover nodig voor de uitvoering van de taken omschreven in artikel 3.1, eerste streepje, artikel 19.1, artikel 22 of artikel 25.2 van de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken, alsmede in de gevallen die worden bepaald in de in [artikel III-76, lid 6,] bedoelde handelingen van de Raad;
- b) de Europese besluiten vastgesteld die nodig zijn voor de uitvoering van de door de Grondwet en de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken aan het Europees stelsel van Centrale Banken opgedragen taken;
- c) aanbevelingen en adviezen vastgesteld.

2. De Europese Centrale Bank kan besluiten haar Europese besluiten, aanbevelingen en adviezen openbaar te maken.

3. Binnen de grenzen en onder de voorwaarden die door de Raad volgens de procedure van [artikel III-76, lid 6,] worden vastgesteld, is de Europese Centrale Bank gerechtigd om ondernemingen boeten of dwangsommen op te leggen bij niet-naleving van haar Europese verordeningen en besluiten.

Artikel III-80 (voorheen artikel 23, lid 4)

Onverminderd de bevoegdheden van de Europese Centrale Bank, worden bij Europese wet of kaderwet de maatregelen vastgesteld die nodig zijn voor het gebruik van de euro als enige munteenheid van de lidstaten. De Europese wet of kaderwet wordt na raadpleging van de Europese Centrale Bank vastgesteld.

Artikel 16 (voorheen artikel 111)

~~1. In afwijking van artikel 300 kan de Raad met eenparigheid van stemmen op aanbeveling van de Europese Centrale Bank of van de Commissie en na raadpleging van de Europese Centrale Bank teneinde een consensus te bereiken die verenigbaar is met de doelstelling van prijsstabiliteit, en na raadpleging van het Europees Parlement, overeenkomstig de in lid 3 voor de vaststelling van in regelingen omschreven procedures, formele overeenkomsten sluiten over een wisselkoerssysteem voor de euro ten opzichte van niet-Gemeenschapsvaluta's. De Raad kan, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op aanbeveling van de Europese Centrale Bank of van de Commissie en na raadpleging van de Europese Centrale Bank teneinde een consensus te bereiken die verenigbaar is met de doelstelling van prijsstabiliteit, de euro-spilkoersen binnen het wisselkoerssysteem invoeren, wijzigen of afschaffen. De voorzitter van de Raad stelt het Europees Parlement in kennis van de invoering, wijziging of afschaffing van de euro-spilkoers.~~

~~2. Bij gebreke van een wisselkoerssysteem ten opzichte van één of meer niet-Gemeenschapsvaluta's als bedoeld in lid 1, kan de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op aanbeveling van de Commissie en na raadpleging van de Europese Centrale Bank, of op aanbeveling van de Europese Centrale Bank, algemene oriëntaties voor het wisselkoersbeleid ten opzichte van deze valuta's vaststellen. Deze algemene oriëntaties laten het hoofddoel van het Europees Stelsel van Centrale Banken, zijnde het handhaven van de prijsstabiliteit, onverlet.~~

~~3. In afwijking van artikel 300 neemt de Raad, wanneer de Gemeenschap onderhandelingen met één of meer staten of internationale organisaties moet voeren over aangelegenheden betreffende het monetaire of wisselkoersregime, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op aanbeveling van de Commissie en na raadpleging van de Europese Centrale Bank, besluiten over de regelingen voor de onderhandelingen over en de sluiting van dergelijke overeenkomsten. Deze regelingen verzekeren dat de Gemeenschap één standpunt inneemt. De Commissie wordt ten volle bij de onderhandelingen betrokken.~~

~~Overeenkomsten die in overeenstemming met dit lid worden gesloten, zijn bindend voor de instellingen van de Gemeenschap, de Europese Centrale Bank en de lidstaten.~~

~~4. Onder voorbehoud van lid 1 besluit de Raad, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van de Europese Centrale Bank, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen over het standpunt van de Gemeenschap in internationale fora ten aanzien van onderwerpen die van bijzonder belang zijn voor de economische en monetaire unie, en over de wijze waarop zij overeenkomstig de in de artikelen 99 en 105 vastgelegde bevoegdheidsverdeling wordt vertegenwoordigd.~~

~~5. Onverminderd de bevoegdheid van de Gemeenschap en de overeenkomsten van de Gemeenschap ten aanzien van de economische en monetaire unie, mogen de lidstaten in internationale organen onderhandelingen voeren en internationale overeenkomsten sluiten.~~

Artikel III-81 (nieuw)

1. Teneinde de positie van de euro in het internationale monetaire stelsel veilig te stellen, coördineren de lidstaten die de euro als munt hebben hun optreden onder elkaar en met de Commissie, teneinde gemeenschappelijke standpunten over de monetaire vraagstukken in de bevoegde internationale financiële instellingen en conferenties vast te stellen. Zij verdedigen en bepleiten deze gemeenschappelijke standpunten.

Voor het monetaire beleid of voor vraagstukken die rechtstreeks daarmee verband houden, wordt de Europese Centrale Bank, onverminderd haar onafhankelijkheid, volledig bij deze coördinatie betrokken.

2. Op basis van deze coördinatie kan de Raad, op voorstel van de Commissie, passende maatregelen vaststellen met het oog op een gezamenlijke vertegenwoordiging in de internationale financiële instellingen en conferenties.

AFDELING 3

INSTITUTIONELE BEPALINGEN

Artikel III-82 (voorheen artikel 112)

1. De Raad van bestuur van de Europese Centrale Bank bestaat uit de leden van de directie van de Europese Centrale Bank en de presidenten van de nationale centrale banken van de lidstaten die niet onder een derogatie vallen.

2. a) De directie bestaat uit de president, de vice-president en vier andere leden.

b) De president, de vice-president en de overige leden van de directie worden gekozen uit personen met een erkende reputatie en beroepservaring op monetair of bancaire gebied en worden in onderlinge overeenstemming door de regeringen van de lidstaten op het niveau van de staatshoofden en regeringsleiders benoemd op aanbeveling van de Raad, die het Europees Parlement en de Raad van bestuur van de Europese Centrale Bank heeft geraadpleegd.

Zij worden voor een periode van acht jaar benoemd en zijn niet herbenoembaar.

Alleen zij die de nationaliteit van één van de lidstaten bezitten, kunnen lid van de directie zijn.

Artikel III-83 (voorheen artikel 113)

1. De voorzitter van de Raad en een lid van de Commissie mogen zonder stemrecht aan de vergaderingen van de Raad van bestuur van de Europese Centrale Bank deelnemen.

De voorzitter van de Raad kan aan de Raad van bestuur van de Europese Centrale Bank een motie ter bespreking voorleggen.

2. De president van de Europese Centrale Bank wordt uitgenodigd om aan de vergaderingen van de Raad deel te nemen wanneer deze aangelegenheden bespreekt met betrekking tot de doelstellingen en de taken van het Europees Stelsel van Centrale Banken.

3. De Europese Centrale Bank stelt een jaarverslag over de werkzaamheden van het Europees Stelsel van Centrale Banken en over het monetair beleid in het afgelopen jaar en het lopende jaar op voor het Europees Parlement, de Raad en de Commissie, alsmede voor de Europese Raad. De president van de Europese Centrale Bank legt dit verslag voor aan de Raad en aan het Europees Parlement dat op die basis een algemeen debat kan houden.

De president van de Europese Centrale Bank en de overige leden van de directie kunnen op verzoek van het Europees Parlement of op eigen initiatief worden gehoord door de bevoegde commissies van het Europees Parlement.

Artikel III-84 (voorheen artikel 114)

1. Teneinde de coördinatie van het beleid van de lidstaten te bevorderen in de volle omvang die nodig is voor de werking van de interne markt, wordt een Economisch en Financieel Comité ingesteld.

Dit Comité heeft tot taak:

- a) hetzij op verzoek van de Raad of van de Commissie, hetzij op eigen initiatief adviezen aan deze Instellingen uit te brengen;
- b) de economische en financiële toestand van de lidstaten en van de Unie te volgen en terzake regelmatig aan de Raad en aan de Commissie verslag uit te brengen, inzonderheid wat betreft de financiële betrekkingen met derde landen en internationale instellingen;
- c) onverminderd [artikel III-242], bij te dragen aan de voorbereiding van de werkzaamheden van de Raad, bedoeld in de [artikelen III-45 en III-219, artikel III-68, leden 2, 3, 4 en 6, de artikelen III-69, III-71, III-72 en III-73, artikel III-74, lid 6, artikel III-75, lid 2, artikel III-76, leden 5 en 6, de artikelen III-223 en III-90, artikel III-91, leden 2 en 3, artikel III-86, lid 2, en artikel III-87, leden 2 en 3], en andere adviserende en voorbereidende taken die de Raad aan het Comité heeft opgedragen, uit te voeren;

- d) ten minste eenmaal per jaar de toestand te onderzoeken met betrekking tot het kapitaalverkeer en de vrijheid van het betalingsverkeer, zoals deze voortvloeien uit de toepassing van de Grondwet en van door de Raad vastgestelde maatregelen; dit onderzoek heeft betrekking op alle maatregelen betreffende kapitaalverkeer en betalingsverkeer; het Comité brengt de Commissie en de Raad verslag uit over de resultaten van dit onderzoek.

De lidstaten, de Commissie en de Europese Centrale Bank benoemen ieder ten hoogste twee leden van het Comité.

3. De Raad stelt op voorstel van de Commissie een Europees besluit houdende nadere bepalingen betreffende de samenstelling van het Economisch en Financieel Comité vast. Hij besluit na raadpleging van de Europese Centrale Bank en dit Comité. De voorzitter van de Raad stelt het Europees Parlement van het desbetreffende besluit in kennis.

4. Naast de vervulling van de in lid 2 genoemde taken volgt het Comité, indien en zolang er lidstaten zijn die vallen onder een derogatie als bedoeld in de [artikelen III-86, III-87 en III-88], de monetaire en financiële toestand en de algemene regeling van het betalingsverkeer van die lidstaten en brengt het terzake regelmatig verslag uit aan de Raad en aan de Commissie.

Artikel III-85 (voorheen artikel 115)

De Raad of een lidstaat kan de Commissie verzoeken een aanbeveling of een voorstel te doen betreffende aangelegenheden die onder [artikel III-68, lid 4, artikel III-73, met uitzondering van lid 13, de artikelen III-223, III-87, III-86 en III-87, lid 3,] vallen. De Commissie onderzoekt dit verzoek en legt haar conclusies onverwijld aan de Raad voor.

AFDELING 4

OVERGANGSBEPALINGEN

Artikel III-86 (voorheen artikel 122)

1. De lidstaten ten aanzien waarvan de Raad niet heeft besloten dat zij voldoen aan de nodige voorwaarden voor de invoering van de euro, vallen onder een derogatie als omschreven in lid 2 van dit artikel. Deze lidstaten worden hierna "lidstaten die vallen onder een derogatie" genoemd.

2. Een derogatie als bedoeld in lid 1 houdt in dat de volgende bepalingen van de Grondwet niet op de betrokken lidstaat van toepassing zijn:

- a) de onderdelen van de globale richtsnoeren voor het economisch beleid die in algemene zin betrekking hebben op de eurozone (artikel III-68, lid 2);**
- b) dwangmiddelen om buitensporige tekorten te verminderen (artikel III-73, leden 9 en 11);**

- c) doelstellingen en taken van het Europees Stelsel van Centrale Banken (artikel III-74, leden 1, 2, 3 en 5);
- d) uitgifte van de euro (artikel III-75);
- e) handelingen van de Europese Centrale Bank (artikel III-79);
- f) maatregelen inzake het gebruik van de euro (artikel III-80);
- g) monetaire overeenkomsten (artikel III-223);
- h) externe vertegenwoordiging van de euro (artikel III-81);
- i) aanwijzing van de leden van de directie van de Europese Centrale Bank (artikel III-82, lid 2, onder b).

De uitsluiting van een dergelijke lidstaat en zijn nationale centrale bank van de rechten en plichten in het kader van het Europees Stelsel van Centrale Banken is vastgelegd in hoofdstuk IX van de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken.

3. Teneinde bij te dragen tot de goede werking van de economische en monetaire unie en overeenkomstig de desbetreffende bepalingen van de Grondwet, kunnen aanvullende maatregelen, gericht op de lidstaten die de euro als munt hebben, worden vastgesteld, met name ter versterking van de coördinatie van hun economisch beleid en de begrotingsdiscipline. Deze maatregelen hebben betrekking op de richtsnoeren voor het economisch beleid en het multilaterale toezicht daarop [artikel III-68, leden 2 en 3], alsmede op de buitensporige tekorten [artikel III-3, leden 6, 8 en 11]. Lid 5 is van toepassing.

4. In de in lid 2 genoemde artikelen wordt lidstaten gelezen als "lidstaten die niet vallen onder een derogatie".

5. De stemrechten van de lidstaten die vallen onder een derogatie worden geschorst ten aanzien van de maatregelen van de Raad, bedoeld in de in lid 2 opgesomde artikelen. **Als gekwalificeerde meerderheid geldt de meerderheid van de stemmen van de vertegenwoordigers van de lidstaten die niet vallen onder een derogatie, welke ten minste drievijfde van hun bevolking vertegenwoordigt.** Eenparigheid van stemmen van die lidstaten is vereist voor elke handeling waarvoor eenparigheid van stemmen vereist is.

Artikel III-87 (voorheen artikelen 121, 122, lid 2, en 123, lid 5)

1. Ten minste om de twee jaar of op verzoek van een lidstaat die valt onder een derogatie brengen de Commissie en de Europese Centrale Bank verslag uit aan de Raad over de vooruitgang die door de lidstaten die vallen onder een derogatie, is geboekt bij de nakoming van hun verplichtingen met het oog op de totstandbrenging van de economische en monetaire unie. Deze verslagen bevatten met name een onderzoek naar de verenigbaarheid van de nationale wetgeving van elk van deze lidstaten, met inbegrip van de statuten van zijn nationale centrale bank, met [de artikelen III-77 en III-78] van de Grondwet en met de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken. In deze verslagen wordt ook nagegaan of een hoge mate van duurzame convergentie is bereikt, aan de hand van de mate waarin elk van deze lidstaten aan de volgende criteria voldoet:

- a) een hoge mate van prijsstabiliteit, die blijkt uit een inflatiepercentage dat dicht ligt bij dat van ten hoogste de drie lidstaten die op het gebied van de prijsstabiliteit het best presteren;

- b) het houdbare karakter van de situatie van de overheidsfinanciën; dit blijkt uit een begrotings-situatie van de overheid zonder een buitensporig tekort als bedoeld in [artikel III-73, lid 6];
- c) de inachtneming van de normale fluctuatiemarges van het wisselkoersmechanisme, gedurende ten minste twee jaar, zonder devaluatie van de munt ten opzichte van de euro;
- d) de duurzaamheid van de convergentie die is bereikt door de lidstaat die onder een derogatie valt, en van zijn deelneming aan het wisselkoersmechanisme, hetgeen tot uitdrukking komt in de niveaus van de rentevoeten voor de lange termijn.

De vier in dit lid genoemde criteria en de perioden tijdens welke daaraan moet worden voldaan, worden gepreciseerd in het protocol betreffende de convergentiecriteria van de Europese Centrale Bank. In de verslagen van de Commissie en van de Europese Centrale Bank wordt ook rekening gehouden met de resultaten van de integratie van de markten, de situatie en de ontwikkeling van de lopende rekeningen van de betalingsbalansen, en een onderzoek naar de ontwikkeling van de loonkosten per eenheid product en andere prijsindicatoren.

2. Na raadpleging van het Europees Parlement en na bespreking in de Raad in de samenstelling van de staatshoofden en regeringsleiders, besluit de Raad, op voorstel van de Commissie, welke lidstaten die vallen onder een derogatie aan de noodzakelijke voorwaarden voldoen volgens de criteria van [lid 1], en trekt hij de derogaties van de betrokken lidstaten in.

3. Indien volgens de procedure van lid 2 wordt besloten een derogatie te beëindigen, stelt de Raad, op voorstel van de Commissie, met eenparigheid van stemmen van de leden van de Raad die de lidstaten zonder derogatie en de betrokken lidstaat vertegenwoordigen, onherroepelijk de koers vast waartegen de munteenheid van de betrokken lidstaat wordt vervangen door de euro, en neemt hij de overige maatregelen die nodig zijn voor de invoering van de euro als enige munteenheid in die lidstaat. De Raad besluit na raadpleging van de Europese Centrale Bank.

Artikel III-88 (voorheen artikelen 123, lid 3, en 117, lid 2)

1. Indien en zolang er onder een derogatie vallende lidstaten zijn, wordt, onverminderd het bepaalde in [artikel III-76, lid 3,] van de Grondwet, de in artikel 45 van de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken bedoelde Algemene Raad van de Europese Centrale Bank als derde besluitvormend orgaan van de Europese Centrale Bank gevormd.

2. Indien en zolang er onder een derogatie vallende lidstaten zijn, heeft de Europese Centrale Bank ten aanzien van die lidstaten de taak:

- a) de samenwerking tussen de nationale centrale banken van de lidstaten te versterken;
- b) de coördinatie van het monetair beleid van de lidstaten te versterken teneinde prijsstabiliteit te verzekeren;
- c) toe te zien op de werking van het wisselkoersmechanisme;

- d) overleg te plegen over aangelegenheden die onder de bevoegdheid van de nationale centrale banken vallen en die van invloed zijn op de stabiliteit van de financiële instellingen en markten;
- e) de vroegere taken uit te oefenen van het Europees Fonds voor monetaire samenwerking, die eerder waren overgenomen door het Europees Monetair Instituut.

Artikel III-89 (voorheen artikel 124, lid 1)

Iedere lidstaat die valt onder een derogatie behandelt zijn wisselkoersbeleid als een aangelegenheid van gemeenschappelijk belang. Daarbij houdt hij rekening met de ervaring die is opgedaan bij de samenwerking in het kader van het wisselkoersmechanisme.

Artikel III-90 (voorheen artikel 119)

1. In geval van moeilijkheden of ernstig dreigende moeilijkheden in de betalingsbalans van een onder een derogatie vallende lidstaat, die voortvloeien hetzij uit het ontbreken van het globaal evenwicht van zijn balans hetzij uit de aard van zijn beschikbare deviezen, en die met name de werking van de interne markt of de verwezenlijking van de gemeenschappelijke handelspolitiek in gevaar kunnen brengen, onderwerpt de Commissie de toestand in die staat en de maatregelen welke hij overeenkomstig de Grondwet met gebruikmaking van alle hem ten dienste staande middelen heeft genomen of kan nemen, onverwijld aan een onderzoek. De Commissie geeft aan welke maatregelen zij de betrokken lidstaat aanbeveelt.

Indien de actie die wordt ondernomen door de onder een derogatie vallende lidstaat en de door de Commissie in overweging gegeven maatregelen niet voldoende blijken te zijn om de ondervonden of dreigende moeilijkheden uit de weg te ruimen, doet de Commissie, na raadpleging van het Economisch en Financieel Comité, aan de Raad aanbevelingen tot wederzijdse bijstand en betreffende passende maatregelen.

De Commissie houdt de Raad regelmatig van de toestand en de ontwikkeling daarvan op de hoogte.

2. De Raad kent de wederzijdse bijstand toe; hij stelt de Europese kaderwetten of de Europese besluiten vast die de voorwaarden en de wijze van toepassing daarvan bepalen. De wederzijdse bijstand kan met name de vorm aannemen van:

- a) een gezamenlijk optreden bij andere internationale organisaties waarop de lidstaten die vallen onder een derogatie een beroep kunnen doen;
- b) maatregelen noodzakelijk om verlegging van het handelsverkeer te vermijden, wanneer de lidstaat die valt onder een derogatie in moeilijkheden verkeert, kwantitatieve beperkingen ten aanzien van derde landen handhaaft of wederinvoert;
- c) de verlening van beperkte kredieten door andere lidstaten, onder voorbehoud van hun toestemming.

3. Indien de door de Commissie aanbevolen wederzijdse bijstand door de Raad niet wordt goedgekeurd of wanneer de goedgekeurde wederzijdse bijstand en de getroffen maatregelen ontoereikend zijn, machtigt de Commissie de in moeilijkheden verkerende lidstaat die valt onder een derogatie vrijwaringsmaatregelen te nemen waarvan zij de voorwaarden en de wijze van toepassing bepaalt.

De Raad kan op eigen initiatief deze machtiging intrekken en deze voorwaarden en wijze van toepassing wijzigen.

Artikel III-91 (voorheen artikel 120)

1. In geval van een plotselinge crisis in de betalingsbalans en indien een besluit in de zin van [artikel III-90, lid 2], niet onmiddellijk wordt genomen, kan een lidstaat die valt onder een derogatie te zijner bescherming de noodzakelijke vrijwaringsmaatregelen treffen. Die maatregelen moeten zo weinig mogelijk verstoringen in de werking van de interne markt teweegbrengen en mogen niet verder reiken dan strikt onvermijdelijk is om de plotseling opgetreden moeilijkheden te overwinnen.

2. De Commissie en de andere lidstaten moeten van die vrijwaringsmaatregelen uiterlijk op het tijdstip van hun inwerkingtreding op de hoogte worden gebracht. De Commissie kan de Raad wederzijdse bijstand overeenkomstig [artikel III-90] aanbevelen.

3. Op advies van de Commissie en na raadpleging van het Economisch en Financieel Comité kan de Raad besluiten dat de betrokken lidstaat bovenbedoelde vrijwaringsmaatregelen moet wijzigen, schorsen of intrekken.

Protocol betreffende de Eurogroep

De hoge verdragsluitende partijen,

Verlangend de voorwaarden voor een sterkere economische groei in Europa te bevorderen en daartoe een steeds nauwere coördinatie van het economisch beleid in de eurozone te ontwikkelen,

Zich ervan bewust dat er bijzondere bepalingen voor een versterkte dialoog tussen de staten van de eurozone moeten worden vastgesteld, in afwachting dat alle lidstaten van de EU tot de eurozone toetreden,

Hebben overeenstemming bereikt over de onderstaande bepalingen, die aan de Grondwet worden gehecht:

Artikel 1

De ministers van de staten van de eurozone vergaderen in informeel verband. De vergaderingen worden, voorzover nodig, gehouden om van gedachten te wisselen over aangelegenheden die verband houden met de specifieke bevoegdheden van de ministers inzake de ene munt. Op deze vergaderingen, die worden voorbereid door de vertegenwoordigers van de ministers van Financiën van de tot de eurozone behorende staten, worden de Commissie en de ECB uitgenodigd.

Artikel 2

Door de ministers van de staten van de eurozone wordt, met een meerderheid van de lidstaten van de eurozone, een voorzitter gekozen voor de duur van twee jaar.

TITEL III
INTERN BELEID EN OPTREDEN

HOOFDSTUK IV
RUIMTE VAN VRIJHEID, VEILIGHEID EN
RECHTVAARDIGHEID

TOELICHTING

Algemene bepalingen

De eerste acht artikelen bevatten horizontale bepalingen over de voornaamste kenmerken van de ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid en haar speciale of van de gemeenschappelijke voorschriften afwijkende procedures.

Artikel [III-153] is een afspiegeling van de inhoud van de overige bepalingen en bepaalt het algemene gebied waarop de Unie optreedt. Het artikel heeft over het algemeen een gunstig onthaal gevonden en de ingekomen wijzigingsvoorstellen zijn vooral van redactionele aard. Een aantal Conventieleden heeft voorgesteld de “voorkoming van racisme en vreemdelingenhaat” toe te voegen (Duhamel +10, Voggenhubber, Michel +5, Dybkjær, De Rossa, Carey en Gabaglio). Aan dat voorstel is gevolg gegeven. Bovendien is het nuttig geacht, uit-drukkelijk aan te geven dat die bepalingen ook van toepassing zijn op staatlozen. Verder in de tekst bestrijken de woorden "onderdanen van derde landen" dus impliciet de staatlozen, zonder dat zulks uitdrukkelijk hoeft te worden vermeld.

De **artikelen [III-154]** en **[III-155]** zijn nagenoeg niet gewijzigd. Sommigen hadden ze liever geschrapt gezien, maar de meerderheid is voor handhaving, conform de conclusies van Werkgroep X. Voorgesteld wordt, de inhoud van artikel **[III-154]** op te voeren in dit hoofdstuk en niet in artikel **[I-20]** van de Grondwet, dat over de Europese Raad gaat. De enige wijziging die met betrekking tot artikel **[III-155]** over de rol van de nationale parlementen wordt voorgesteld, is de verwijzing naar het Protocol betreffende de toepassing van het subsidiariteits- en evenredigheidsbeginsel, die aanvankelijk in lid 2 stond.

Voorgesteld wordt, **artikel [III-156]** te behouden, hoewel sommige Conventieleden (Duff + 20, Fischer, Kaufmann, Kohout, Michel + 5, Teufel, Tiilikainen + 5) om schrapping ervan hadden verzocht. De verankering van de wederzijdse evaluatie maakt immers deel uit van het politiek compromis dat in werkgroep X is bereikt, en heeft een gunstig onthaal gevonden bij verscheidene andere Conventieleden. Aan de wijzigingsvoorstellen waarin een sterkere rol van het Europees Parlement wordt bepleit (Costa + 1, Duhamel + 8) is geen gevolg gegeven omdat het in casu niet om een wetgevingsactiviteit gaat, maar veeleer om administratieve voorwaarden voor een evaluatie die wordt uitgevoerd door de lidstaten. Het werd tevens nuttig bevonden te vermelden dat een van de doelstellingen van de wederzijdse evaluatie het bevorderen van de wederzijdse erkenning is, en aldus kan een gunstig gevolg worden gegeven aan een wens van sommige Conventieleden (Villepin, Lequiller).

Voorgesteld wordt, in **artikel [III-157]** over operationele samenwerking te bepalen dat een Comité wordt opgericht en dat het derhalve niet louter een mogelijkheid betreft waarover de Raad beschikt. Een en ander komt er na een reeks van wijzigingsvoorstellen en strookt met de andere Conventieartikelen waarin melding wordt gemaakt van comités in de Raad. In de gewijzigde tekst worden de bevoegde autoriteiten die het voorwerp van de voorgenomen coördinatie zullen zijn niet uitdrukkelijk genoemd, waardoor de delegaties in de Raad een ruime beoordelingsvrijheid wordt gelaten zodat zij rekening kunnen houden met de bijzonderheden van hun administratieve structuur. Anderzijds wordt voorgesteld dat de nationale parlementen evenals het Europees Parlement worden geïnformeerd over de werkzaamheden van het Comité, aangezien de operationele middelen tegenwoordig een aangelegenheid van de lidstaten zijn.

Bij **artikel [III-160]** betreffende het initiatiefrecht van de lidstaten hebben sommige Conventieleden vraagtekens geplaatst, in wezen omdat het initiatief volgens hen ook op dit gebied uitsluitend bij de Commissie mag berusten (Michel + 5 Conventieleden, Voggenhuber + 2, Wittbrodt, Costa). Uit het debat in de plenaire zitting is evenwel duidelijk gebleken dat andere Conventieleden vóór het initiatiefrecht van de lidstaten zijn, als tegenwicht van andere punten waar de toepassing van de wetgevingsprocedure is aanvaard. Wat de vereiste drempel betreft, hebben sommigen een minimum van drie landen (Fischer en de Vries) voorgesteld, anderen eenderde van de lidstaten (van Dijk + 1 Conventielid, Santer + 3 Conventieleden) en nog anderen eenvijfde (Figel + 3 Conventieleden). Uit het debat in de plenaire zitting bleek steun voor het eerste voorstel van het Praesidium (een kwart van de lidstaten), een compromis waarover een consensus zou moeten kunnen worden bereikt.

Het Praesidium heeft geconstateerd dat veel Conventieleden tegen **het vroegere artikel 9 (thans artikel III-279)** over de rechterlijke controle zijn omdat de handelingen die in het kader van de ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid worden vastgesteld, gevolgen kunnen hebben voor de rechten van individuen (Farnleitner, Fischer, Brok + 32, Duhamel + 9, Wittbrodt + 1, Duff, Voggenhuber + 2, Michel + 5, Borrell + 1, Tiilikainen + 5). Andere Conventieleden hebben daarentegen onderstreept dat deze bepaling gehandhaafd moet worden. Sommigen willen zelfs teruggrijpen op de exacte formulering van artikel [35], lid 5, VEU, namelijk zonder de woorden "wanneer die handelingen onder het interne recht vallen" (Hain, de Villepin, Teufel, Fini, Hjelm-Wallén en Lekberg, Lopes en Lobo Antunes, Queiró, Schlüter, Tiilikainen + 4). In die omstandigheden heeft het Praesidium geoordeeld dat de voorgestelde tekst een goed en evenwichtig compromis vormt. Aangezien dit artikel betrekking heeft op de bevoegdheid van het Hof van Justitie, is het ingevoegd in het hoofdstuk van deel III van de Grondwet dat aan het Hof van Justitie is gewijd (het is er terug te vinden als artikel III-279)).

Afdeling 1: Beleid inzake grenscontrole, asiel en immigratie

Artikel [III-161] over personencontrole aan de grenzen is beter geformuleerd. In lid 2, punt a), wordt immers alleen een kortere en eenvoudigere formulering voorgesteld, die betrekking heeft op alle facetten van het beleid inzake visa en andere titels voor een verblijf van korte duur, die in de vorige formulering expliciet werden genoemd.

In wijzigingsvoorstellen en mondelinge opmerkingen over punt d) van dit lid is gerept van het vooruitzicht om op termijn eventueel een gemeenschappelijke grensbewakingsdienst of –structuur in het leven te roepen die de coördinatie van de nationale grensbewakingsdiensten bevordert en hen steunt (Fischer, Kuneva, Vastagh, maar zie ook de wijzigingsvoorstellen in omgekeerde zin van Lennmarker + Kvist, Tiilikainen + 5). Het Praesidium heeft er de voorkeur aan gegeven zich te houden aan de huidige formulering, die voor alle Conventieleden aanvaardbaar lijkt te zijn.

Wat punt e) betreft, heeft het Praesidium het voorts niet nodig geacht gevolg te geven aan bepaalde wijzigingsvoorstellen die uitdrukkelijk vermeld hadden willen zien dat lidstaten tijdelijk weer controles aan hun binnengrenzen kunnen instellen, zoals toegestaan bij artikel 2, lid 2, van de Schengenuitvoeringsovereenkomst. Aangezien de Schengenuitvoeringsovereenkomst thans juridisch de status heeft van afgeleid recht van de Unie, zou dat voorschrift na de inwerkingtreding van de Grondwet in ieder geval van kracht blijven. Artikel 2, lid 2, van de Schengenuitvoeringsovereenkomst zou dus een "wet" zijn in de zin van het onderhavige artikel [III-161], lid 2, en geheel daarmee verenigbaar.

Ten slotte is een lid toegevoegd waarin wordt gepreciseerd dat deze bepaling geen afbreuk doet aan de bevoegdheid van de lidstaten om hun grenzen af te bakenen.

Met betrekking tot **artikel [III-162]** over asiel heeft het Praesidium in de plenaire zitting geconstateerd dat er een ruime consensus over de inhoud van lid 2 is. Daarom heeft het maar één inhoudelijk wijzigingsvoorstel in aanmerking genomen, namelijk de toevoeging van een punt g), waarin ingevolge het wijzigingsvoorstel van de heer Hain wordt gewezen op het belang van het externe aspect van het asielbeleid, met name van de invoering van het begrip partnerschap en samenwerking met derde landen met het oog op een beter beheer van de instroom van asielzoekers.

Voorts wordt voorgesteld de tekst van punt c) enigszins anders te formuleren om te verduidelijken dat de gemeenschappelijke procedure niet noodzakelijk dezelfde moet zijn voor de toekenning van de asielstatus, enerzijds, en voor de toekenning van de subsidiaire-beschermings-status, anderzijds (wijzigingsvoorstel Brok + 33, Duff + 20). Ook is een licht verschillende formulering gekozen voor de tijdelijke bescherming, aangezien het desbetreffende optreden van de Unie vooral gericht is op een gemeenschappelijk stelsel om het hoofd te kunnen bieden aan een massale toevloed, maar niet noodzakelijkerwijs op een eenvormige status van de betrokken personen noch een eenvormige procedure in individuele gevallen.

Met betrekking tot **artikel [III-163]** over immigratie heeft het Praesidium recht gedaan aan de wijzigingsvoorstellen waarin gevraagd werd om schrapping van het punt over de bestrijding van mensenhandel (Farnleitner, Fischer, Hain + Tomlinson, Hjelm-Wallén). Dit aspect van het optreden van de Unie wordt immers enerzijds gewaarborgd door de opneming van mensenhandel in de lijst van straf-bare feiten in artikel [17] voor wat de bestrijding van mensenhandel met strafrechtelijke instrumenten betreft. Anderzijds lijkt het punt c) ("illegale immigratie en illegaal verblijf") een groot deel van de bestrijding van mensenhandel met niet-strafrechtelijke instrumenten te bestrijken (namelijk iedere vergemakkelijking van een illegale binnenkomst en verblijf in de Unie). In lid 4 is toegevoegd dat iedere harmonisatie is uitgesloten, naar analogie van de bepaling in artikel [18] (misdadpreventie), die evenzeer alleen stimulerings- en ondersteuningsmaatregelen betreft.

Voorgesteld wordt, **artikel [III-164]** (solidariteitsbeginsel) ongewijzigd te laten omdat er maar heel weinig, overigens tegenstrijdige wijzigingsvoorstellen over zijn ingediend. Sommigen wilden het gehele artikel geschrapt zien (Fischer, Heathcoat-Amory, Kirkhope), anderen alleen de woorden "ook op financieel vlak" (de Vries, Hjelm-Wallén + 4); nog anderen wilden het artikel daarentegen beperken tot louter financiële solidariteit (de Villepin). Het Praesidium is van oordeel dat de huidige formulering het resultaat is van een compromis waarover uitvoerig is onderhandeld in de werkgroep en dat in de plenaire zitting een gunstig onthaal heeft gevonden bij een ruime meerderheid van de Conventieleden, in het bijzonder de leden van de nieuwe lidstaten.

Hoofdstuk 2: Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken

Met betrekking tot **artikel [III-165]** (justitiële samenwerking in burgerlijke zaken) wordt het nuttig geacht, de woorden "met grensoverschrijdende gevolgen" toe te voegen aan lid 1 (de Vries + 1 Conventielid, Teufel, Roche, Hjelm-Wallén + 4, Haenel en Hübner). Dit beginsel zou vanzelfsprekend moeten gelden voor de maatregelen die in de leden 2 en 3 van deze bepaling worden beoogd.

Ten aanzien van lid 3 hebben Conventieleden voorts gememoreerd dat de Unie alleen met betrekking tot de grensoverschrijdende aspecten van het familierecht wetgevend zou mogen optreden (Voggenhuber + 2; Duhamel + 10; Borrell + 2). Dit voorstel is in aanmerking genomen om ieder misverstand te vermijden, zelfs al wordt in lid 1 reeds aangegeven dat de Unie op dit gebied slechts wetgevend optreedt als er grensoverschrijdende gevolgen zijn.

Het Praesidium heeft geconstateerd dat de Conventie verdeeld was over de vraag of de Raad, met betrekking tot het familierecht, moet besluiten met eenparigheid van stemmen of volgens de gewone wetgevingsprocedure. Veel Conventieleden hebben betoogd dat de Raad terzake met eenparigheid van stemmen moet besluiten (Teufel, de Vries en de Bruijn, Roche, Hjelm - Wallén, Hain, Fini, Lopes, Queiró en Schlüter). Anderen vinden dat de gewone wetgevingsprocedure moet gelden (Duff + 19, Farnleitner, Santer + 3, Voggenhuber + 2) en sommigen vinden zelfs dat het familierecht niet afzonderlijk moet worden behandeld en stellen daarom voor lid 3 te schrappen (Michel + 5, Haenel + 1, Fischer en Meyer). In die omstandigheden heeft het Praesidium besloten het eenparigheidsvereiste zoals bepaald bij het Verdrag van Nice, te handhaven.

Met betrekking tot de vraag of er voor de ouderlijke verantwoordelijkheid een uitzondering kan worden gemaakt en of daarvoor de wetgevingsprocedure zou kunnen worden gebruikt, heeft een aantal leden van de Conventie zich daartegen uitgesproken en hebben anderen aangevoerd dat dit onderscheid in de praktijk moeilijk kan worden gemaakt (Teufel, de Vries en de Bruijn, Roche, Hjelm - Wallén, Hain, Lopes, Queiró, Wuermeling, Schlüter). In het licht van die opmerkingen heeft het Praesidium de verwijzing naar de ouderlijke verantwoordelijkheid dan maar geschrapt. Niettemin heeft het Praesidium het nodig geacht een laatste lid toe te voegen waardoor de Raad met eenparigheid van stemmen kan besluiten de wetgevingsprocedure van toepassing te maken op aspecten van het familierecht die onder dit artikel vallen. Met deze bepaling zou kunnen worden vermeden dat de Grondwet moet worden gewijzigd, zonder de zware herzieningsprocedure .

Afdeling 3: Justitiële samenwerking in strafzaken

Het Praesidium vindt dat de **vroegere artikelen 15 en 16** (justitiële samenwerking in strafzaken en strafprocedure) moeten worden samengevoegd in het nieuwe **artikel [III-166]**, want de onderlinge aanpassing van het strafprocesrecht nodig kan blijken om de volledige wederzijdse erkenning van beslissingen te vergemakkelijken

Het Praesidium heeft zich gebogen over de wijzigingsvoorstellen van bepaalde Conventieleden, die benadrukt hebben dat de eenparigheidsregel behouden moet blijven voor alle handelingen op basis van de artikelen [III-166 tot en met III-172] (Farnleiter, Lopes, Roche, Schlüter, de Vries, Santer alleen voor de artikelen [III-171] en [III-172], Hain alleen voor artikel [III-166], lid 2). Het Praesidium heeft geen gevolg gegeven aan die wijzigingsvoorstellen, rekening houdend met de aanbevelingen van de werkgroep (die alleen in bepaalde bijzondere gevoelige gevallen in eenparigheid van stemmen voorziet en de bevoegdheden van de Unie met betrekking tot het huidige Verdrag beperkt heeft), de ruime meerderheid van Conventieleden die in de plenaire zitting van 3 april vóór die bepalingen was, een aantal wijzigingsvoorstellen die eenparigheid geschrapt willen zien – zelfs in gevallen waarin het ontwerp van het Praesidium erin voorziet (voor de artikelen [III-166, lid 2, III-167, III-170, III-171] of sommige daarvan: Duff + een aantal Conventieleden, de Villepin, Michel + 5, Berger + Einem, Van Lancker, Duhamel + een aantal Conventieleden, Voggenhuber + 2, van der Linden + Timmermans, Brok + 32 Conventieleden (voor artikel [III-170])).

Met betrekking tot het vroegere artikel 16 (dat artikel [III-166, lid 2], is geworden) hebben veel Conventieleden erop aangedrongen dat de Unie alleen minimumvoorschriften vaststelt wanneer dat gerechtvaardigd wordt door een grensoverschrijdende dimensie (Heathcoat - Amory, Schlüter, Teufel, Fischer, Wuermeling, Queiró, Haenel en Tiilikainen). Lid 1 is derhalve herzien en de woorden "strafzaken met een grensoverschrijdende dimensie" zijn toegevoegd.

Voorts moet worden beklemtoond dat deze bepaling weliswaar strekt tot de vaststelling van minimumvoorschriften inzake de toelaatbaarheid van bewijs, maar geenszins tot de harmonisatie van deze toelaatbaarheid en evenmin van de beoordeling van dat bewijs, wat volledig en uitsluitend onder de bevoegdheid van de nationale rechters valt. Het gaat er alleen om minimumnormen vast te stellen waardoor bewijs dat in overeenstemming met die voorschriften is verkregen, naderhand in procedures in andere lidstaten kan worden gebruikt, maar daarmee wordt geen afbreuk gedaan aan de vrijheid van de rechter om ander bewijs in overweging te nemen conform zijn nationale recht (zie met name de wijzigingsvoorstellen Svensson en Hjelm-Wallén). Om ieder misverstand hieromtrent te vermijden wordt voorgesteld de formulering "wederzijdse toelaatbaarheid van bewijs tussen de lidstaten" in lid 2, punt a), te gebruiken.

Een aantal Conventieleden heeft gevraagd dat de Unie alleen kaderwetten gebruikt om wetgeving vast te stellen (Schlüter, Farnleitner, Teufel, de Vries, de Villepin, Fischer, Queiró). Sommigen hebben er in dat verband op gewezen dat de nationale parlementen erbij betrokken moeten worden en dat de omzetting van het recht van de Unie op dit gebied gerechtvaardigd is. Het Praesidium heeft recht gedaan aan dat verzoek en heeft de woorden "wetten" in dit artikel geschrapt.

Het Praesidium heeft voorts een laatste zin toe-gevoegd, die werd voorgesteld door de heer Roche, waarin wordt aangegeven dat de lidstaten strengere beschermingsnormen kunnen vaststellen.

Met betrekking tot **artikel [III-167]** (materieel strafrecht) wordt voorgesteld het eerste streepje (dat om een louter technische reden het eerste lid is geworden) ongewijzigd te handhaven, gezien de ruime steun die ervoor bestaat. Het enige vermeldenswaardige verzoek tot toevoeging van andere vormen van criminaliteit aan de lijst in het eerste streepje heeft betrekking op racisme en vreemdelingen-haat, die aan artikel [III-153] zijn toegevoegd.

Het tweede lid is aangepast om rekening te houden met bepaalde wijzigingsvoorstellen (Hjelm-Wallén, Fini, Teufel, Roche, Schlüter, Hain, Tiilikainen). In de nieuwe formulering wordt de draagwijdte van het tweede lid aanzienlijk beperkt, namelijk:

- de strafbare feiten in kwestie moeten samenhangen met maatregelen voor harmonisatie op het niveau van de Unie. Dit zou met name betekenen dat het beleid van de Unie waarvoor harmonisatie uitgesloten is (de ondersteuningsgebieden, zoals bijvoorbeeld cultuur), niet in aanmerking komt, want het zou niet logisch zijn de onderlinge aanpassing van het strafrecht mogelijk te maken op gebieden waar zelfs de harmonisatie van niet-strafrechtelijke sancties onmogelijk is;
- er moet een verband zijn met harmonisatiemaatregelen die reeds door de Unie zijn vastgesteld. Om van deze rechtsgrondslag gebruik te kunnen maken zou het derhalve niet volstaan dat de Unie in theorie een beleid kan voeren, hoewel zij haar bevoegdheden nog niet heeft uitgeoefend. De onderlinge aanpassing van het strafrecht kan slechts geschieden als begeleiding van maatregelen voor harmonisatie die reeds genomen zijn in een beleid van de Unie. Hoewel deze regel de draagwijdte van dit lid gevoelig inperkt, beantwoordt zij toch aan de bezorgdheid van verscheidene Conventieleden dat artikel [III-167] niet mag leiden tot een excessief gebruik van strafsancities. De wetgever moet immers nagaan of de onderlinge aanpassing van het strafrecht onontbeerlijk blijkt voor een doeltreffende uitvoering van het betrokken beleid;

- wanneer de harmonisatiemaatregelen waaraan dit lid verbonden is, aan het voorschrift van eenparigheid van stemmen in de Raad zijn onderworpen, is dezelfde procedure ook van toepassing in het kader van dit artikel. Het is logisch dat in dit parallelisme wordt voorzien, wat bijvoorbeeld van toepassing zou zijn op de onderlinge toenadering met betrekking tot de strafbare feiten racisme en vreemdelingenhaat (met als aanknopingspunt het voormalige artikel 13 VEG) en fiscale fraude en belastingontwijking (met als aanknopingspunt artikel [III-59]).

Artikel [III-169] (criminaliteitspreventie) is ongewijzigd, want er is een consensus over.

Artikel [III-169] (Eurojust) is gunstig onthaald door de leden van de Conventie. Sommigen hebben weliswaar voorgesteld dat de wet tot vaststelling van de taken van Eurojust met eenparigheid van stemmen wordt goedgekeurd door de Raad en niet met gekwalificeerde meerderheid (Kvist, Roche, Lopes, Queiró, Schlüter, de Vries, Tajani en Farnleiter). Algemeen gezien vindt de wetgevings-procedure echter ingang bij een grote meerderheid. De formulering de coördinatie "ondersteunen en versterken" is voorgesteld (Schlüter, Teufel) en lijkt geschikter om de taken van Eurojust te bepalen.

In lid 2, eerste streepje, punt a) hebben sommige Conventieleden een voorbehoud gemaakt bij de mogelijkheid dat Eurojust strafvervolgning vordert (Roche, Queiró, de Vries, Hain, Fini, Teufel, Hjelm-Wallén, Muscardini), maar in het algemeen lijkt het idee aanvaardbaar te zijn, mits wordt aan-gegeven dat de strafvervolgning wordt uitgevoerd door de bevoegde nationale autoriteiten. In de toe-komst moeten de bevoegdheden van Eurojust op dit punt worden versterkt, want Eurojust kan nu reeds aan de nationale autoriteiten vragen dat strafvervolgning wordt ingesteld tegen precieze feiten. Die autoriteiten kunnen evenwel besluiten geen gevolg te geven aan dat verzoek (zie artikel 8 van het besluit van de Raad van 28 februari 2002 tot oprichting van Eurojust, PB L 63/1, van 6.3.2002). Door de formulering van het artikel zouden zij daartoe kunnen worden verplicht, indien de wet daarin voorziet. In hetzelfde punt heeft het Praesidium ook het belang willen onderstrepen van de instelling van strafvervolgning voor de bescherming van de financiële belangen van de Unie, een gebied waarop het belangrijk is dat de Unie efficiënter optreedt. Deze verwijzing is dus toegevoegd.

Met betrekking tot de passende controle over Europol (het vroegere derde streepje) is een aantal Conventieleden tegen het idee om deze taak op te nemen in het artikel (Roche, Queiró, Schlüter, Tajani, Hain, Farnleiter, Teufel, Hjelm-Wallén). Zij hebben betoogd dat niet duidelijk zou blijken waaruit die controle zou bestaan. Ten eerste moet worden verduidelijkt dat in theorie twee soorten van controle van de activiteiten van Europol mogelijk zijn (naar het voorbeeld van de controle van de handelingen van de politie in de lidstaat): een toezicht "ex ante" of een controle "ex post". Het doel van de voor-gestelde bepaling was te voorzien in een controle ex ante voor operationele handelingen van Europol, om te vermijden dat dit organisme kan handelen en individuele rechten kan aantasten zonder controle van die handelingen. In dat verband zou dit artikel moeten worden gelezen in samenhang met artikel [III-172], lid 3, over Europol. Laatstgenoemde bepaling stelt immers dat "ieder operationeel optreden van Europol op het grondgebied van de lidstaten moet worden gevoerd in samenhang met en in overeenstemming met de autoriteiten van de lidstaat of lidstaten waar-van het grondgebied wordt betroffen". Hieruit volgt dat een toezicht ex ante reeds nodig is voordat Europol een operationele actie onderneemt op het grondgebied van een lidstaat. In die omstandigheden lijkt het niet onontbeerlijk dat een controle door Eurojust bovenop die controle wordt vereist, hoewel die rol nuttig zou kunnen zijn in het geval van gezamenlijke onderzoeksteams die in meerdere lidstaten optreden. Het Praesidium heeft derhalve de wijzigingsvoorstellen aanvaard die door de bovengenoemde Conventieleden zijn ingediend en heeft dit streepje geschrapt. Tezeldertijd heeft het besloten in artikel [III-172, lid 2, punt b)], lid 2, over de taken van Europol de woorden "in voor-komend geval tezamen met Eurojust" in te voegen (zie dat artikel).

Over **Artikel [III-170]** (Europees parket) is een levendig debat gehouden, eerst in de werkgroep (die alleen over dit punt geen aanbeveling bij consensus heeft kunnen formuleren) en vervolgens in de plenaire zitting van 6 december jongstleden. De voorgestelde bepaling voert een rechtsgrondslag in waarmee de Raad met eenparigheid van stemmen en na instemming van het Europees Parlement kan besluiten een Europees parket in het leven te roepen indien hij dat nuttig acht, zonder dat dit evenwel de verplichting inhoudt daartoe over te gaan. De bepalingen van lid 2 en lid 3 zouden derhalve slechts van toepassing worden in geval de Raad daartoe zou besluiten. Die bepalingen zouden boven-dien met opzet een aanzienlijke ruimte overlaten aan de wetgever met betrekking tot de concrete definitie van de voorwaarden voor de oprichting van het parket (namelijk de structuur, de werking, de taken en de bevoegdheden), en het artikel beperkt zich uitsluitend tot de essentiële onderdelen van die voorwaarden in de Grondwet.

Een groot aantal Conventieleden is tegen het idee van de oprichting van een Europees parket (Hain, de Vries, Roche, Schlüter, Queiró, Wuermeling, Hjelm-Wallén, Farnleitner, Tajani, Heathcoat-Amory, Muscardini, Tiilikainen). Sommigen hebben erop gewezen dat er geen behoefte aan is, anderen vinden dat Eurojust nog maar pas zijn functies heeft opgenomen en dat moet worden gewacht om een evaluatie te maken van de noodzaak van de oprichting van een Europees parket. Veel andere leden evenwel zijn gewonnen voor de instelling van een Europees parket (Fayot, Haenel, Costa, Duff, Brok, Michel, Borrell, de Villepin, Fischer, Badinter, Lequiller, Voggenhuber, Kohout, Kaufmann, Teufel, Floch, Meyer, Wittbrodt en Fogler). Sommigen wensen zelfs dat de oprichting ervan wordt opgenomen in de Grondwet (Fischer, Badinter) en anderen dat de Grondwet de Raad de verplichting oplegt een wet vast te stellen tot oprichting van het Europees parket.

In de discussie is de Conventie verdeeld geweest over dit punt. Het Praesidium vindt dat in het licht van wat voorafgaat, haar eerste voorstel een redelijk compromis is: het Europees parket wordt niet bij de Grondwet opgericht, en evenmin is de Raad gehouden een wet tot instelling van het Europees parket vast te stellen. Het artikel bepaalt alleen dat de Raad een wet kan aannemen (met eenparigheid van stemmen en na instemming van het Parlement) tot oprichting van het Europees parket, op grond van Eurojust. Voorgesteld wordt derhalve dit artikel ongewijzigd te laten. Om misverstanden te vermijden wordt voorgesteld dat wordt aangegeven dat het Europees parket niet binnen Eurojust wordt opgericht, maar op grond van Eurojust, zoals sommige Conventieleden vragen (Voggenhuber, Michel, Kaufmann, de Villepin, Fischer, Badinter, Wuermeling, Kohout). De opneming van de woorden "in voorkomend geval tezamen met Europol" (lid 2) zou bovendien de Raad de mogelijkheid geven om in een eventuele wet tot oprichting van het parket zijn betrekkingen met Europol te regelen.

Afdeling 4: Politiële samenwerking

Over **artikel [III-171]** (samenwerking tussen ~~de voor-veiligheid~~ bevoegde autoriteiten) is de wijziging in lid 1 een gevolg van een aantal wijzigingsvoorstellen waarin verzocht wordt om de politieke samenwerking zoals voorzien in dat artikel, precies hetzelfde toepassingsgebied te geven als uit hoofde van het huidige artikel 30 VEU. In lid 2 wordt alleen melding gemaakt van "ondersteuning van de opleiding" van het politiepersoneel. Dit is een terminologische aanpassing die reeds in de artikelen [III-165] en [III-166] wordt gebruikt.

Het belangrijkste onderwerp dat in de wijzigingsvoorstellen (Teufel, Roche, Fischer, de Villepin, Hjelm-Wallén + 4) en de toespraken aan de orde is geweest, gaat over het probleem van de moeilijke precieze afbakening van lid 3, dat overeenkomstig de conclusies van de werkgroep de politieke samenwerking tussen politieautoriteiten aan eenparigheid onderwerpt, en lid 2, laatste streepje, dat de normale procedure (namelijk gekwalificeerde meerderheid van stemmen) van toepassing maakt op "iedere maat-regel" die niet wordt bestreken door de operationele samenwerking. Tenslotte hebben verscheidene Conventieleden zich ongerust getoond over het feit dat de eenparigheid van stemmen voor ieder operationeel optreden te algemeen en rigide zou kunnen zijn in de praktijk (de Villepin, Voggenhuber + 2, Duff + 1, die een supergekwalificeerde meerderheid voorstellen).

Om op al die opmerkingen te antwoorden beoogt de nieuwe tekst voortaan een volledige opsomming van de onderwerpen die met gekwalificeerde meerderheid worden behandeld; om die reden is er een streepje toegevoegd over de gemeenschappelijke onderzoekstechnieken (in het huidige artikel 30, lid 1, VEU). Anderzijds behoeft, mede in het licht van het feit dat het opnieuw geformuleerde artikel [III-159] in ieder geval de administratieve samenwerking tussen de politieke autoriteiten bestrijkt, in het huidige artikel niet langer te worden voorzien in een algemene clausule voor iedere andere "niet-operationele" samenwerkingsvorm.

Met betrekking tot het eenparigheidsvereiste in lid 3 heeft het Praesidium, gelet op het eindverslag van de werkgroep, besloten deze bepaling te handhaven, aangezien: artikel [III-159] over administratieve samenwerking beheerst wordt door gekwalificeerde meerderheid, dat hetzelfde geldt voor artikel [III-172] over Europol (sleutelbepaling van de politieke samenwerking, die zowel Europol als de politieke autoriteiten van de lidstaat bestrijkt, in voorkomend geval in gemeenschappelijke onderzoeksteams) en de Raad, zoals nu reeds, de mogelijkheid zal hebben om in wetten of kaderwetten die op grond van dat lid zijn vastgesteld, in de vaststelling van uitvoeringsverordeningen te voorzien, hetzij door hemzelf met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, hetzij door de Commissie (artikel I-36).

Met betrekking tot **artikel [III-172]** (Europol) heeft het Praesidium zich beperkt tot niet-inhoudelijke wijzigingen, gezien de sterke steun voor dit artikel bij de Conventieleden. In lid 1 heeft het Praesidium bijvoorbeeld "andere repressieve diensten" van de lidstaten toegevoegd, zoals in artikel 30 VEU nu (de Vries + de Bruijn). De opneming van het woord "met name" in lid 2, punt a), moet verduidelijken dat de analyses van Europol, zoals nu ook, kunnen berusten op andere informatie dan die welke door de lidstaten of derde landen of instanties wordt toegezonden, en met name op voor het publiek beschikbare informatie (Hjelm-Wallén + 5). De uitdrukking "bevoegde autoriteiten" is meer in overeenstemming met de terminologie van de Grondwet dan het woord "diensten" (Hjelm-Wallén + 5).

Met betrekking tot de taakbeschrijving in lid 2 gaan enkele wijzigingsvoorstellen die zijn ingekomen de andere kant op: sommigen willen dat de vermelde potentiële taken slechts bij wijze van voorbeeld worden genoemd (Michel + 5). Anderen daarentegen zouden willen dat de Grondwet zelf de taken van Europol vaststelt. Sommigen stellen wijzigingsvoorstellen voor om Europol ambitieuzere taken op te leggen, die rechtstreeks bij de Grondwet zelf zouden worden vastgesteld (Brok + 30), terwijl anderen zouden willen dat Europol bescheidener taken heeft die overeenkomen met de taken die het thans uitoefent (Hein, Roche, Tiilikainen + 5). De benadering van het Praesidium en van de werkgroep lijkt een evenwichtig compromis. Er wordt simpelweg voorgesteld om, na de schrapping van het derde streepje van artikel [III-169], lid 2, de woorden "in voorkomend geval tezamen met Eurojust" in te voegen om de wetgever de mogelijkheid te bieden de werkbetrekkingen tussen de twee organen te definiëren, met name in het geval waarin Europol operationele bevoegdheden zou krijgen (rekening houdend met het feit dat de repressie in sommige lidstaten, maar niet in alle, onderworpen is aan toezicht door procureurs of magistraten).

Met betrekking tot lid 3 wordt het Praesidium heeft het Praesidium besloten de huidige tekst te behouden. Het Praesidium onderstreept dat het verkeerd zou zijn de woorden "operationele actie" te breed uit te leggen, in die zin dat zij de gewone behandeling van informatie voor operationele doeleinden zouden bestrijken, een behandeling waarmee Europol reeds vandaag is belast. Uit de tekst blijkt echter dat het enige operationele optreden dat door Europol wordt gevoerd op het grondgebied van een lidstaat de instemming van die staat vereist. Bovendien onderstreept het Praesidium dat de zin van lid 3 er uitsluitend in bestaat de toepassing van dwangmaatregelen voor te behouden voor nationale functionarissen. Niets zou de wetgever beletten Europol het recht te verlenen aanwezig te zijn bij de toepassing van die maatregelen, of nationale functionarissen te verzoeken dergelijke maatregelen te nemen.

Tenslotte is **artikel [III-173]** (optreden op het grondgebied van een andere lidstaat) ongewijzigd gebleven, want er zijn geen wijzigingsvoorstellen ingekomen.

ONTWERP-TEKSTEN

AFDELING 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel III-153

(ex-artikel 1: [Omschrijving van de ruimte])

1. De Unie is een ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid waarin de grondrechten geëerbiedigd worden en rekening wordt gehouden met de verschillende Europese rechtstradities en -systemen.
2. De Unie zorgt ervoor dat aan de binnengrenzen geen personencontroles worden verricht en ontwikkelt een gemeenschappelijk beleid op het gebied van asiel, immigratie en controle aan de buitengrenzen, dat gebaseerd is op solidariteit tussen de lidstaten en billijk is ten aanzien van de onderdanen van derde landen, **met inbegrip van de staatlozen**.
3. De Unie ~~zorgt ervoor~~ **streeft ernaar** een hoog niveau van veiligheid **te waarborgen** door maatregelen ter voorkoming en bestrijding van criminaliteit, **met inbegrip van racisme en vreemdelingenhaat, en maatregelen** inzake coördinatie en samenwerking tussen de politieke en justitiële autoriteiten in strafzaken en andere bevoegde autoriteiten, alsmede door de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken en de onderlinge aanpassing van de strafwetgevingen.
4. De Unie vergemakkelijkt de toegang tot de rechter, met name door ~~het vrije verkeer~~ **het beginsel van wederzijdse erkenning** van gerechtelijke stukken en beslissingen in civiele zaken, ~~op grond van het beginsel van wederzijdse erkenning~~.

Artikel III-154

(ex-artikel 2: [Rol van de Europese Raad])

De Europese Raad stelt de **strategische** richtsnoeren van de wetgevende en operationele **programmering** in de ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid vast.

Artikel III-155

(ex-artikel 3: [Rol van de nationale parlementen])

1. De nationale parlementen van de lidstaten zien, met betrekking tot wetgevings-initiatieven die worden ingediend in het kader van de afdelingen 4 en 5 van dit hoofdstuk, toe op de eerbiediging van de subsidiariteitsbeginselen overeenkomstig de bijzondere bepalingen in het protocol betreffende de toepassing van het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel. De nationale parlementen **van de lidstaten** kunnen deelnemen aan de evaluatiemechanismen van artikel III-156 van de Grondwet alsmede ~~en worden betrokken bij~~ aan de politieke controle op de activiteiten van Europol, overeenkomstig de artikelen **III-169 en III-172 van de Grondwet**.

- 2 ~~[In afwijking van het bepaalde in het protocol betreffende de toepassing van het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel moet de Commissie haar voorstel opnieuw onderzoeken indien ten minste één vierde van de nationale parlementen gemotiveerde adviezen uitbrengt die inhouden dat een in het kader van de hoofdstukken 3 en 4 van deze titel ingediende voorstel van de Commissie niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel. Na dat tweede onderzoek kan de Commissie beslissen haar voorstel te handhaven, te wijzigen of in te trekken. De Commissie motiveert haar beslissing. Deze bepaling geldt ook voor de initiatieven van een groep lidstaten, conform artikel 8 van deze titel.] [Deze bepaling wordt opgenomen in het subsidiariteitsprotocol.]~~ **[Deze bepaling wordt in het subsidiariteitsprotocol opgenomen].**

Artikel III-156 **(ex-artikel 4: [Evaluatiemechanismen])**

Onverminderd de artikelen [III-261 tot en met III-263 (de vroegere artikelen 226 tot en met 228 VEG)] ~~van dit Verdrag van de Grondwet~~ kan de Raad **Europese regelingen of besluiten vaststellen** met de voorschriften volgens welke de lidstaten, in samenwerking met de Commissie, een objectieve en onpartijdige evaluatie van de uitvoering, door de administratieve en justitiële autoriteiten van de lidstaten, van het onder dit **hoofdstuk** vallende beleid van de Unie kunnen verrichten, **met name ter bevordering van de volledige toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning**. Het Europees Parlement, alsook de nationale parlementen van de lidstaten, worden op de hoogte gebracht van de inhoud en de resultaten van die evaluatie.

Artikel III-157 **(Artikel 5: [Operationele samenwerking])**

Een Permanent Comité wordt opgericht om ervoor te zorgen dat binnen de Unie de operationele samenwerking op het gebied van de binnenlandse veiligheid wordt bevorderd en versterkt, ~~kan bij de Raad een permanent comité worden opgericht~~. Onverminderd artikel [III-242 (voorheen artikel 207 VEG)] ~~zorgt het voor~~ **bevordert het** de coördinatie van het optreden van de bevoegde autoriteiten van de lidstaten, waaronder de politiediensten, de douaneautoriteiten en de autoriteiten ~~van de civiele bescherming~~. De vertegenwoordigers **van de desbetreffende organen en bureaus van de Unie** van Europol, Eurojust en, indien nodig, het Europees openbaar ministerie, kunnen bij de werkzaamheden van het comité worden betrokken. Het Europees Parlement **en de nationale parlementen van de lidstaten** worden over de werkzaamheden geïnformeerd.

Artikel III-158 **(voorheen artikel 6: [Maatregelen ter bescherming van de openbare orde en de binnenlandse veiligheid])**

~~[Dit hoofdstuk Deze [titel]]~~ laat de uitoefening van de verantwoordelijkheden van de lidstaten ten aanzien van de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de binnenlandse veiligheid onverlet.

Artikel III-159
(voorheen artikel 7: [Administratieve samenwerking])

De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid van stemmen **Europese** regelingen vast inzake **administratieve** samenwerking tussen de ~~overheidsdiensten~~ van de lidstaten die bevoegd zijn op de door ~~deze titel~~ **[dit hoofdstuk]** bestreken gebieden, en tussen deze diensten en de Commissie. Hij besluit op voorstel van de Commissie ~~of, op de in de hoofdstukken 3 en 4 van deze titel bedoelde gebieden, hetzij op voorstel van de Commissie, hetzij op initiatief van een kwart van de lidstaten,~~ **onverminderd artikel III-160**, en na raadpleging van het Europees Parlement.

Artikel III-160
(voorheen artikel 8 [Initiatiefrecht])

De in de ~~[hoofdstukken] 3 en 4~~ **afdelingen 4 en 5** van deze titel ~~dit hoofdstuk~~ bedoelde maatregelen worden genomen

- a) op voorstel van de Commissie, of
- b) op initiatief van een kwart van de lidstaten.

Artikel 9: [Rechterlijke toetsing]
[ongewijzigd, opgenomen in het hoofdstuk "Hof van Justitie"]

~~[Bij de uitoefening van zijn bevoegdheden betreffende de bepalingen in de hoofdstukken 3 en 4 van deze titel is het Hof van Justitie niet bevoegd de geldigheid of de evenredigheid na te gaan van operaties van de politie of van andere wetshandhavinginstanties van een lidstaat of van de uitoefening van de verantwoordelijkheden van de lidstaten ten aanzien van de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de binnenlandse veiligheid, wanneer deze handelingen vallen onder het interne recht.]~~

AFDELING 2

BELEID INZAKE GRENSCONTROLES, ASIEL EN IMMIGRATIE

Artikel III-161
(voorheen artikel 10: [Personencontrole aan de grenzen])

- 1. De Unie ontwikkelt een beleid dat tot doel heeft:
  - a) ervoor te zorgen dat personen, ongeacht hun nationaliteit, bij het overschrijden van de binnengrenzen niet worden gecontroleerd;

- b) te zorgen voor personencontrole en efficiënte bewaking bij het overschrijden van de buitengrenzen;
  - c) geleidelijk een systeem voor een geïntegreerd beheer van de buitengrenzen op te zetten.
2. ~~Daartoe nemen het Europees Parlement en de Raad volgens de wetgevingsprocedure wetten of kaderwetten aan~~ **worden bij Europese wet of kaderwet maatregelen vastgesteld** die betrekking hebben op:
- a) ~~het gemeenschappelijk beleid inzake visa en andere verblijfstitels van korte duur de voorwaarden voor binnenkomst met het oog op een verblijf van korte duur voor onderdanen van derde landen, met inbegrip van de visumplicht en de vrijstelling van deze plicht, de regels, procedures en voorwaarden voor de afgifte van titels voor het overschrijden van de buitengrenzen, en de standaardopmaak van deze titels;~~
  - b) de controles waaraan personen bij het overschrijden van de buitengrenzen ~~kunnen~~ worden onderworpen;
  - c) de voorwaarden waaronder onderdanen van derde landen gedurende een korte periode vrij in de Unie kunnen reizen;
  - d) wat nodig is voor de geleidelijke invoering van een ~~gemeenschappelijk~~ systeem van geïntegreerd beheer van de buitengrenzen;
  - e) het voorkomen dat personen, ongeacht hun nationaliteit, gecontroleerd worden bij het overschrijden van de binnengrenzen.
3. **Dit artikel laat de bevoegdheid van de lidstaten inzake de geografische afbakening van hun grenzen overeenkomstig het nationale recht onverlet.**

Artikel III-162 (voorheen artikel 11: [Asiel])

1. De Unie ontwikkelt een gemeenschappelijk beleid inzake asiel en tijdelijke bescherming teneinde iedere onderdaan van een derde land die internationale bescherming behoeft een passende status te verlenen en de naleving van het beginsel van non-refoulement te garanderen. Dit beleid ~~is~~ moet in overeenstemming ~~met~~ zijn met het Verdrag van Genève van 28 juli 1950 en het Protocol van 31 januari 1967 betreffende de status van vluchtelingen en met andere toepasselijke verdragen.
2. ~~Het Europees Parlement en de Raad nemen daartoe volgens de wetgevingsprocedure wetten of kaderwetten aan~~ Daartoe **worden bij Europese wet of kaderwet maatregelen vastgesteld** met het oog op het opzetten van een gemeenschappelijk Europees asielstelsel dat het volgende behelst:
  - a) een uniforme asielstatus voor onderdanen van derde landen die in de hele Unie geldt,

- b) een uniforme subsidiaire-beschermingsstatus voor onderdanen van derde landen die, als zij geen asiel krijgen in de Europese Unie, internationale bescherming behoeven,
  - c) ~~een uniforme tijdelijke beschermingsstatus voor~~ **gemeenschappelijk stelsel voor** tijdelijke bescherming van ontheemden in geval van massale instroom,
  - d) ~~een gemeenschappelijke procedure~~ procedures voor toekenning of intrekking van de asielstatus of de subsidiaire-beschermingsstatus,
  - e) criteria en instrumenten voor de vaststelling van de lidstaat die verantwoordelijk is voor de behandeling van een asielerzoek of een verzoek om subsidiaire bescherming,
  - f) normen betreffende de voorwaarden inzake de opvang van asielzoekers of aanvragers van subsidiaire ~~of tijdelijke~~ bescherming,
  - g) **partnerschap en samenwerking met derde landen om de stromen van asielzoekers of aanvragers van subsidiaire of tijdelijke bescherming te beheersen.**
3. Wanneer een of meer lidstaten ten gevolge van een plotselinge instroom van onderdanen van derde landen in een noodsituatie zouden terechtkomen, kan de Raad op voorstel van de Commissie regelingen of besluiten met voorlopige maatregelen ten gunste van de betrokken lidstaat of lidstaten vaststellen. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.

Artikel III-163 (voorheen artikel 12: [Immigratie])

1. De Unie ontwikkelt een gemeenschappelijk immigratiebeleid dat erop gericht is in alle stadia te zorgen voor een efficiënt beheer van de migratiestromen, een billijke behandeling van onderdanen van derde landen die legaal op het grondgebied van de lidstaten verblijven, en intensievere preventie en bestrijding van illegale immigratie en mensenhandel.
2. ~~Het Europees Parlement en Raad nemen daartoe volgens de wetgevingsprocedure wetten en kaderwetten aan~~ Daartoe **worden bij Europese wet of kaderwet maatregelen vastgesteld** die betrekking hebben op de volgende gebieden:
  - a) **de** voorwaarden voor toegang en verblijf, en normen betreffende de afgifte door de lidstaten van langlopende visa en verblijfstitels, onder andere met het oog op gezinshereniging;
  - b) **de** omschrijving van de rechten van onderdanen van derde landen die legaal in een lidstaat verblijven, ook de voorwaarden die het vrije verkeer en het vrije verblijf in de andere lidstaten regelen;

- c) illegale immigratie en illegaal verblijf, met inbegrip van verwijdering en repatriëring van illegaal verblijvende personen;

~~[- bestrijding van de mensenhandel, met name ten aanzien van vrouwen en kinderen].~~

- 3. De Unie kan met derde landen overeenkomsten sluiten die de overname, door hun land van oorsprong of herkomst, van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen beogen.
- 4. ~~Het Europees Parlement en de Raad kunnen volgens de wetgevingsprocedure wetten of kaderwetten aannemen.~~ **Bij Europese wet of kaderwet kunnen maatregelen vastgesteld worden om de activiteiten van de lidstaten ter bevordering van de integratie van onderdanen van derde landen die legaal op hun grondgebied verblijven, aan te moedigen en te ondersteunen, met uitsluiting van iedere vorm van harmonisering van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten.**

Artikel III-164 (voorheen artikel 13: [Beginsel van solidariteit])

Aan het in ~~deze afdeling~~ ~~dit hoofdstuk~~ bedoelde beleid van de Unie en de uitvoering daarvan liggen de beginselen van solidariteit en billijke verdeling van de verantwoordelijkheden tussen de lidstaten, ook op financieel vlak, ten grondslag. De handelingen van de Unie die uit hoofde van ~~deze afdeling~~ ~~dit hoofdstuk~~ worden vastgesteld, bevatten, steeds wanneer dat nodig is, passende bepalingen voor de toepassing van dit beginsel.

AFDELING 3

JUSTITIËLE SAMENWERKING IN CIVIELE ZAKEN

Artikel III-165 (voorheen artikel 14: [Justitiële samenwerking in civiele zaken])

- 1. De Unie ontwikkelt een justitiële samenwerking ~~in civiele zaken~~ **in civiele zaken met grensoverschrijdende gevolgen**, die berust op het beginsel van wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen en beslissingen in buitengerechtelijke zaken. Deze samenwerking ~~kan omvat~~ maatregelen ter onderlinge aanpassing van de **wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten** ~~nationale wetgevingen omvatten~~.
- 2. Met dat doel **worden bij wet of kaderwet maatregelen** ~~stellen het Europees Parlement en de Raad volgens de wetgevingsprocedure wetten en kaderwetten vastgesteld~~ die onder andere het volgende beogen:
  - a) de wederzijdse erkenning tussen de lidstaten van rechterlijke beslissingen en beslissingen in buitengerechtelijke zaken en hun tenuitvoerlegging;

- b) de grensoverschrijdende betekening en kennisgeving van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken;
- c) verenigbaarheid van de in de lidstaten geldende regels voor collisie en jurisdictiegeschillen;
- d) samenwerking bij het vergaren van bewijsmiddelen;
- e) een hoge mate van toegang tot de rechter;
- f) de goede werking van civielrechtelijke procedures, zo nodig door bevordering van de verenigbaarheid van de in de lidstaten geldende bepalingen van civiele rechtsvordering;
- g) de ontwikkeling van ~~maatregelen van preventieve justitie~~ alternatieve methoden voor geschillenbeslechting;
- h) de ondersteuning van de opleiding van magistraten en justitieel personeel.

3. **In afwijking van lid 2 worden bij wet of kaderwet van de Raad de maatregelen vastgesteld**~~De Raad stelt op voorstel van de Commissie met eenparigheid van stemmen wetten en kaderwetten vast betreffende~~ **de aspecten van het familierecht die grensoverschrijdende gevolgen hebben**; hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement. ~~Het Europees Parlement en Raad nemen volgens de wetgevingsprocedure wetten en kaderwetten aan betreffende ouderlijke verantwoordelijkheid.~~

De Raad kan op voorstel van de Commissie bij Europees besluit bepalen welke aspecten van het familierecht met grensoverschrijdende gevolgen volgens de gewone wetgevingsprocedure kunnen worden geregeld. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement.

AFDELING 4

JUSTITIËLE SAMENWERKING IN STRAFZAKEN

Artikel III-166

(voorheen artikel 15: [Justitiële samenwerking in strafzaken])

1. De justitiële samenwerking in strafzaken in de Unie berust op het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke uitspraken en beslissingen en omvat de onderlinge aanpassing van de nationale wetgevingen op de gebieden van lid 2 en van artikel III-167.

~~Het Europees parlement en de Raad nemen volgens de wetgevingsprocedure wetten en kaderwetten aan~~ **Bij Europese wet of kaderwet worden de maatregelen vastgesteld om:**

- a) regels en procedures vast te stellen om te zorgen voor de erkenning in de hele Unie van alle typen vonnissen en rechterlijke beslissingen;

- b) jurisdictiegeschillen tussen de lidstaten te voorkomen en op te lossen;
  - c) de opleiding van magistraten en justitieel personeel te bevorderen;
  - d) **samenwerking in strafzaken tussen iedere andere vorm van samenwerking in het kader van strafvervolgning en tenuitvoerlegging van beslissingen tussen de ministeries en de justitiële of gelijkwaardige autoriteiten van de lidstaten te vergemakkelijken in het kader van strafvervolgning en tenuitvoerlegging van beslissingen.**
2. ~~Ter vergemakkelijking versterking van het de wederzijdse vertrouwen erkenning van gerechtelijke uitspraken en van de politieke en justitiële samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten van de lidstaten in strafzaken met grensoverschrijdende gevolgen en ter waarborging van de doeltreffendheid van de gemeenschappelijke instrumenten voor politieke en justitiële samenwerking, kunnen het Europees Parlement en de Raad, overeenkomstig de wetgevingsprocedure, door middel van wetten en kaderwetten minimumvoorschriften aannemen~~ **kunnen bij Europese kaderwet minimumvoorschriften worden vastgesteld met betrekking tot:**
- a) ~~de wederzijdse~~ toelaatbaarheid van bewijs **tussen de lidstaten in de hele Unie;**
  - b) de bepaling van de rechten van personen in de strafvordering, ~~met naleving van de grondrechten;~~
  - c) de rechten van slachtoffers van misdrijven;
  - d) andere specifieke elementen van de strafvordering, die **de Raad** vooraf bepaalt **bij een Europees besluit**. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen en met goedkeuring van het Europees Parlement.
3. **Vaststelling van dergelijke minimumvoorschriften belet de lidstaten niet een hoger niveau van bescherming van de rechten van personen in de strafvordering te handhaven of in te voeren.**

(voorheen Artikel 16: [Strafvordering] [is geworden lid 2 van artikel 15])

Artikel III-167 (voorheen artikel 17: [Materieel strafrecht])

1. ~~Het Europees Parlement en de Raad kunnen overeenkomstig de wetgevingsprocedure kaderwetten aannemen met~~ **Bij Europese kaderwet kunnen minimumvoorschriften worden vastgesteld** betreffende de bepaling van ~~strafbaarstelling~~ **strafbare feiten** en sancties in verband met vormen van bijzonder zware criminaliteit die een grensoverschrijdende dimensie hebben die voortvloeit uit de aard of de effecten van deze inbreuken of uit een bijzondere noodzaak om deze ~~gezamenlijk te vervolgen~~ **op gemeenschappelijke basis te bestrijden.**

Deze criminaliteitsvormen zijn de volgende: terrorisme, mensenhandel en seksuele uitbuiting van vrouwen en kinderen, illegale drugshandel, illegale wapenhandel, witwassen van geld, corruptie, namaak van betaalmiddelen, computercriminaliteit, en de georganiseerde criminaliteit.

Afhankelijk van de ontwikkelingen van de criminaliteit kan de Raad ~~met instemming van het Europees Parlement andere vormen van criminaliteit aanwijzen~~ **een Europees besluit vaststellen waarin** andere vormen van criminaliteit **worden vermeld** die voldoen aan de **in dit lid genoemde** criteria. ~~in het voorgaande streepje~~; Hij besluit met eenparigheid van stemmen, na goedkeuring door het Europees Parlement.

2. **Wanneer onderlinge aanpassing van het strafrecht noodzakelijk blijkt voor een doel-treffende uitvoering van beleid van de Unie op een gebied waarop reeds harmonisatie-maatregelen zijn vastgesteld, kunnen bij** Europese kaderwet minimumvoorschriften worden vastgesteld met betrekking tot **de bepaling van strafbare feiten** en sancties **op het betrokken gebied.**

Onverminderd artikel [III-160] wordt deze kaderwet aangenomen volgens de procedure voor de vaststelling van de in de vorige alinea bedoelde harmonisatiemaatregelen.

Artikel III-168 **(voorheen artikel 18: [Misdaadpreventie])**

~~Het Europees Parlement en de Raad kunnen conform de wetgevingsprocedure, wetten en kader-wetten aannemen~~ **Bij Europese wet of kaderwet kunnen maatregelen worden vastgesteld** ter stimulering en ondersteuning van de acties van de lidstaten op het gebied van misdaadpreventie. **Deze maatregelen kunnen met uitsluiting van iedere geen** onderlinge aanpassing van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten ~~inhoudende uit hoofde van andere bepalingen van de Grondwet is verboden.~~

Artikel III-169 **(voorheen artikel 19: [Eurojust])**

1. De opdracht van Eurojust bestaat in het ~~verzorgen~~ **ondersteunen en versterken** van de coördinatie en de samenwerking tussen de nationale autoriteiten die belast zijn met de vervolging van zware criminaliteit die twee of meer lidstaten schaaft of een ~~gezamenlijke~~ vervolging **op gemeenschappelijke basis** vereist, op basis van de door de autoriteiten van de lidstaten en Europol uitgevoerde operaties en verstrekte informatie.
2. ~~Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure~~ **Bij Europese wet worden** de structuur, de werking, het werkterrein en de taken van Eurojust ~~vast~~ **vastgesteld**. Deze taken kunnen het volgende omvatten:
  - a) de instelling en de coördinatie van strafvervolgingen die worden ingesteld door de bevoegde nationale autoriteiten, **met name die welke verband houden met strafbare feiten tegen de financiële belangen van de Unie;**

- b) de versterking van de justitiële samenwerking, met name door middel van het oplossen van rechtsbevoegdheidsconflicten en nauwe samenwerking met het Europees justitieel netwerk.

~~passend toezicht op de operationele activiteiten van Europol.~~

~~De in bovenstaande alinea bedoelde wet Bij Europese wet~~ wordt tevens bepaald op welke wijze het Europees Parlement en de nationale parlementen **van de lidstaten** worden betrokken bij de evaluatie van de activiteiten van Eurojust.

3. In het kader van de in deze bepaling bedoelde vervolgingen en onverminderd ~~het volgende~~ artikel **[III-170]**, worden de formele besluiten in verband met de rechtsprocedure genomen door de bevoegde nationale functionarissen.

Artikel III-170

(voorheen artikel 20: [Europees openbaar ministerie])

1. Ter bestrijding van zware misdrijven die een grensoverschrijdende dimensie hebben, alsmede van illegale activiteiten die de belangen van de Unie schaden, kan de Raad ~~met eenparigheid van stemmen en met instemming van het Europees Parlement~~ een Europese wet vaststellen waarbij **op basis van binnen** Eurojust een Europees openbaar ministerie wordt ingesteld. **De Raad besluit met eenparigheid van stemmen, na goedkeuring door het Europees Parlement.**
2. Het Europees openbaar ministerie is bevoegd voor het opsporen, vervolgen en voor het gerecht brengen, **in voorkomend geval in samenwerking met Europol**, van daders van en medeplichtigen aan zware misdrijven die verscheidene lidstaten schaden, of inbreuken op de financiële belangen van de Unie, zoals omschreven in de in ~~het volgende~~ lid 1 bedoelde wet. ~~Het oefent~~ **Het is belast met** de strafvorderingen in verband met deze inbreuken voor de bevoegde rechtbanken van de lidstaten ~~uit~~.
3. In de in ~~het voorgaande~~ lid 1 bedoelde **Europese** wet worden het statuut van het Europees openbaar ministerie, de voorwaarden voor de uitoefening van zijn functies, de voor zijn activiteiten geldende procedurevoorschriften en de voorschriften inzake de toelaatbaarheid van bewijs en de voorschriften voor de rechterlijke toetsing van de procedurele handelingen die het Europees openbaar ministerie in de uitoefening van zijn taken verricht, vastgesteld.

AFDELING 5

POLITIËLE SAMENWERKING

Artikel III-171

(voorheen artikel 21: [Samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten op het gebied van binnenlandse veiligheid])

1. De Unie ontwikkelt een vorm van **politiële** samenwerking waarbij alle bevoegde autoriteiten ~~op het gebied van binnenlandse veiligheid~~ van de lidstaten betrokken zijn, met inbegrip van de politie, de douane en andere gespecialiseerde **wetshandhavingsdiensten** belast met het voorkomen, opsporen en onderzoeken van strafbare feiten.

2. ~~Het Europees Parlement en de Raad nemen daartoe volgens de wetgevingsprocedure wetten en kaderwetten aan~~ **Daartoe kunnen bij Europese wet of kaderwet maatregelen worden vastgesteld** die betrekking hebben op:

- de verzameling, opslag, verwerking, analyse en uitwisseling van relevante informatie;
- **steun voor de** opleiding en uitwisseling van personeel **en voor** apparatuur en onderzoek **op het gebied van criminaliteit**;
- **gemeenschappelijke onderzoekstechnieken voor het opsporen van ernstige vormen van georganiseerde criminaliteit.**

~~[elke andere niet in het volgende lid bedoelde maatregel, die de samenwerking tussen de in dit artikel bedoelde autoriteiten bevordert.]~~

3. ~~De Raad kan met eenparigheid van stemmen wetten en kaderwetten aannemen~~ **In een Europese wet of kaderwet van de Raad kunnen maatregelen worden vastgesteld** die betrekking hebben op de operationele samenwerking tussen de in dit artikel bedoelde autoriteiten. **De Raad besluit met eenparigheid van stemmen** na raadpleging van het Europees Parlement.

Artikel III-172 (voorheen artikel 22: [Europol])

1. De opdracht van Europol is het optreden van de politie instanties **en andere wetshand-havingsdiensten** van de lidstaten, alsmede hun wederzijdse samenwerking bij de voorkoming en bestrijding van zware criminaliteit waardoor twee of meer lidstaten worden getroffen, van terrorisme en vormen van criminaliteit die een schending inhouden van een gemeenschappelijk belang dat tot het beleid van de Unie behoort, te ondersteunen en te versterken.

2. ~~Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure~~ **Bij Europese wet worden** de structuur, de werkwijze, het actiegebied en de taken van Europol ~~vast bepaald~~. Die taken kunnen het volgende omvatten:

- a) de verzameling, opslag, verwerking, analyse en uitwisseling van informatie die **met name door** de autoriteiten van de lidstaten of van derde landen of instanties worden verstrekt;
- b) de coördinatie, organisatie en uitvoering van onderzoeken en operationele acties, die gezamenlijk met de **bevoegde autoriteiten diensten** van de lidstaten of in gezamenlijke onderzoeksteams worden uitgevoerd, **in voorkomend geval in samenwerking met Eurojust.**

~~De in het vorige lid bedoelde wet stelt de wijze vast waarop~~ **Bij Europese wet wordt tevens bepaald op welke wijze** de activiteiten van Europol door het Europees Parlement, samen met de nationale parlementen, worden gecontroleerd.

3. Iedere operationele actie van Europol moet worden uitgevoerd in overleg en overeenstemming met de ~~diensten~~ **autoriteiten** van de lidstaat of lidstaten op wier grondgebied de actie wordt uitgevoerd. Over het gebruik van dwangmiddelen beslissen alleen de bevoegde nationale autoriteiten.

Artikel III-173

(voorheen artikel 23: [Interventies op het grondgebied van een andere lidstaat])

~~De Raad neemt met eenparigheid van stemmen wetten en kaderwetten aan die de voorwaarden en de beperkingen vastleggen binnen dewelke~~ **In een Europese wet of kaderwet van de Raad worden de voorwaarden en de beperkingen vastgesteld** waarbinnen de in de artikelen ~~13 [15 en 21]~~ **III-166 en III-171** bedoelde bevoegde autoriteiten van de lidstaten op het grondgebied van een andere lidstaat mogen optreden in overleg en overeenstemming met de autoriteiten van die staat. **De Raad besluit met eenparigheid van stemmen** na raadpleging van het Europees Parlement.

TITEL V

HET EXTERNE OPTREDEN VAN DE UNIE

TOELICHTING

I. Algemene inleiding

Het Praesidium nam nota van een algemene consensus over de voorgestelde structuur van de artikelen betreffende het externe optreden, die een duidelijker en samenhangender beeld geven van hoe de Unie op het internationale toneel kan optreden. Ook werd erkend dat de nieuwe structuur niet leidt tot harmonisatie van instrumenten en procedures, omdat er voor de verscheidene beleidsgebieden verschillende modaliteiten blijven bestaan.

Voorts nam het Praesidium nota van een algemene consensus over het voorstel om een EU-minister van Buitenlandse Zaken in het leven te roepen, die onder het gezag van de Raad zou optreden in verband met GBVB-aangelegenheden en als lid van de Commissie verantwoordelijkheden zou hebben op andere gebieden van het externe optreden die door de Commissie worden beheerd. Het Praesidium stelde eveneens vast dat de meningen van de leden uiteenlopen over de gevolgen van deze institutionele wijziging. De voorgestelde wijzigingen in [artikel III-189, (voorheen artikel 2)] en in de desbetreffende bepalingen van de volgende hoofdstukken beogen meer duidelijkheid te brengen in de rol van de minister en zijn relatie met de Commissie en de Raad. Een aantal leden van de Conventie heeft voor deze functie verschillende titels voorgesteld. Het Praesidium stelt voor de voorgestelde titel voorsnag niet te wijzigen en de verdere besprekingen hierover af te wachten.

II. Algemeen toepasselijke bepalingen (hoofdstuk I, horizontale artikelen)

De Conventieleden hebben verscheidene wijzigingsvoorstellen ingediend om verdere elementen toe te voegen aan het horizontale artikel betreffende de beginselen en de doelstellingen [artikel III-188 (voorheen artikel 1)]. In het licht van de brede waaier van wijzigingsvoorstellen en om het evenwicht van de oorspronkelijk door Werkgroep VII voorgestelde tekst te behouden, heeft het Praesidium ervoor geopteerd de wijzigingen toe te spitsen op een beperkt aantal gebieden waar een groot aantal leden voorstelde de tekst aan te scherpen. De belangrijkste wijziging houdt in dat lid 3 betreffende de samenhang tussen de verschillende gebieden van het externe optreden van de Unie, alsmede tussen het externe optreden en andere beleidsgebieden, op verzoek van een aanzienlijk aantal Conventieleden wordt aangescherpt. In dat verband zij gememoreerd dat verscheidene Conventieleden eveneens hebben voorgesteld een verwijzing op te nemen naar het feit dat rekening moet worden gehouden met de doelstellingen inzake ontwikkelingssamenwerking bij de uitvoering van andere beleidsmaatregelen. Aangezien dit wordt afgedekt door het geherformuleerde lid betreffende de samenhang tussen het externe optreden en het interne beleid (in het algemeen), is dit element niet toegevoegd aan dit artikel, maar aan hoofdstuk 3, onder ontwikkelingssamenwerking; daarmee is gevolg gegeven aan het krachtige verzoek om de inhoud van het huidige artikel 178 VEG over te nemen. Rekening houdend met het voorstel om de functie van EU-minister van Buitenlandse Zaken in het leven te roepen, wordt in het herziene lid betreffende de samenhang vermeld dat hij de inspanningen om de samenhang te waarborgen, moet helpen ondersteunen.

De andere wijzigingsvoorstellen voor het artikel betreffende de beginselen en de doelstellingen, die gebaseerd zijn op voorstellen van verscheidene Conventieleden, betreffen: opneming van een verwijzing naar de veiligheid van de Unie in lid 2, onder a); opneming van een verwijzing naar het milieu en schrapping van de verwijzing naar de lage-inkomenslanden in lid 2, onder d); aanscherping van lid 2, onder f), wat betreft milieubescherming en duurzaam beheer van de natuurlijke hulpbronnen.

De Conventie bevestigde dat de Unie, wil zij doeltreffend kunnen optreden op het internationale toneel, in staat moet zijn om ter verwezenlijking van een gemeenschappelijk strategisch doel instrumenten in te zetten die verschillende beleidsgebieden bestrijken. Ook de rol van de Europese Raad bij het bepalen van deze strategische doelstellingen en belangen, alsmede de rol van de Raad bij het doen van daartoe strekkende aanbevelingen, werden bevestigd.

Wel bleken de meningen uiteen te lopen over het initiatiefrecht en de besluitvorming binnen de Raad; sommige Conventieleden waren tegen de mogelijkheid dat de minister en de Commissie gezamenlijk een voorstel indienen bij de Raad, terwijl anderen ook aan de lidstaten een rol wensten toe te bedelen. Om deze meningsverschillen weg te nemen, stelt het Praesidium voor in lid 1 van [artikel III-189 (voorheen artikel 2)] een verwijzing op te nemen naar de bepalingen die op de verschillende beleidsterreinen van toepassing zijn, opdat de Raad overeenkomstig de in de Grondwet neergelegde regels en procedures een besluit neemt. De Raad zou de verschillende elementen kunnen combineren en de Europese Raad een aanbeveling kunnen doen in verband met de doelstellingen en de belangen.

Het Praesidium heeft voorts besloten de verwijzing naar besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid in lid 2 van [artikel III-189 (voorheen artikel 2)] te schrappen. Een aantal leden was tegen deze bepaling en voerde aan dat het uit constitutioneel oogpunt niet passend is de procedure voor een GBVB-besluit afhankelijk te maken van de vraag of het al dan niet met een voorstel van de Commissie op een ander beleidsgebied gecombineerd wordt. Daarnaast vond een aantal leden het niet logisch dat de minister en de Commissie gezamenlijke voorstellen indienen, wanneer de minister van Buitenlandse Zaken ook lid is van de Commissie. Zij zijn van oordeel dat het aan de minister zou zijn om voorstellen in te dienen die verschillende gebieden van het externe optreden bestrijken. Het Praesidium heeft ervoor geopteerd de voorgestelde formulering in verband met gezamenlijke voorstellen van de minister en de Commissie te behouden, met dien verstande dat de Commissie de minister kan verzoeken namens haar voorstellen in te dienen die onder haar bevoegdheid vallende gebieden bestrijken.

III. Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (hoofdstuk II, afdeling 1)

De belangrijkste vragen met betrekking tot de GBVB-artikelen betreffen het initiatiefrecht en het besluitvormingsproces.

Wat het initiatiefrecht betreft, bestaat er een algemene consensus over het voorstel om de EU-minister van Buitenlandse Zaken het recht te geven GBVB-voorstellen in te dienen bij de Raad. Het Praesidium stelde evenwel vast dat sommige leden gekant zijn tegen de mogelijkheid van gezamenlijke voorstellen van de minister en de Commissie, omdat GBVB-voorstellen aldus aan het collegialiteitsbeginsel worden onderworpen. Het Praesidium besloot [artikel III-195 (voorheen artikel 8)] te herformuleren om te verduidelijken dat de minister zijn voorstel niet aan het collegialiteitsbeginsel onderwerpt, maar op eigen initiatief kan beslissen om de steun van de Commissie in te roepen voor een GBVB-initiatief.

Wat de besluitvormingsprocedures betreft [artikel III-196 (voorheen artikel 9)], bestond er in de Conventie een sterke vraag naar invoering van gekwalificeerde meerderheid (GM) als algemene regel in het GBVB, waarvoor de Conventieleden verschillende modellen naar voren geschoven hebben. Anderzijds was men fel tegen een te grote veralgemening van GM in het GBVB. Het Praesidium stelt na bestudering van deze gevoelige kwestie en rekening houdend met de argumenten van beide zijden voor om eenparigheid als algemene regel te hanteren en tezelfdertijd het

gebruik van GM uit te breiden tot voorstellen van de minister van Buitenlandse Zaken, wanneer deze op verzoek van de Europese Raad handelt (tweede streepje van lid 2 van [artikel III-196 (voorheen artikel 9)]). Het Praesidium merkt in dat verband op dat de bepaling van lid 3 van [artikel III-196 (voorheen artikel 9)] verdere uitbreiding van de toepassing van GM zonder verdragswijziging mogelijk maakt. De verwijzing naar gezamenlijke voorstellen van de minister en de Commissie werd als gevolg van de wijziging van lid 2 van [artikel III-189 (voorheen artikel 2)] geschrapt.

De wijzigingen in [artikel III-200 (voorheen artikel 13)] over de rol van het Europees Parlement zijn gebaseerd op wijzigingsvoorstellen van een aanzienlijk aantal leden die wensen dat het Parlement meer dan eens per jaar debatteert over de met het GBVB geboekte vooruitgang, en dat de minister van Buitenlandse Zaken het Europees Parlement eveneens raadpleegt over veiligheid en defensie. Het Praesidium heeft in de tekst ook een nieuwe door enkele Conventieleden voorgestelde bepaling opgenomen op grond waarvan de speciale vertegenwoordigers kunnen worden betrokken bij de informatie van het Europees Parlement. Sommige leden verzochten om een verwijzing naar de nationale parlementen: het Praesidium memoreert dat een nieuwe verwijzing naar het GBVB is opgenomen in het protocol betreffende de nationale parlementen.

Het Praesidium heeft er nota van genomen dat sommigen zouden wensen dat het voorzitterschap van de Raad Buitenlandse Zaken wordt uitgeoefend door een lidstaat, terwijl anderen het om redenen van doeltreffendheid en van een heldere convergentie van de standpunten binnen de Raad Buitenlandse Zaken en vertegenwoordiging van cruciaal belang vinden dat deze Raadsformatie wordt voorgezeten door de minister van Buitenlandse Zaken. In het licht van de uiteenlopende standpunten heeft het Praesidium besloten de desbetreffende bepaling van [artikel III-192 (voorheen artikel 5)] niet te wijzigen.

De wijzigingen in [artikel III-201 (voorheen artikel 14)] weerspiegelen wijzigingsvoorstellen van de leden waarin wordt verzocht de minister volledig te informeren over de ontwikkelingen in inter-nationale fora waar de Unie als zodanig niet vertegenwoordigd is. De wijzigingen in [artikel III-203 (voorheen artikel 16)] strekken ertoe de versterkte rol van de minister in het GBVB beter weer te geven.

Tenslotte vrezen sommige Conventieleden dat besluiten in verband met de vroegere eerste pijler na de afschaffing van de pijlers voortaan zouden worden genomen op basis van GBVB-procedures. Anderen vrezen communautarisering van het GBVB, dat wil zeggen dat besluiten over GBVB-kwesties volgens de regels van de gebieden van de vroegere eerste pijler zouden worden genomen. Om ervoor te zorgen dat elk besluit op basis van de juiste rechtsgrondslag wordt aangenomen, kan het Praesidium een nieuw artikel [III-204 (voorheen artikel 16 bis)] overwegen, dat wordt toegevoegd aan hoofdstuk II, afdeling 1, GBVB, naast de bepalingen van [artikel III-266 (voorheen artikel 230)], dat bepaalt dat het Hof van Justitie de wettigheid van een besluit kan toetsen, indien gevreesd wordt dat het op basis van de verkeerde rechtsgrondslag is aangenomen.

IV. Gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (hoofdstuk II, afdeling 2)

De belangrijkste vragen in verband met de artikelen betreffende het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid betreffen de missies, het bureau en de verschillende vormen van flexibiliteit.

Wat betreft de missies waarvoor de Unie een beroep kan doen op civiele en militaire middelen, heeft de wijziging betrekking op het feit dat de strijd tegen het terrorisme niet langer als een afzonderlijke missie wordt beschouwd, maar dat alle in artikel [III-205 (voorheen artikel 17)] genoemde missies bijdragen tot de ondersteuning van de strijd tegen het terrorisme op het grondgebied van een derde staat die daarom heeft verzocht.

Bepaalde Conventieleden hebben erop aangedrongen dat in [artikel III-207 (voorheen artikel 19)] wordt gepreciseerd dat het bureau onder het gezag van de Raad optreedt. Sommige Conventieleden stelden ook voor om de rol van de Commissie in verband met het bureau uitdrukkelijk te vermelden. De voorgestelde wijziging is een combinatie van verschillende wijzigingsvoorstellen in die zin.

Wat de vormen van flexibiliteit betreft, hebben bepaalde Conventieleden voorgesteld de minister van Buitenlandse Zaken of de Raad te betrekken bij de vergaderingen van de lidstaten die deelnemen aan het beheer van een missie in de zin van [artikel III-206 (voorheen artikel 18)]. De voorgestelde wijziging houdt rekening met dat verzoek.

De bepalingen betreffende de gestructureerde samenwerking [artikel III-208 (voorheen artikel 20)] zijn gewijzigd omdat meerdere Conventieleden een samenwerking van een inclusiever karakter wensen. De lijst van staten die deelnemen aan de gestructureerde samenwerking, alsmede de criteria en de verplichtingen betreffende de militaire vermogens, zullen derhalve worden omschreven in een "protocol" en niet langer in een verklaring. Een dergelijk protocol vereist uiteraard het akkoord van alle lidstaten.

Anderzijds zullen de besluiten over de verdere deelneming van een lidstaat aan de gestructureerde samenwerking worden genomen door de deelnemende staten, waarbij alle lidstaten aan de beraadslaging kunnen deelnemen.

V. Financiële bepalingen (hoofdstuk II, afdeling 3)

Gezien de uiteenlopende, vaak conflicterende, benaderingen wordt voorgesteld de inhoud van [artikel III-210 (voorheen artikel 22)] niet te wijzigen. Een technische wijziging van lid 3, eerste alinea, is evenwel noodzakelijk gebleken.

VI. Gemeenschappelijke handelspolitiek (hoofdstuk III)

Het Praesidium heeft vastgesteld dat een groot aantal wijzigingsvoorstellen voor artikel [III-212 (voorheen artikel 24)] betreffende de gemeenschappelijke handelspolitiek betrekking heeft op lid 4; luidens dit lid besluit de Raad ter zake van de onderhandelingen over en de sluiting van een akkoord op het gebied van handel in diensten die gepaard gaat met verplaatsing van personen en betrekking heeft op handelsaspecten van de intellectuele eigendom, met eenparigheid van stemmen indien dat akkoord bepalingen bevat waarvoor interne voorschriften met eenparigheid van stemmen moeten worden vastgesteld (parallellisme van de stemvoorschriften voor het interne en het externe gebied).

De gezichtspunten van de Conventieleden over dit onderwerp kunnen in drie grote groepen worden verdeeld. Ten eerste is er een groot aantal Conventieleden dat dit lid wenst te schrappen, zodat de uitzonderingen komen te vervallen en over alle handelspolitieke vraagstukken met gekwalificeerde meerderheid wordt besloten. Ten tweede is er een groep die een sterke voorkeur heeft voor handhaving van dit element van parallellisme dat in het Verdrag van Nice was ingevoerd in artikel 133, lid 5, tweede alinea, zij het in de verduidelijkte vorm van het voorstel van het Praesidium. Tenslotte zijn er enkele Conventieleden die nog meer willen teruggrijpen op de bepalingen van artikel 133, lid 6 VEG (afgezien van de handhaving van het begrip parallellisme) en een tekst willen invoeren volgens welke akkoorden betreffende culturele en audiovisuele diensten, onderwijsdiensten alsmede sociale en volksgezondheidsdiensten tot de gedeelde bevoegdheid van de Unie en haar lidstaten

behoren en dat voor de onderhandelingen over dergelijke akkoorden onderlinge overeenstemming van de lidstaten vereist is. Na de verschillende standpunten van de Conventieleden te hebben onderzocht, gaf het Praesidium er de voorkeur aan zijn oorspronkelijke voorstel te handhaven, waarin het begrip parallellisme met betrekking tot de stemregel wordt gehandhaafd (en de betreffende beleidsgebieden op explicietere en begrijpelijker wijze worden vermeld).

Een ander stel wijzigingsvoorstellen voor dit artikel had betrekking op de rol van het Europees Parlement, die vele Conventieleden wensten te versterken. In dit verband zij erop gewezen dat de formulering van de ontwerp-tekst van CONV 685/03 reeds een versterking inhoudt van de rol van het Europees Parlement ten opzichte van de huidige situatie (wetgevingsprocedure, dat wil zeggen medebeslissingsprocedure, voor andere maatregelen dan de onder lid 1 vallende overeenkomsten, en, uit hoofde van [artikel III-222 (voorheen artikel 33)] betreffende de onderhandelingen over en de sluiting van overeenkomsten - dat het huidige artikel 300 VEG vervangt - de sluiting van overeenkomsten met instemming van het Europees Parlement (schrapping van de huidige uitzondering betreffende handelspolitiek in artikel 300 VEG). Het Praesidium stelt evenwel voor de tekst zo te wijzigen dat wordt bepaald dat het Parlement regelmatig zal worden geïnformeerd over het verloop van de onderhandelingen.

VII. Ontwikkelingssamenwerking, samenwerking met derde landen en humanitaire hulp (hoofdstuk IV)

In de geest van het wijzigingsvoorstel van verscheidene Conventieleden is in het eerste artikel over ontwikkelingssamenwerking een vermelding opgenomen van de hoofddoelstelling van de ontwikkelingssamenwerking, de bestrijding van de armoede, samen met de vermelding van de noodzaak rekening te houden met de doelstellingen van ontwikkelingssamenwerking bij de uitvoering van ander beleid wanneer dit waarschijnlijk van invloed zal zijn op de ontwikkelingslanden (gebaseerd op artikel 178 VEG). Op basis van de voorstellen van verscheidene Conventieleden die van mening zijn dat lid 4 van [artikel III-214 (voorheen artikel 26)] waarin staat dat de ACS-landen een aparte behandeling krijgen, moet worden geschrapt, stelt het Praesidium voor dit lid uit dit artikel te halen. Voorts heeft het Praesidium naar aanleiding van verzoeken van een aantal Conventieleden, teneinde economische, financiële en technische samenwerking duidelijker te onderscheiden van het specifieke kader van de ontwikkelingssamenwerking, in [artikel III-216 (voorheen artikel 28)] gespecificeerd dat de samenwerking op dit gebied andere derde landen dan de ontwikkelingslanden betreft. Verscheidene Conventieleden hadden voorgesteld de wetgevingsprocedure toe te passen op de in [artikel III-217 (voorheen artikel 29)] bedoelde spoedeisende financiële bijstand of te bepalen dat de Raad de noodzakelijke maatregelen aanneemt na raadpleging van het Europees Parlement, of dat hij handelt met instemming van het Europees Parlement. Het lijkt evenwel moeilijk deze wijzigingen te verzoenen met de acute behoefte aan hulp en om die reden is de tekst nog niet gewijzigd (de Engelse versie van de tekst is echter wel gewijzigd wat de besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid betreft, aangezien in de vorige versie abusievelijk eenparigheid van stemmen stond). Er worden geen inhoudelijke wijzigingen op [artikel III-218 (voorheen artikel 30)] inzake humanitaire hulp voorgesteld.

VIII. Beperkende maatregelen (hoofdstuk V)

De bepaling betreffende beperkende maatregelen is niet gewijzigd. Het Praesidium nam er nota van dat de Conventie ingenomen was met de nieuwe bepaling die de Unie in staat stelt beperkende financiële en economische maatregelen te treffen tegen groepen en individuen (en niet alleen tegen staten). Het vond het niet nodig de grondrechten te vermelden, aangezien de opnemings van het

Handvest van de grondrechten deze bindend maken voor de Unie in haar gehele optreden. Bovendien bevat het horizontale [artikel III-188 (voorheen artikel 1)] de vermelding van de naleving van de mensenrechten en het internationaal recht.

In enkele wijzigingsvoorstellen is uitbreiding voorgesteld van de werkingssfeer van lid 2 van [artikel III-219 (voorheen artikel 31)] tot visumbeperkingen. Het Praesidium was evenwel van oordeel dat dit zou leiden tot gecompliceerder procedures en ongewenste vertraging bij de aanvragen: een besluit dat uit hoofde van hoofdstuk II is aangenomen waarbij visumbeperkingen worden ingevoerd, kan rechtstreeks door de lidstaten worden toegepast.

IX. Internationale overeenkomsten (hoofdstuk VI)

Betreffende de bevoegdheid van de Unie voor de sluiting van internationale overeenkomsten [artikel III-220 (voorheen artikel 32)] werd de vermelding van de impliciete bevoegdheid van de Unie die is ingevoerd als gevolg van de conclusies van Werkgroep VII in het algemeen niet ter discussie gesteld. Slechts in enkele wijzigingsvoorstellen werd voorgesteld deze vermelding te schrappen, terwijl andere Conventieleden wensten dat deze impliciete externe bevoegdheid telkens wanneer een internationale overeenkomst ten doel heeft beleid van de Unie uit te voeren, kan worden uitgebreid. De door het Praesidium voorgestelde tekst blijft inhoudelijk derhalve ongewijzigd. Het eerste en het derde lid worden evenwel samengevoegd en de redactie wordt vereenvoudigd.

In een aantal wijzigingsvoorstellen wordt in overweging gegeven een apart artikel te wijden aan de associatieovereenkomsten, opdat de rechtsgrondslag van deze overeenkomsten duidelijk in de Grondwet staat. De hier voorgestelde tekst vloeit voort uit deze suggestie [artikel III-221 (voorheen artikel 32 bis)].

Wat de procedure voor de sluiting van internationale overeenkomsten betreft [artikel III-222 (voorheen artikel 33)], werd het ontwerp-artikel door de meerderheid goed ontvangen. Er waren weinig wijzigingsvoorstellen betreffende de onderhandelaar van de overeenkomsten en de in het ontwerp-artikel voorgestelde taakverdeling werd niet betwist. De vermelding dat de minister van Buitenlandse Zaken en de Commissie gezamenlijke aanbevelingen kunnen indienen werd echter geschrapt. Wat het Europees Parlement betreft werd in slechts enkele wijzigingsvoorstellen gevraagd om uitbreiding van zijn rol vóór het stadium van de sluiting van de overeenkomsten. Wat de sluiting van overeenkomsten betreft, werd de schrapping van de uitzondering op de raadpleging van het Europees Parlement inzake handelsovereenkomsten, in geen enkel wijzigingsvoorstel ter discussie gesteld. Enkele wijzigingsvoorstellen beoogden de eis van raadpleging van het Europees Parlement uit te breiden tot de overeenkomsten over GBVB-onderwerpen zonder dat het debat in voltallige zitting had uitgewezen dat de Conventie een dergelijke uitbreiding van de rol van het Parlement steunt. Enkele conventieleden hebben wijzigingsvoorstellen ingediend die ertoe strekten dat de goedkeuring van het Parlement vereist is met betrekking tot handelsovereenkomsten. In [artikel III-222 (voorheen artikel 33)] wordt echter al bepaald dat de goedkeuring van het Europees Parlement vereist is voor overeenkomsten die gebieden bestrijken waarop de wetgevingsprocedure van toepassing is, en deze procedure is met name van toepassing op de handelsovereenkomsten, zoals aangegeven in [artikel III-212, lid 2 (voorheen artikel 24)]. Wat de besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid betreft, werd in een aantal wijzigingsvoorstellen verzocht deze tot het merendeel van de overeenkomsten uit te breiden, terwijl in andere werd voorgesteld de gebieden waarvoor de unanimiteit is vereist, uit te breiden. De verdeling werd derhalve gehandhaafd.

De vermelding in lid 12 van de Centrale Bank als een van de instellingen die om een prealabel advies van het Hof van Justitie kunnen verzoeken, is geschrapt, aangezien dit uiteraard niet tot de bevoegdheden van de Bank behoort.

Zoals door een aantal Conventieleden was gevraagd, en ingevolge het besluit van het Praesidium inzake [artikel 230 ter] (doc. CONV 734/03) is de beperking op de bevoegdheid van het Hof van Justitie inzake prealabele adviezen, wat de GBVB-overeenkomsten betreft, geschrapt.

In het ontwerp van [artikel III-223 (voorheen artikel 34)] betreffende monetaire overeenkomsten is lid 4 geschrapt, terwijl een nieuw [artikel III-381] wordt voorgesteld in de titel betreffende de EMU, dat betrekking heeft op de externe vertegenwoordiging van de euro.

Een aantal wijzigingsvoorstellen gaven aan dat het, aangezien de gekwalificeerde meerderheid de algemene regel vormt, zoals bepaald in [artikel III-222 (voorheen artikel 33)], wellicht niet opportuun is in [artikel III-223 (voorheen artikel 34)] te vermelden dat de Raad met gekwalificeerde meerderheid een besluit neemt. Deze vermelding wordt evenwel gehandhaafd. Het is namelijk nuttig om dit te preciseren en daarbij te vermelden dat de in [artikel III-223 (voorheen artikel 34)] bedoelde procedures in hun totaliteit een afwijking vormen van de procedure van [artikel III-222 (voorheen artikel 33)].

X. Betrekkingen met internationale organisaties en derde landen en delegaties van de Unie (hoofdstuk VII)

Een aantal Conventieleden heeft voorgesteld nader uiteen te zetten hoe de vertegenwoordiging van de Unie in internationale organisaties moet zijn en hoe de betrekkingen met de derde landen moeten worden georganiseerd. Het Praesidium vond het opnemen van meer gedetailleerde bepalingen - die in veel gevallen betrekking hadden op de administratieve organisatie - echter niet nodig. De inhoud van de op dit gebied voorgestelde teksten blijft derhalve ongewijzigd.

ONTWERP-TEKSTEN

HOOFDSTUK I

ALGEMEEN TOEPASSELIJKE BEPALINGEN

Artikel III-188 (voorheen artikel 1)

1. Het internationale optreden van de Unie berust op, en is gericht op de wereldwijde verspreiding van, de beginselen die aan haar oprichting, ontwikkeling en uitbreiding ten grondslag liggen: de democratie, de rechtsstaat, de universaliteit en ondeelbaarheid van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, *de eerbiediging* van de menselijke waardigheid, de beginselen van gelijkheid en solidariteit en de eerbiediging van het internationale recht overeenkomstig de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties. De Unie streeft ernaar betrekkingen te ontwikkelen en partnerschappen aan te gaan met landen en regionale of mondiale organisaties die deze waarden delen. Zij bevordert multilaterale oplossingen voor gemeenschappelijke problemen, met name in het kader van de Verenigde Naties.
2. De Europese Unie bepaalt gemeenschappelijk beleid en optredens van de Unie en voert deze uit, en streeft naar maximale samenwerking op alle gebieden van de internationale betrekkingen, met de volgende doelstellingen:
  - a) bescherming van de waarden van de Unie, de fundamentele belangen, **de veiligheid**, de onafhankelijkheid en de integriteit van de Unie;
  - b) consolidering en ondersteuning van de democratie, de rechtsstaat, de mensenrechten en de beginselen van het internationale recht;
  - c) handhaving van de vrede, voorkoming van conflicten en versterking van de internationale veiligheid, overeenkomstig de beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties;
  - d) ondersteuning van de **duurzame** ontwikkeling van de ontwikkelingslanden op economisch, sociaal en **milieugebied** met als voornaamste doel de armoede uit te bannen, ~~in het bijzonder in de lage inkomenslanden~~;
  - e) aanmoediging van de integratie van alle landen in de wereldeconomie, onder meer door het geleidelijk wegwerken van belemmeringen voor de internationale handel;
  - f) ontwikkeling van internationale maatregelen ter bescherming en verbetering van **de kwaliteit van** het milieu en **het duurzaam beheer van** de mondiale natuurlijke rijkdommen, ~~en om duurzame ontwikkeling te waarborgen~~;
  - g) hulp aan bevolkingen, landen en regio's die te kampen hebben met door de mens of de natuur veroorzaakte rampen; en

- h) bevordering van een internationaal stelsel dat gebaseerd is op sterkere multilaterale samenwerking, en van goed mondiaal bestuur.
3. ~~De Unie ziet toe op de samenhang tussen de diverse onderdelen van haar externe optreden. Zij houdt tevens rekening met~~ **eerbiedigt** bovengenoemde beginselen en streeft bovengenoemde doelstellingen na bij de uitwerking en uitvoering van de **verschillende, door deze titel bestreken gebieden van het externe optreden van de Unie, alsmede** van de externe aspecten van het overige beleid van de Unie.

De Unie ziet toe op de samenhang tussen de diverse onderdelen van haar externe optreden en tussen het externe optreden en de onderdelen van het interne beleid. De Raad en de Commissie, hierin bijgestaan door de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie, dragen de verantwoordelijkheid voor deze samenhang en werken hiertoe samen.

Artikel III-189 (voorheen artikel 2)

1. De Europese Raad stelt de strategische belangen en doelstellingen van de Unie vast op basis van de in artikel 1 van deze titel vermelde beginselen en doelstellingen.

De besluiten van de Europese Raad over de strategische belangen en doelstellingen van de Unie kunnen betrekking hebben op het buitenlands beleid en op andere onderdelen van het externe optreden van de Unie. Zij kunnen de betrekkingen van de Unie met een land of een regio betreffen, of een thematische aanpak hebben. In die besluiten wordt de geldigheidsduur ervan omschreven, alsmede de middelen die door de Unie en de lidstaten beschikbaar moeten worden gesteld.

De Europese Raad besluit met eenparigheid van stemmen op **aanbeveling** van de Raad, **welke door de Raad wordt vastgesteld** ~~Het voorstel van de Raad wordt door de Raad bij gekwalificeerde meerderheid volgens de voor elk gebied geldende voorwaarden. op basis van aanbevelingen van de minister van Buitenlandse Zaken voor aangelegenheden inzake het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, van aanbevelingen van de Commissie van andere onderdelen van het externe optreden of van gezamenlijke aanbevelingen van de minister van Buitenlandse Zaken en van de Commissie~~ De besluiten van de Europese Raad worden door de Raad uitgevoerd volgens de procedures waarin de Grondwet voorziet.

2. De minister van Buitenlandse Zaken, voor aangelegenheden inzake het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, en de Commissie, voor andere onderdelen van het externe optreden, kunnen gezamenlijke voorstellen bij de Raad indienen. ~~De Raad neemt met gekwalificeerde meerderheid de besluiten betreffende deze gezamenlijke voorstellen aan.~~

HOOFDSTUK I

GEMEENSCHAPPELIJK BUITENLANDS EN VEILIGHEIDSBELEID

AFDELING 1

GEMEENSCHAPPELIJK BUITENLANDS BELEID

Artikel III-190 (voorheen artikel 3)

1. In het kader van de beginselen en doelstellingen van zijn externe optreden, zoals vermeld in artikel 1 van deze titel, bepaalt en voert de Unie een gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid dat alle terreinen van het buitenlands en veiligheidsbeleid bestrijkt.
2. De lidstaten geven in een geest van loyaliteit en wederzijdse solidariteit hun actieve en onvoorwaardelijke steun aan het **gemeenschappelijk** buitenlands en veiligheidsbeleid van de Unie.

De lidstaten werken samen om hun wederzijdse politieke solidariteit te versterken en tot ontwikkeling te brengen. Zij onthouden zich van ieder optreden dat in strijd is met de belangen van de Unie of dat afbreuk zou kunnen doen aan haar doeltreffendheid als bundelende kracht in de internationale betrekkingen.

De Raad en de minister van Buitenlandse Zaken **van de Unie** zien toe op de inachtneming van deze beginselen.

3. De Unie voert het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid uit door:
  - ~~de beginselen en de~~ algemene richtsnoeren vast te stellen,
  - besluiten aan te nemen met betrekking tot:
    - het optreden van de Unie,
    - standpunten van de Unie,
    - **de uitvoering van het optreden en de standpunten,**
  - de systematische samenwerking tussen de lidstaten met betrekking tot de beleidsvoering te versterken.

Artikel III-191 (voorheen artikel 4)

De Europese Raad stelt de beginselen van en de algemene richtsnoeren voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid vast, onder meer voor aangelegenheden met gevolgen op defensiegebied.

Indien een internationale ontwikkeling dit vereist, roept de voorzitter van de Europese Raad een buitengewone bijeenkomst van de Europese Raad bijeen, teneinde de strategische beleidslijnen van de Unie ten aanzien van deze ontwikkeling vast te stellen.

De Raad neemt de nodige besluiten voor het bepalen en uitvoeren van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid op de grondslag van de door de Europese Raad vastgestelde algemene **richtsnoeren** en strategische beleidslijnen.

Artikel III-192 (voorheen artikel 5)

1. De minister van Buitenlandse Zaken **van de Unie**, die de Raad Buitenlandse Zaken voorzigt, draagt door middel van zijn voorstellen bij tot de voorbereiding van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en is verantwoordelijk voor de uitvoering van de besluiten van de Europese Raad en de Raad.
2. Voor aangelegenheden die onder het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid vallen, wordt de Unie vertegenwoordigd door de minister van Buitenlandse Zaken, die namens de Unie de politieke dialoog voert en in internationale organisaties en op internationale conferenties het standpunt van de Unie verwoordt.

Artikel III-193 (voorheen artikel 6)

1. Wanneer een internationale situatie een operationeel optreden van de Unie vereist, neemt de Raad de noodzakelijke besluiten. In die besluiten worden de doelstellingen, de draagwijdte, de middelen welke de Unie ter beschikking dienen te worden gesteld, en de voorwaarden voor de uitvoering van het optreden omschreven, alsmede, zo nodig, de duur ervan.
2. Indien zich een verandering van omstandigheden voordoet met een duidelijke invloed op een vraagstuk dat het voorwerp is van een dergelijk besluit, beziet de Raad de beginselen en de doelstellingen van dat optreden opnieuw en neemt hij de noodzakelijke besluiten. Zolang de Raad geen besluit heeft genomen wordt het besluit over het optreden van de Unie gehandhaafd.
3. Die besluiten binden de lidstaten bij het innemen van standpunten en bij hun optreden.
4. Telkens wanneer op grond van een dergelijk besluit een nationale standpuntbepaling of een nationaal optreden wordt overwogen, wordt daarvan op een zodanig tijdstip kennis gegeven dat zo nodig voorafgaand overleg binnen de Raad mogelijk is. De verplichting tot voorafgaande kennisgeving geldt niet voor maatregelen die slechts de nationale omzetting van de besluiten van de Raad vormen.
5. In geval van dwingende noodzaak voortvloeiend uit veranderingen in de situatie en bij gebreke van een besluit van de Raad, kunnen de lidstaten met spoed de noodzakelijke maatregelen nemen, rekening houdend met de algemene doelstellingen van het besluit dat betrekking heeft op het optreden van de Unie. De betrokken lidstaat stelt de Raad onverwijld van iedere zodanige maatregel in kennis.
6. In geval van ernstige moeilijkheden bij de uitvoering van een dergelijk besluit, legt een lidstaat deze voor aan de Raad, die daarover beraadslaagt en passende oplossingen zoekt. Deze mogen niet in strijd zijn met de doelstellingen van het optreden noch afbreuk doen aan de doeltreffendheid ervan.

Artikel III-194 (voorheen artikel 7)

De Raad neemt besluiten aan waarin de aanpak van de Unie wordt bepaald ten aanzien van een bepaalde aangelegenheid van geografische of thematische aard. De lidstaten dragen er zorg voor dat hun nationaal beleid met de standpunten van de Unie overeenstemt.

Artikel III-195 (voorheen artikel 8)

1. Iedere lidstaat, ~~of de minister van Buitenlandse Zaken, of de minister met de steun van de Commissie, alleen of samen met de Commissie,~~ kan de Raad ieder vraagstuk in verband met het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid voorleggen en bij de Raad voorstellen indienen.
2. In gevallen waarin snelle besluitvorming is vereist, roept de minister van Buitenlandse Zaken, hetzij eigener beweging, hetzij op verzoek van een lidstaat, binnen achtenveertig uur of, in geval van absolute noodzaak, op kortere termijn een buitengewone zitting van de Raad bijeen.

Artikel III-196 (voorheen artikel 9)

1. Besluiten uit hoofde van deze titel worden door de Raad met eenparigheid van stemmen vastgesteld. Onthouding van stemming door aanwezige of vertegenwoordigde leden vormt geen beletsel voor het vaststellen van deze besluiten.

Ingeval een lid van de Raad zich van stemming onthoudt, kan dit lid zijn onthouding toelichten door op grond van onderhavige alinea een formele verklaring af te leggen. In dat geval is het lid niet verplicht het besluit toe te passen, doch aanvaardt het wel dat het besluit de Unie bindt. In een geest van wederzijdse solidariteit onthoudt de betrokken lidstaat zich van ieder optreden dat het optreden van de Unie krachtens genoemd besluit zou kunnen doorkruisen of belemmeren, en eerbiedigen de andere lidstaten dit standpunt. Indien de leden van de Raad die hun onthouding op deze wijze toelichten meer dan een derde van de stemmen, gewogen overeenkomstig artikel X van de Grondwet, vertegenwoordigen, is het besluit niet aangenomen.

2. In afwijking van lid 1 besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen:
  - bij de vaststelling van besluiten betreffende optredens en standpunten van de Unie op basis van een besluit van de Europese Raad betreffende de strategische belangen en doelstellingen van de Unie, als bepaald bij artikel 2, lid 1, van deze titel;
  - ~~— bij de aanneming van besluiten op basis van een gezamenlijk voorstel van de minister van Buitenlandse Zaken en de Commissie, als bepaald bij artikel 2, lid 2,~~
  - **bij de vaststelling van besluiten op initiatief van de minister van Buitenlandse Zaken, op verzoek van de Europese Raad;**

- bij de vaststelling van een besluit waarmee uitvoering wordt gegeven aan ~~een besluit betreffende~~ een optreden of een standpunt van de Unie;
- bij de benoeming van een speciale vertegenwoordiger overeenkomstig artikel III-198 (voorheen artikel 11) van dit hoofdstuk.

Indien een lid van de Raad verklaart om **essentiële, belangrijke**, nader genoemde, redenen van nationaal beleid voornemens te zijn zich te verzetten tegen de vaststelling van een besluit met de vereiste gekwalificeerde meerderheid van stemmen, wordt niet tot stemming overgegaan. De Raad kan met gekwalificeerde meerderheid van stemmen verlangen dat de aangelegenheid voor een besluit met eenparigheid van stemmen wordt voorgelegd aan de Europese Raad.

~~Dit lid is niet van toepassing op besluiten die gevolgen hebben op militair of defensiegebied.~~

3. De Europese Raad kan met eenparigheid van stemmen besluiten dat de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit in andere dan de in lid 2 van dit artikel bedoelde gevallen.
4. **De leden 2 en 3 van dit artikel zijn niet van toepassing op besluiten die gevolgen hebben op militair of defensiegebied.**

Artikel III-197 (voorheen artikel 10)

1. Wanneer de Unie een gemeenschappelijke aanpak heeft omschreven in de zin van artikel I-39 29, lid 5, **coördineren de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie en de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten hun activiteiten in de Raad.** ~~worden de activiteiten van de ministers van Buitenlandse Zaken van de Unie en die van de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten nauw gecoördineerd.~~
2. De diplomatieke missies van de lidstaten en de delegaties van de Unie werken samen in de derde landen en bij de internationale organisaties, en dragen bij tot de formulering en de uitvoering van een gemeenschappelijke aanpak.

Artikel III-198 (voorheen artikel 11)

De Raad benoemt, telkens wanneer hij het nodig acht, **op initiatief op voordracht** van de minister van Buitenlandse Zaken een speciale vertegenwoordiger aan wie hij een mandaat opdraagt voor specifieke beleidsvraagstukken. De speciale vertegenwoordiger oefent zijn mandaat uit onder het gezag van de minister van Buitenlandse Zaken.

Artikel III-199 (voorheen artikel 12)

De Unie kan uit hoofde van onderhavig hoofdstuk overeenkomstig de procedure van [artikel III-222 (voorheen artikel 33) van deze titel] overeenkomsten sluiten met één of meer staten of internationale organisaties.

Artikel III-200 (voorheen artikel 13)

1. De minister van Buitenlandse Zaken raadpleegt het Europees Parlement over de voornaamste aspecten en de fundamentele keuzen op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, **met inbegrip van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid**, en ziet erop toe dat de opvattingen van het Europees Parlement naar behoren in aanmerking worden genomen. Het Europees Parlement wordt door de minister van Buitenlandse Zaken regelmatig op de hoogte gehouden van de ontwikkeling van het buitenlands en veiligheidsbeleid van de Unie, met inbegrip van het veiligheids- en defensiebeleid. **Bij de informatieverstrekking aan het Europees Parlement kunnen de speciale vertegenwoordigers worden ingeschakeld.**
2. Het Europees Parlement kan vragen of aanbevelingen tot de Raad en de minister van Buitenlandse Zaken richten. Het wijdt **tweemaal per jaar** een debat aan de vooruitgang die is geboekt bij de uitvoering van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, met inbegrip van het veiligheids- en defensiebeleid.

Artikel III-201 (voorheen artikel 14)

1. De lidstaten coördineren hun optreden in internationale organisaties en op internationale conferenties. Zij verdedigen in deze fora de standpunten van de Unie. De minister van Buitenlandse Zaken organiseert deze coördinatie.

In internationale organisaties en op internationale conferenties waaraan niet alle lidstaten deelnemen, verdedigen de wel deelnemende lidstaten de standpunten van de Unie.
2. Onverminderd het bepaalde in lid 1 en in [artikel III-193 (voorheen artikel 6), lid 3], houden de lidstaten die zijn vertegenwoordigd in internationale organisaties of op internationale conferenties waar niet alle lidstaten vertegenwoordigd zijn, de niet vertegenwoordigde lidstaten **en de minister van Buitenlandse Zaken** op de hoogte van alle aangelegenheden van gemeenschappelijk belang.

Lidstaten die tevens lid zijn van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties plegen onderling overleg en houden de overige lidstaten **en de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie** volledig op de hoogte. Lidstaten die lid van de Veiligheidsraad zijn, verdedigen bij de uitoefening van hun functie de standpunten en belangen van de Unie, onverminderd de verantwoordelijkheden die krachtens het Handvest van de Verenigde Naties op hen rusten.

Wanneer de Unie een standpunt over een thema op de agenda van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties heeft bepaald, formuleren de lidstaten die daarin zitting hebben, het verzoek dat de minister van Buitenlandse Zaken wordt uitgenodigd om het standpunt van de Unie uiteen te zetten.

Artikel III-202 (voorheen artikel 15)

De diplomatieke en consulaire missies van de lidstaten en de delegaties van de Unie in derde landen en op internationale conferenties, alsmede hun vertegenwoordigingen bij internationale organisaties voeren onderling overleg om te verzekeren dat de door de Raad genomen besluiten inzake standpunten en optredens van de Unie in acht worden genomen en ten uitvoer worden uitgelegd. Zij intensiveren hun samenwerking door inlichtingen uit te wisselen en gezamenlijke evaluaties te verrichten.

Zij dragen bij tot de uitvoering van de bepalingen van [artikel I-8 (voorheen artikel 7)], lid 2, betreffende de bescherming van de Europese burgers op het grondgebied van derde landen. De lidstaten stellen onderling de nodige regels vast en beginnen de internationale onderhandelingen die met het oog op deze bescherming vereist zijn.

Artikel III-203 (voorheen artikel 16)

Onverminderd artikel XX van de Grondwet [betreffende de organisatie van de Raad/het Comité van Permanente Vertegenwoordigers] volgt een Politiek en Veiligheidscomité de internationale situatie op de onder het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid vallende gebieden en draagt het bij tot het bepalen van het beleid door op verzoek van de Raad, **van de minister van Buitenlandse Zaken** of op eigen initiatief adviezen aan de Raad uit te brengen. Het comité ziet ook toe op de uitvoering van het overeengekomen beleid, onverminderd de bevoegdheden van de minister van Buitenlandse Zaken.

In het kader van deze titel oefent het comité onder verantwoordelijkheid van de Raad en **de** minister van Buitenlandse Zaken de politieke controle en strategische leiding uit van crisisbeheersingsoperaties, zoals die zijn omschreven in [artikel III-205 (voorheen artikel 17) van deze titel].

De Raad kan het comité voor het doel en de duur van een crisisbeheersingsoperatie, als bepaald door de Raad, machtigen passende besluiten te nemen over de politieke controle en strategische leiding van de operatie.

Artikel III-204 (voorheen artikel 16 bis)

De uitvoering van het GBVB laat de in de artikelen I-12 tot en met I-14, en I-16 genoemde bevoegdheden onverlet. Evenzo laat de uitvoering van de beleidsonderdelen die in deze artikelen worden genoemd de in artikel I-15 bedoelde bevoegdheid onverlet.

Het Hof van Justitie is bevoegd om de naleving van dit artikel te controleren.

AFDELING 2

GEMEENSCHAPPELIJK VEILIGHEIDS- EN DEFENSIEBELEID

Artikel III-205 (voorheen artikel 17)

1. De in artikel ~~I-4030~~, lid 1, bedoelde missies, waarbij de Unie militaire en civiele middelen kan inzetten, omvatten gezamenlijke ontwapeningsacties, humanitaire en reddingsmissies, missies voor advies en bijstand op militair gebied, conflictpreventie- en vredeshandhavingsmissies, missies van strijdkrachten op het gebied van crisisbeheersing, met inbegrip van het tot stand brengen van vrede, ~~steun bij de strijd tegen het terrorisme op verzoek van een derde landen~~ stabiliseringsoperaties aan het eind van conflicten. **Al deze missies kunnen tot de strijd tegen het terrorisme bijdragen, ook door middel van steun aan derde landen om het terrorisme op hun grondgebied te bestrijden.**
2. De Raad neemt met eenparigheid van stemmen de besluiten aan betreffende de in dit lid bedoelde missies en stelt doel en draagwijdte ervan vast, alsmede de algemene voorschriften voor de uitvoering ervan. De minister van Buitenlandse Zaken ziet onder gezag van de Raad en in nauw en voortdurend contact met het Politiek en Veiligheidscomité toe op de coördinatie van de civiele en militaire aspecten van deze missies.

Artikel III-206 (artikel 18)

1. In het kader van de besluiten die overeenkomstig [artikel III-205 (voorheen artikel 17)] zijn aangenomen, kan de Raad de uitvoering van een missie toevertrouwen aan een groep lidstaten die over de nodige vermogens beschikken en zich met de missie willen belasten. **Deze lidstaten regelen in samenspraak met de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie onderling het beheer van de missie.**
2. De Raad wordt door de deelnemende lidstaten regelmatig op de hoogte gehouden van de stand van de missie, en wordt door die lidstaten verzocht zich uit te spreken indien de uitvoering van de missie nieuwe, zwaarwegende gevolgen met zich meebrengt of een wijziging van de door de Raad krachtens [artikel III-205 (voorheen artikel 17), lid 2], overeengekomen doelstelling, reikwijdte of uitvoeringsbepalingen vereist. In dat geval neemt de Raad de nodige besluiten.

Artikel III-207 (voorheen artikel 19)

1. Het Europees Bureau voor bewapening, onderzoek en militaire vermogens, dat onder het gezag van de Raad ressorteert, heeft tot taak:
  - bij te dragen tot het vaststellen van de na te streven militaire vermogens van de lidstaten en de nakoming van de door de lidstaten aangegane verbintenissen inzake vermogens te evalueren;

- het harmoniseren van de operationele behoeften en het hanteren van doelmatige en onderling verenigbare aankoopmethoden te bevorderen;
  - multilaterale projecten voor te stellen om de doelstellingen in termen van militaire vermogens te halen, de door de lidstaten uitgevoerde programma's te coördineren en de specifieke samenwerkingsprogramma's te beheren;
  - onderzoek inzake defensietechnologie te ondersteunen, en gezamenlijke onderzoeksactiviteiten en studies naar technische oplossingen die beantwoorden aan toekomstige operationele behoeften, te coördineren en te plannen;
  - bij te dragen tot de vaststelling en in voorkomend geval de uitvoering van alle nuttige maatregelen om de industriële en technologische basis van de defensiesector te versterken en de efficiëntie van de militaire uitgaven te verbeteren.
2. Het Bureau staat open voor alle lidstaten die daaraan wensen deel te nemen. De Raad stelt met gekwalificeerde meerderheid een besluit vast waarin het statuut, de zetel en de voorschriften voor de werking van het Bureau zijn vastgelegd. Daarin moet rekening worden gehouden met de mate van daadwerkelijke deelname aan de activiteiten van het Bureau. Binnen het Bureau worden specifieke groepen lidstaten gevormd die gezamenlijke projecten uitvoeren. **Het Bureau vervult zijn taken zover nodig in overleg met de Commissie.**

Artikel III-208 (voorheen artikel 20)

1. De lidstaten die voldoen aan criteria inzake grote militaire vermogens en die op dit gebied verdere verbintenissen willen aangaan met het oog op veeleisender missies, en waarvan de lijst staat in ~~Verklaring~~ **Protocol X** bij de Grondwet, stellen onderling een gestructureerde samenwerking in de zin van artikel **I-40**, lid 6. **Datzelfde protocol** vermeldt de door die lidstaten overeengekomen criteria en verbintenissen inzake militaire vermogens.
2. Indien een lidstaat in een later stadium aan deze samenwerking wenst deel te nemen door de daaruit voortvloeiende verplichtingen te onderschrijven, stelt hij de Europese Raad van zijn voornemen in kennis. **De Raad beraadslaagt over het verzoek van de betrokken lidstaat, maar alleen de lidstaten die aan de gestructureerde samenwerking deelnemen, nemen een besluit over het verzoek.** ~~De Raad neemt in zijn beperkte samenstelling van de gestructureerde samenwerking een besluit over het verzoek van de betrokken lidstaat.~~
3. Alleen de lidstaten die aan de samenwerking deelnemen, nemen besluiten over het voorwerp van de samenwerking aan. De minister van Buitenlandse Zaken is bij de beraadslagingen aanwezig. De overige lidstaten worden door de minister van Buitenlandse Zaken naar behoren en regelmatig van de ontwikkeling van de samenwerking op de hoogte gebracht.
4. De Raad kan de lidstaten die aan deze samenwerking deelnemen, de uitvoering, in het kader van de Unie, van een missie als bedoeld in [Artikel III-205 (voorheen artikel 17) van deze titel toevertrouwen.

Artikel III-209 (voorheen artikel 21)

1. De nauwere samenwerking op het gebied van wederzijdse defensie zoals voorzien in artikel ~~I-4030~~, lid 7, staat open voor alle lidstaten van de Unie. Een lijst van deelnemende staten is opgenomen in een verklaring bij de Grondwet. Indien een lidstaat in een later stadium aan deze samenwerking wenst deel te nemen door de daaruit voortvloeiende verplichtingen te onderschrijven, stelt hij de Europese Raad daarvan in kennis en onderschrijft hij de verklaring bij de Grondwet.
2. Een lidstaat die het voorwerp is van een gewapende aanval op zijn grondgebied, brengt de overige deelnemende staten op de hoogte van de situatie en kan hun om hulp en bijstand verzoeken. De deelnemende staten komen bijeen op ministerieel niveau en worden bijgestaan door hun vertegenwoordiger in het Politiek en Veiligheidscomité en het Militair Comité.
3. De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties wordt onmiddellijk op de hoogte gebracht van elke gewapende aanval en de naar aanleiding daarvan getroffen maatregelen.
4. Deze bepalingen laten, voor de betrokken staten, de rechten en verplichtingen uit hoofde van het Noord-Atlantisch Verdrag onverlet.

AFDELING 3

FINANCIËLE BEPALINGEN

Artikel III-210 (voorheen artikel 22)

1. De administratieve uitgaven die voor de instellingen voortvloeien uit de bepalingen van dit hoofdstuk komen ten laste van de begroting van de Unie.
2. De beleidsuitgaven die voortvloeien uit de uitvoering van die bepalingen komen eveneens ten laste van de begroting van de Unie, behalve wanneer het beleidsuitgaven betreft die voortvloeien uit operaties die gevolgen hebben op militair of defensiegebied en gevallen waarin de Raad met eenparigheid van stemmen anders besluit.

In de gevallen waarin de uitgaven niet ten laste komen van de begroting van de Unie, komen zij ten laste van de lidstaten volgens de bruto nationaal product-verdeelsleutel, tenzij de Raad met eenparigheid van stemmen anders besluit. Lidstaten wier vertegenwoordiger in de Raad een formele verklaring krachtens [artikel III-196 (voorheen artikel 9), lid 1, tweede alinea], heeft afgelegd, zijn niet verplicht bij te dragen in de financiering van uitgaven die voortvloeien uit operaties die gevolgen hebben op militair of defensiegebied.

3. **Bij een besluit van de Raad worden de specifieke procedures vastgesteld om de snelle toegankelijkheid te waarborgen van de in de begroting van de Unie opgevoerde kredieten voor de dringende financiering van initiatieven in het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, met name de voorbereidingen van de in artikel I-40, lid 1, bedoelde missies.**

De activiteiten ter voorbereiding van de in artikel 30I-40, lid 1, bedoelde missies die niet ten laste komen van de begroting van de Unie, worden gefinancierd door een startfonds, dat wordt gevormd door bijdragen van de lidstaten.

De Raad neemt met gekwalificeerde meerderheid op voorstel van de minister van Buitenlandse Zaken de volgende voorschriften aan:

- de voorschriften voor de instelling en financiering van het fonds, met name de aan het fonds toegekende financiële middelen en de wijze van afroepen van de bijdragen;
- de voorschriften voor het beheer van het fonds;
- de voorschriften voor de financiële controle.

Wanneer de Raad een missie overweegt als bedoeld in artikel I-40, lid 1, die niet ten laste kan komen van de begroting van de Unie, machtigt hij de minister van Buitenlandse Zaken om dit fonds te gebruiken. De minister van Buitenlandse Zaken brengt aan de Raad verslag uit over de uitvoering van dit mandaat.

HOOFDSTUK III

DE GEMEENSCHAPPELIJKE HANDELSPOLITIEK

Artikel III-211 (voorheen artikel 23)

Door samen een douane-unie op te richten beogen de lidstaten een bijdrage, in overeenstemming met het gemeenschappelijk belang, te leveren tot een harmonische ontwikkeling van de wereldhandel, tot de geleidelijke afschaffing van de beperkingen voor het internationale handelsverkeer en voor buitenlandse directe investeringen, en tot de verlaging van de tarief- en andere barrières.

Artikel III-212 (voorheen artikel 24)

1. De gemeenschappelijke handelspolitiek wordt gegrond op eenvormige beginselen, met name wat betreft de tariefwijzigingen, het sluiten van tarief- en handelsakkoorden betreffende handel in goederen en diensten, en de handelsaspecten van intellectuele eigendom, de directe buitenlandse investeringen, het eenvormig maken van liberalisatiemaatregelen, de uitvoerpolitiek alsmede de handelspolitieke beschermingsmaatregelen, waaronder de te nemen maatregelen in geval van dumping en subsidies. De gemeenschappelijke handelspolitiek wordt gevoerd in het kader van de beginselen en doelstellingen van het externe optreden van de Unie, zoals genoemd in artikel 1 van deze titel.
2. ~~Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure de Europese wetten vast.~~ **Bij Europese wet of kaderwet worden de maatregelen vastgesteld** die nodig zijn voor de uitvoering van de gemeenschappelijke handelspolitiek.

3. Indien moet worden onderhandeld over akkoorden met een of meer staten of internationale organisaties, zijn de desbetreffende bepalingen van artikel [III-222 (voorheen artikel 33)] van deze titel van toepassing. De Commissie doet aanbevelingen aan de Raad, die haar machtigt de vereiste onderhandelingen te openen. De Raad en de Commissie zien erop toe dat die akkoorden verenigbaar zijn met het interne beleid en de interne voorschriften van de Unie.

De Commissie voert de onderhandelingen in overleg met een speciaal comité, door de Raad aangewezen om haar daarin bij te staan, en binnen het raam van de richtsnoeren welke de Raad haar kan verstrekken. De Commissie brengt regelmatig verslag uit aan het **speciaal comité en het Europees Parlement** over de stand van de onderhandelingen.

4. Ter zake van de onderhandelingen over en de sluiting van een akkoord op het gebied van handel in diensten die gepaard gaat met verplaatsing van personen en betrekking heeft op handelsaspecten van de intellectuele eigendom, besluit de Raad met eenparigheid van stemmen indien dat akkoord bepalingen bevat waarvoor interne voorschriften met eenparigheid van stemmen moeten worden vastgesteld.
5. De uitoefening van de bij dit artikel verleende bevoegdheden op het gebied van de handelspolitiek laat de afbakening van de bevoegdheden tussen de Unie en de lidstaten onverlet en leidt niet tot harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten voorzover de Grondwet een dergelijke harmonisatie uitsluit.

HOOFDSTUK IV

DE SAMENWERKING MET DERDE LANDEN EN DE HUMANITAIRE HULP

AFDELING 1

DE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Artikel III-213 (voorheen artikel 25)

1. Het beleid van de Unie op het gebied van ontwikkelingssamenwerking wordt gevoerd in het kader van de beginselen en doelstellingen van het externe optreden van de Unie, zoals genoemd in [artikel III-188 (voorheen artikel 1)]. Het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid van de Unie en dat van de lidstaten versterken elkaar en vullen elkaar aan.

Hoofddoel van het beleid van de Unie op dit gebied is de terugdringing en op termijn de uitroeiing van armoede. De Unie houdt bij de uitvoering van beleid dat gevolgen kan hebben voor de ontwikkelingslanden rekening met de doelstellingen van de ontwikkelingssamenwerking.

2. De Unie en de lidstaten houden zich aan de verbintenissen en de doelstellingen die zij in het kader van de Verenigde Naties en andere bevoegde internationale organisaties hebben onderschreven.

Artikel III-214 (voorheen artikel 26)

1. ~~Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure de Europese wetten vast. Bij Europese wet of kaderwet worden de maatregelen vastgesteld~~ die nodig zijn voor de uitvoering van het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid en die betrekking kunnen hebben op meerjarenprogramma's voor samenwerking met ontwikkelingslanden of op thematische programma's.
2. De Unie kan met derde landen en bevoegde internationale organisaties alle overeenkomsten sluiten die dienstig zijn voor de verwezenlijking van de in artikel [III-188 (voorheen artikel 1)] genoemde doelstellingen. De onderhandelingen over en de sluiting van die overeenkomsten geschieden overeenkomstig artikel [III-222 (voorheen artikel 33)] van deze titel.

De eerste alinea doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de lidstaten om in internationale fora te onderhandelen en internationale overeenkomsten te sluiten.

3. De Europese Investeringsbank draagt, onder de in haar statuten vastgestelde voorwaarden, bij tot de uitvoering van de in lid 1 bedoelde maatregelen.
4. ~~Dit artikel laat de samenwerking met de staten in Afrika, het Caribische gebied en de Stille Oceaan in het kader van de ACS-EG-overeenkomst onverlet.~~

Artikel III-215 (voorheen artikel 27)

1. De Unie en de lidstaten coördineren hun ontwikkelingssamenwerkingsbeleid en plegen overleg over hun hulpprogramma's, ook in internationale organisaties en tijdens internationale conferenties, teneinde de complementariteit en de doeltreffendheid van hun optreden te bevorderen. Zij kunnen gezamenlijk optreden. De lidstaten dragen zo nodig bij tot de uitvoering van hulpprogramma's van de Unie.
2. De Commissie kan alle dienstige initiatieven nemen om de in lid 1 bedoelde coördinatie te bevorderen.
3. In het kader van hun onderscheiden bevoegdheden werken de Unie en de lidstaten samen met derde landen en met de bevoegde internationale organisaties.

AFDELING 2

DE ECONOMISCHE, FINANCIËLE EN TECHNISCHE SAMENWERKING MET DERDE LANDEN

Artikel III-216 (voorheen artikel 28)

1. Onverminderd de andere bepalingen van dit verdrag, met name de artikelen III-213 (voorheen 25) tot en met III-215 (voorheen 27) over de ontwikkelingssamenwerking, onderneemt de Unie in het kader van haar bevoegdheden activiteiten voor economische, financiële en technische samenwerking, **met inbegrip van met name financiële bijstand**, met derde landen **die geen ontwikkelingsland zijn**. Deze activiteiten zijn coherent met het ontwikkelingsbeleid van de Unie. De activiteiten van de Unie en die van de lidstaten versterken elkaar en vullen elkaar aan. Zij worden gevoerd in het kader van de beginselen en doelstellingen van het externe optreden van de Unie, zoals genoemd in [artikel III-188 (voorheen artikel 1)].
2. ~~Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure de Europese wetten vast.~~ **Bij Europese wet of kaderwet worden de maatregelen vastgesteld** die nodig zijn voor de uitvoering van lid 1.
3. In het kader van hun onderscheiden bevoegdheden werken de Unie en de lidstaten samen met derde landen en met de bevoegde internationale organisaties. De samenwerking van de Unie kan nader worden geregeld in overeenkomsten tussen de Unie en de betrokken derde partijen, waarover onderhandeld wordt en die gesloten worden overeenkomstig [artikel III-222 (voorheen artikel 33) van deze titel]. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen over associatieovereenkomsten als bedoeld in artikel [III-221 (voorheen artikel 32 bis)] lid 2, en over de overeenkomsten die gesloten moeten worden met de kandidaat-lidstaten van de Unie. De eerste alinea doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de lidstaten om in internationale fora te onderhandelen en internationale overeenkomsten te sluiten.

Artikel III-217 (voorheen artikel 29)

Wanneer de situatie in een derde land dringende financiële hulp van de Unie vereist, stelt de Raad op voorstel van de Commissie met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de nodige maatregelen vast.

AFDELING 3

DE HUMANITAIRE HULP

Artikel III-218 (voorheen artikel 30)

1. Het optreden van de Unie op het gebied van humanitaire hulp wordt gevoerd in het kader van de beginselen en doelstellingen van het externe optreden van de Unie, zoals genoemd in [artikel III-188 (voorheen artikel 1)]. Dat optreden strekt tot specifieke bijstand, hulpverlening en bescherming ten behoeve van de bevolkingen van derde landen die het slachtoffer zijn van door de natuur of de mens veroorzaakte rampen, om de uit die situaties voortvloeiende humanitaire noden te lenigen. De activiteiten van de Unie en die van de lidstaten versterken en vullen elkaar aan.
2. Humanitaire hulp wordt verleend overeenkomstig de beginselen van het internationaal humanitair recht, met name de beginselen van onpartijdigheid en non-discriminatie.
3. ~~Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure de Europese wetten vast.~~ **Bij Europese wet of kaderwet worden de nodige maatregelen vastgesteld die het kader voor de uitvoering van de humanitaire hulpverlening van de Unie bepalen.**
4. De Unie kan met derde landen en de bevoegde internationale organisaties alle internationale overeenkomsten sluiten die dienstig zijn voor de verwezenlijking van de in [artikel III-188 (voorheen artikel 1)] genoemde doelstellingen. De onderhandelingen over en de sluiting van die overeenkomsten geschieden overeenkomstig [artikel III-222 (voorheen artikel 33)] van deze titel.

De eerste alinea doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van de lidstaten om in internationale fora te onderhandelen en internationale overeenkomsten te sluiten.
5. Er wordt een Europees vrijwilligerskorps voor humanitaire hulp opgericht teneinde een kader tot stand te brengen voor gemeenschappelijke bijdragen van Europese jongeren aan humanitaire acties van de Unie. Het Europees Parlement en de Raad stellen volgens de wetgevingsprocedure een Europese wet vast waarin het statuut en de voorschriften voor de werking van het korps worden vastgelegd.
6. De Commissie kan alle dienstige initiatieven nemen om de coördinatie tussen het optreden van de Unie en het optreden van de lidstaten te coördineren teneinde de doeltreffendheid en de complementariteit van de humanitaire hulpmiddelen van de Unie en van de lidstaten te versterken.
7. De Unie ziet erop toe dat haar humanitaire hulpverlening gecoördineerd wordt en coherent is met die van internationale organisaties en instanties, met name die welke deel uitmaken van het systeem van de Verenigde Naties.

HOOFDSTUK V

BEPERKENDE MAATREGELEN

Artikel III-219 (voorheen artikel 31)

1. Ingeval een besluit betreffende een standpunt of een optreden van de Unie dat volgens de bepalingen betreffende het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van hoofdstuk I van deze titel is vastgesteld, voorziet in de onderbreking of de gehele of gedeeltelijke beperking van de economische en financiële betrekkingen met een of meer derde landen, neemt de Raad op gezamenlijk voorstel van de minister van Buitenlandse Zaken en de Commissie met gekwalificeerde meerderheid van stemmen de nodige maatregelen. Hij stelt het Europees Parlement daarvan in kennis.
2. De Raad kan op de in lid 1 genoemde gebieden volgens dezelfde procedure beperkende maatregelen vaststellen jegens natuurlijke of rechtspersonen, groepen of andere dan staats-entiteiten.

HOOFDSTUK VI

INTERNATIONALE AKKOORDEN

Artikel III-220 (voorheen artikel 32)

1. De Unie kan ~~verplichtingen aangaan door het sluiten van~~ akkoorden met een of meer derde staten of internationale organisaties **sluiten wanneer in de gevallen waarin de bepalingen van de Grondwet daarin voorziet of wanneer het sluiten van dergelijke akkoorden een akkoord nodig is om een van de doelstellingen van de Unie te verwezenlijken, wanneer daarin bij een bindende rechtshandeling van de Unie is voorzien of wanneer zulks van invloed is op een intern besluit van de Unie.**
- ~~2. De Unie kan met een of meer derde staten of internationale organisaties associatieovereenkomsten sluiten. Bij deze overeenkomsten wordt met een of meer derde staten of internationale organisaties een associatie ingesteld die wordt gekenmerkt door wederkerige rechten en verplichtingen, gemeenschappelijke optredens en bijzondere procedures.~~
- ~~3. De Unie kan internationale akkoorden sluiten wanneer zulks nodig is om een doelstelling van de Unie te verwezenlijken, wanneer daarin bij een wetgevingsbesluit van de Unie is voorzien, of wanneer zulks van invloed is op een intern besluit van de Unie.~~
24. De door de Unie gesloten akkoorden zijn verbindend voor de instellingen van de Unie en voor de lidstaten.

Artikel III-221 (voorheen artikel 32 bis)

1. De Unie kan met een of meer derde staten of internationale organisaties associatieovereenkomsten sluiten. Bij deze overeenkomsten wordt met een of meer derde staten of internationale organisaties een associatie ingesteld die wordt gekenmerkt door wederkerige rechten en verplichtingen, gemeenschappelijke optredens en bijzondere procedures.

Artikel III-222 (voorheen artikel 33)

1. ~~Onverminderd de bijzondere bepalingen van artikel 24 van deze titel, wordt bij het onderhandelen over en het sluiten van akkoorden tussen de Unie en derde staten of internationale organisaties wordt de volgende procedure gevolgd.~~
2. De Raad verleent de machtiging voor het openen van de onderhandelingen, stelt onderhandelingsrichtsnoeren vast en sluit de akkoorden.
3. De Commissie of, ingeval het akkoord uitsluitend dan wel hoofdzakelijk betrekking heeft op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie doet aanbevelingen aan de Raad, die ~~haar/hem~~ machtiging verleent tot het **openen** van de onderhandelingen ~~te openen. De Commissie en de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie doen in voorkomend geval gezamenlijke aanbevelingen~~
4. De Raad wijst in het kader van het machtigingsbesluit voor de onderhandelingen al naargelang de inhoud van het toekomstige akkoord de onderhandelaar of het hoofd van het onderhandelingssteam van de Unie aan.
5. Onverminderd de bijzondere bepalingen van [artikel III-212 (voorheen artikel 24) kan de Raad de onderhandelaar van het akkoord onderhandelingsrichtsnoeren geven en kan hij een bijzonder comité aanwijzen in overleg waarmee de onderhandelingen moeten worden gevoerd.
6. De Raad neemt op voorstel van de onderhandelaar van het akkoord een besluit over de ondertekening en, zo nodig, de voorlopige toepassing vóór de inwerkingtreding.
7. De Raad sluit het akkoord op voorstel van de onderhandelaar van het akkoord. Tenzij het akkoord uitsluitend betrekking heeft op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, sluit de Raad het akkoord na raadpleging van het Europees Parlement. Het Parlement brengt advies uit binnen de termijn die de Raad naar gelang van de urgentie kan vaststellen. Indien er binnen die termijn geen advies is uitgebracht, kan de Raad een besluit nemen. In geval van associatie-overeenkomsten **van de toetreding van de Unie** tot het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, akkoorden die een specifiek institutioneel kader in het leven roepen door het instellen van samenwerkingsprocedures, akkoorden die aanzienlijke gevolgen hebben voor de begroting van de Unie en akkoorden die betrekking hebben op gebieden waarop de wetgevingsprocedure van toepassing is, is ~~evenwel~~ de instemming van het Europees Parlement vereist. In dringende gevallen kunnen de Raad en het Europees Parlement een termijn overeenkomen voor het geven van de instemming.
8. Bij de sluiting van een akkoord kan de Raad, in afwijking van de voorgaande bepalingen, de onderhandelaar van het akkoord machtigen om de wijzigingen die krachtens het akkoord volgens een vereenvoudigde procedure of door een bij het akkoord opgericht orgaan worden aangenomen, namens de Unie goed te keuren; de Raad kan aan deze machtiging bijzondere voorwaarden verbinden.
9. Tijdens de gehele procedure besluit de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen. Hij besluit evenwel met eenparigheid van stemmen wanneer het akkoord betrekking heeft op een gebied waarvoor eenparigheid vereist is wat de aanneming van **een handeling van de Unie** ~~interne voorschriften~~ betreft, alsmede in geval van een associatieovereenkomst en in **het** geval van **de toetreding van de Unie** tot het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

10. De Raad besluit op voorstel van de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie of van de Commissie tot opschorting van de toepassing van een akkoord en bepaalt de standpunten die namens de Unie worden ingenomen in een lichaam dat is opgericht uit hoofde van een akkoord, wanneer dat lichaam besluiten dient te nemen met rechtsgevolgen, met uitzondering van besluiten tot aanvulling of wijziging van het institutionele kader van het akkoord.
11. Het Europees Parlement wordt ~~in van~~ alle fasen van de procedure onverwijld en volledig op de hoogte gebracht.
12. **Een lidstaat, het Europees Parlement, de Raad of de Commissie** ~~de Europese Centrale Bank of een lidstaat~~ kan het advies inwinnen van het Hof van Justitie over de verenigbaarheid van een beoogd akkoord met de bepalingen van de Grondwet ~~die onder de rechtsmacht van het Hof van Justitie vallen~~. In geval van een afwijzend advies van het Hof van Justitie kan het beoogde akkoord niet in werking treden, behoudens in geval van herziening van de Grondwet volgens de procedure van artikel IV-6.

Artikel III-223 (voorheen artikel 34)

1. In afwijking van [artikel III-222 (voorheen artikel 33)] kan de Raad met eenparigheid van stemmen op aanbeveling van de Europese Centrale Bank of van de Commissie en na raadpleging van de Europese Centrale Bank teneinde een consensus te bereiken die verenigbaar is met de doelstelling van prijsstabiliteit, en na raadpleging van het Europees Parlement, volgens de procedure van lid 3 voor de aldaar omschreven regelingen, formele overeenkomsten sluiten over een systeem van wisselkoersen voor de euro ten opzichte van niet-Unie-valuta's. De Raad kan, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op aanbeveling van de Europese Centrale Bank of van de Commissie en na raadpleging van de Europese Centrale Bank teneinde een consensus te bereiken die verenigbaar is met de doelstelling van prijsstabiliteit, de euro-spilkoersen binnen het wisselkoerssysteem invoeren, wijzigen of afschaffen. De voorzitter van de Raad stelt het Europees Parlement in kennis van de invoering, wijziging of afschaffing van de euro-spilkoers.
2. Indien het wisselkoerssysteem een lacune vertoont ten opzichte van één of meer niet-Unie-valuta's als bedoeld in lid 1, kan de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op aanbeveling van de Commissie en na raadpleging van de Europese Centrale Bank, of op aanbeveling van de Europese Centrale Bank, algemene oriëntaties voor het wisselkoersbeleid ten opzichte van deze valuta's vaststellen. Deze algemene oriëntaties laten het hoofddoel van het Europees Stelsel van Centrale Banken, zijnde het handhaven van de prijsstabiliteit, onverlet.
3. In afwijking van [artikel III-222 (voorheen artikel 33)] neemt de Raad, wanneer de Unie onderhandelingen met één of meer staten of internationale organisaties moet voeren over aangelegenheden betreffende het monetaire of wisselkoersregime, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op aanbeveling van de Commissie en na raadpleging van de Europese Centrale Bank, besluiten over de regelingen voor de onderhandelingen over en de sluiting van dergelijke overeenkomsten. Deze regelingen verzekeren dat de Unie één standpunt inneemt. De Commissie wordt ten volle bij de onderhandelingen betrokken.

- ~~4. Onder voorbehoud van lid 1 besluit de Raad, op voorstel van de Commissie en na raadpleging van de Europese Centrale Bank, met gekwalificeerde meerderheid van stemmen over het standpunt van de Unie in internationale fora ten aanzien van onderwerpen die van bijzonder belang zijn voor de Economische en Monetaire Unie, en over de wijze waarop zij overeenkomstig de in de artikelen X [ex 99] en Y [ex 105] vastgelegde bevoegdheidsverdeling wordt vertegenwoordigd.~~
45. Onverminderd de bevoegdheden en de overeenkomsten van de Unie op het gebied van de Economische en Monetaire Unie, mogen de lidstaten in internationale organen onderhandelingen voeren en internationale overeenkomsten sluiten.

HOOFDSTUK VII

BETREKKINGEN MET INTERNATIONALE ORGANISATIES EN DERDE LANDEN EN DELEGATIES VAN DE UNIE

Artikel III-224 (voorheen artikel 35)

1. De Unie brengt elke dienstige samenwerking tot stand met de Verenigde Naties, de Raad van Europa, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.
2. Zij onderhoudt bovendien de wenselijk geachte betrekkingen met ~~alle~~ **andere** internationale organisaties.
3. De minister van Buitenlandse Zaken van de Unie en de Commissie zijn belast met de uitvoering van het voorgaande lid.

Artikel III-225 (voorheen artikel 36)

1. De delegaties van de Unie in derde landen en bij internationale organisaties vertegenwoordigen de Unie.
2. De delegaties van de Unie, werken onder het gezag van de minister van Buitenlandse Zaken van de Unie en in nauwe samenspraak met de missies van de lidstaten.

HOOFDSTUK VIII

UITVOERING VAN DE SOLIDARITEITSCLAUSULE

Artikel III-226 (voorheen artikel X)

- ~~1.~~ De Raad stelt op gezamenlijk voorstel van de minister van Buitenlandse Zaken en de Commissie **een besluit** ~~een kader~~ vast tot bepaling van **de voorwaarden** voor de uitvoering van de in [artikel I-42] bedoelde solidariteitsclausule. ~~Deze handelingen worden volgens de desbetreffende bepalingen van de Grondwet vastgesteld.~~
2. Wanneer een lidstaat getroffen is door een terroristische aanval, **door een natuurramp of een ramp ten gevolge van menselijk optreden**, verlenen de andere lidstaten hem op verzoek van zijn politieke autoriteiten bijstand. Daartoe coördineren de lidstaten hun optreden in de Raad.
3. In het kader van dit artikel wordt de Raad bijgestaan door het Politiek en Veiligheidscomité **met ondersteuning van de structuren die zijn ontwikkeld in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid**, en door het **Operationeel Permanent Comité interne veiligheid**, [van artikel III-157 (voorheen artikel 5 JBZ)] welke comités hem in voorkomend geval gezamenlijke adviezen verstrekken.
- ~~44.~~ Met het oog op een doeltreffend optreden van de Unie evalueert de Europese Raad ~~op basis van een verslag van de Raad~~ regelmatig de dreigingen waarmee de Unie geconfronteerd wordt.

TITEL VI

DE WERKING VAN DE UNIE

HOOFDSTUK I

INSTITUTIONELE BEPALINGEN

TOELICHTING

De redactie van een aantal artikelen van deel III betreffende de instellingen hangt af van het resultaat van de besprekingen in de Conventie over de corresponderende teksten van deel I. Voorts heeft de Conventie nog niet de gelegenheid gehad om de artikelen van deel III betreffende de instellingen te bespreken, en zijn deze artikelen met uitzondering van de teksten betreffende het Hof van Justitie nog niet in een werkgroep behandeld. De volgende artikelen zijn derhalve in hoge mate gebaseerd op bestaande teksten; op gebieden waarvan de inhoud waarschijnlijk rechtstreeks kan worden gekoppeld aan de teksten van de bepalingen betreffende de instellingen in deel I, bevatten de artikelen teksthaken.

De structuur van dit hoofdstuk is enigszins herzien, waarbij de horizontale bepalingen zijn geplaatst aan het einde van de artikelen die specifiek op afzonderlijke instellingen betrekking hebben. Er is een nieuw kort artikel in afdeling I met technische bepalingen inzake de Europese Raad (artikel III-239), en de twee consultatieve comités (het Comité van de regio's en het Economisch en Sociaal Comité) zijn samengebracht onder één afdeling. Afdeling 4 betreffende horizontale bepalingen bevat de gedetailleerde beschrijving van de wetgevingsprocedure (met kleine redactiewijzigingen), alsook artikelen over transparantie en goed beheer. De afzonderlijke bepalingen betreffende de emolumenten van het personeel van de instellingen en organen van de Unie zijn ook samengebracht in één enkel geconsolideerd artikel in deze afdeling.

ONTWERP-TEKSTEN

AFDELING I

DE INSTELLINGEN

Onderafdeling 1   HET EUROPEES PARLEMENT

Artikel III-227 (voorheen artikel 190)

1. *(samenstelling van het Europees Parlement)*
2. Het Europees Parlement stelt een ontwerp van een Europese wet op voor het houden van rechtstreekse algemene verkiezingen van zijn leden volgens een in alle lidstaten eenvormige procedure of volgens beginselen die alle lidstaten gemeen hebben.

De Raad stelt met eenparigheid van stemmen na goedkeuring van het Europees Parlement, dat met meerderheid van stemmen van zijn leden een besluit neemt, de in de vorige alinea bedoelde wet vast, waarvan hij de aanneming door de lidstaten overeenkomstig hun onderscheiden grondwettelijke bepalingen aanbeveelt.

3. Bij een Europese wet van het Europees Parlement, dat deze op eigen initiatief heeft vastgesteld, worden de voorschriften en algemene voorwaarden voor de vervulling van de taken van zijn leden bepaald. Het Europees Parlement besluit met instemming van de Commissie en met goedkeuring van de Raad. Voor regels en voorwaarden betreffende de belastingregeling voor leden of voormalige leden is eenparigheid van stemmen in de Raad vereist.

Artikel III-228 (voorheen artikel 191)

Overeenkomstig artikel [I-45] wordt bij Europese wet het statuut van de Europese politieke partijen vastgesteld, en worden in het bijzonder de regels inzake hun financiering vastgesteld.

Artikel III-229 (voorheen artikel 192)

Het Europees Parlement kan met een meerderheid van stemmen van zijn leden de Commissie verzoeken passende voorstellen in te dienen inzake aangelegenheden die naar het oordeel van het Parlement een handeling van de Unie voor de uitvoering van de Grondwet vergen. Ingeval de Commissie geen voorstel indient, deelt zij de redenen daarvoor aan het Europees Parlement mede.

Artikel III-230 (voorheen artikel 193)

In het kader van de vervulling van zijn taken kan het Europees Parlement op verzoek van een vierde van zijn leden een tijdelijke enquêtecommissie instellen om, onverminderd de in de Grondwet aan andere instellingen of organen verleende bevoegdheden, vermeende inbreuken op het recht van de Unie of gevallen van wanbeheer bij de toepassing van het recht van de Unie te onderzoeken, behalve wanneer de vermeende feiten het voorwerp van een gerechtelijke procedure uitmaken en deze procedure nog niet is voltooid.

De tijdelijke enquêtecommissie houdt op te bestaan zodra zij haar verslag heeft ingediend.

Bij een Europese wet van het Europees Parlement, die deze op eigen initiatief heeft vastgesteld, worden de nadere bepalingen betreffende de uitoefening van het enquêterecht vastgesteld. Het Europees Parlement besluit na advies van de Commissie en na goedkeuring van de Raad.

Artikel III-231 (voorheen artikel 194)

Iedere burger van de Unie, alsmede iedere natuurlijke of rechtspersoon met verblijfplaats of statutaire zetel in een lidstaat heeft het recht om individueel of tezamen met andere burgers of personen een verzoekschrift tot het Europees Parlement te richten betreffende een onderwerp dat tot de werkterreinen van de Unie behoort en dat hem of haar rechtstreeks aangaat.

Artikel III-232 (voorheen artikel 195)

1. Het Europees Parlement benoemt op eigen initiatief de Europese ombudsman. De Europese ombudsman is bevoegd kennis te nemen van klachten van burgers van de Unie of van natuurlijke of rechtspersonen met verblijfplaats of statutaire zetel in een lidstaat over gevallen van wanbeheer bij het optreden van de instellingen of organen van de Unie, met uitzondering van het Hof van Justitie bij de uitoefening van hun gerechtelijke taak.

Overeenkomstig zijn opdracht verricht de Europese ombudsman het door hem gerechtvaardigd geachte onderzoek op eigen initiatief dan wel op basis van klachten welke hem rechtstreeks of via een lid van het Europees Parlement zijn voorgelegd, behalve wanneer de vermeende feiten het voorwerp van een gerechtelijke procedure uitmaken of hebben uitgemaakt. Indien de Europese ombudsman een geval van wanbeheer heeft vastgesteld, legt hij de zaak voor aan de betrokken instelling, die over een termijn van drie maanden beschikt om hem haar standpunt mede te delen. De Europese ombudsman doet vervolgens een verslag aan het Europees Parlement en aan de betrokken instelling toekomen. De persoon die de klacht heeft ingediend wordt op de hoogte gebracht van het resultaat van dit onderzoek.

De Europese ombudsman legt elk jaar aan het Europees Parlement een verslag voor met het resultaat van zijn onderzoeken.

2. Na elke verkiezing voor het Europees Parlement wordt de Europese ombudsman voor de zittingsduur van deze Instelling benoemd. Hij is herbenoembaar.

Op verzoek van het Europees Parlement kan de Europese ombudsman door het Hof van Justitie van zijn ambt ontheven worden verklaard, indien hij niet meer aan de eisen voor de uitoefening van zijn ambt voldoet of op ernstige wijze is tekortgeschoten.

3. De Europese ombudsman oefent zijn ambt volkomen onafhankelijk uit. Bij de vervulling van zijn taken vraagt noch aanvaardt hij instructies van enig lichaam. Gedurende zijn ambtsperiode mag de Europese ombudsman geen andere beroepswerkzaamheden, al dan niet tegen beloning, verrichten.

4. Bij een Europese wet van het Europees Parlement, die deze op eigen initiatief heeft vastgesteld, wordt het statuut van de ombudsman en de algemene voorwaarden voor de uitoefening van het ambt van Europese ombudsman vastgesteld. Het Europees Parlement besluit na advies van de Commissie en na goedkeuring van de Raad.

Artikel III-233 (voorheen artikel 196)

Het Europees Parlement houdt jaarlijks een zitting. Het komt van rechtswege de tweede dinsdag van maart bijeen.

Het Europees Parlement kan in buitengewone vergaderperiode bijeenkomen op verzoek van de meerderheid van zijn leden, van de Raad, of van de Commissie.

Artikel III-234 (voorheen artikel 197)

De leden van de Commissie kunnen alle vergaderingen van het Europees Parlement bijwonen en worden op hun verzoek in naam van de Commissie gehoord.

De Commissie antwoordt mondeling of schriftelijk op de haar door het Europees Parlement of door de leden daarvan gestelde vragen.

De Raad wordt door het Europees Parlement gehoord volgens de bepalingen, welke hij in zijn reglement van orde vaststelt.

Artikel III-235 (voorheen artikel 198)

Voorzover in de Grondwet niet anders is bepaald, besluit het Europees Parlement met een meerderheid der uitgebrachte stemmen. Het reglement van orde bepaalt het quorum.

Artikel III-236 (voorheen artikel 199)

Het Europees Parlement neemt zijn reglement van orde aan bij meerderheid van stemmen van zijn leden.

De handelingen van het Europees Parlement worden overeenkomstig de bepalingen van het reglement van orde bekendgemaakt.

Artikel III-237 (voorheen artikel 200)

Het Europees Parlement beraadslaagt in openbare zitting over het algemene jaarverslag, dat hem door de Commissie wordt voorgelegd.

Artikel III-238 (voorheen artikel 201)

Wanneer aan het Europese Parlement een motie van afkeuring betreffende het beleid van de Commissie wordt voorgelegd, kan het Europees Parlement zich over deze motie niet eerder uitspreken dan ten minste drie dagen nadat de motie is ingediend en slechts bij openbare stemming.

Indien de motie van afkeuring is aangenomen met een meerderheid van tweederde der uitgebrachte stemmen en tevens bij meerderheid van de leden van het Europees Parlement, moeten de leden van de Commissie gezamenlijk aftreden. Zij blijven de lopende zaken behartigen tot in hun vervanging is voorzien overeenkomstig [artikel III-245]. In dat geval verstrijkt de ambtsperiode van de te hunner vervanging benoemde leden van de Commissie op de datum waarop de ambtstermijn van de gezamenlijk tot aftreden gedwongen leden zou zijn verstreken.

Onderafdeling 2   DE EUROPESE RAAD

Artikel III-239 (nieuw)

Ieder lid van de Raad kan slechts door één ander lid worden gemachtigd om namens hem te stemmen. Onthouding van stemming door aanwezige of vertegenwoordigde leden vormt geen beletsel voor het aannemen der besluiten van de Raad waarvoor eenparigheid van stemmen is vereist.

De Europese Raad stelt met gewone meerderheid zijn eigen procedurevoorschriften vast.

De voorzitter van het Parlement kan door de Europese Raad worden uitgenodigd aldaar te worden gehoord.

De Europese Raad wordt bijgestaan door het in artikel III-242 vermelde secretariaat.

Onderafdeling 3   DE RAAD

Artikel III-240 (voorheen artikelen 203 en 204)

(Het voorzitterschap van de Raad)

Artikel III-241 (voorheen artikelen 205 en 206)

Ieder lid van de Raad kan slechts door één ander lid worden gemachtigd om namens hem te stemmen.

Voor de besluiten van de Raad waarvoor een gewone meerderheid is vereist, besluit de Raad met een meerderheid van zijn leden.

Onthouding van stemming door aanwezige of vertegenwoordigde leden vormt geen beletsel voor het aannemen der besluiten van de Raad waarvoor eenparigheid van stemmen is vereist.

Artikel III-242 (voorheen artikel 207)

1. Een comité, bestaande uit de permanente vertegenwoordigers van de lidstaten, heeft tot taak de werkzaamheden van de Raad voor te bereiden en de door de Raad verstrekte opdrachten uit te voeren. Het comité kan in de in het reglement van orde van de Raad genoemde gevallen procedure-besluiten nemen.

2. De Raad wordt bijgestaan door een secretariaat-generaal onder leiding van een secretaris-generaal.

De Raad beslist met gewone meerderheid van stemmen over de organisatie van het secretariaat-generaal.

3. De Raad stelt met gewone meerderheid van stemmen zijn reglement van orde vast.

Artikel III-243 (voorheen artikel 208)

De Raad kan met gewone meerderheid van stemmen besluiten de Commissie te verzoeken, alle studies die hij wenselijk acht ter verwezenlijking van de gemeenschappelijke doelstellingen te ver-richten en hem alle terzake dienende voorstellen te doen. Indien de Commissie geen voorstellen doet, stelt zij de Raad in kennis van de redenen daarvan.

Artikel III-244 (voorheen artikel 209)

De Raad neemt eigener beweging en met gewone meerderheid de Europese besluiten aan houdende vaststelling van het statuut van de door de Grondwet ingestelde comités. Hij besluit na overleg met de Commissie.

Onderafdeling 4   DE COMMISSIE

Artikel III-245 (voorheen artikel 213, lid 1, en voorheen artikel 214)

1. *(Procedures voor de benoeming van de leden van de Commissie).*
2. Alleen zij die de nationaliteit van een van de lidstaten bezitten kunnen lid van de Commissie zijn.

Artikel III-246 (voorheen artikel 213, lid 2)

De leden van de Commissie onthouden zich van iedere handeling welke onverenigbaar is met het karakter van hun ambt. Iedere lidstaat verbindt zich, dit karakter te eerbiedigen en niet te trachten de leden van de Commissie te beïnvloeden bij de uitvoering van hun taak.

De leden van de Commissie mogen gedurende hun ambtsperiode geen andere beroepswerkzaamheden, al dan niet tegen beloning, verrichten. Bij hun ambtsaanvaarding verbinden zij zich plechtig om gedurende hun ambtsperiode en na afloop daarvan de uit hun taak voortvloeiende verplichtingen na te komen, in het bijzonder eerlijkheid en kiesheid te betrachten in het aanvaarden van bepaalde functies of voordelen na afloop van die ambtsperiode. Ingeval deze verplichtingen niet worden nagekomen, kan de Raad, die hiertoe met gewone meerderheid besluit, of de Commissie zich wenden tot het Hof van Justitie, dat, naar gelang van het geval, ontslag ambtshalve volgens artikel (III-248) of verval van het recht op pensioen of van andere, daarvoor in de plaats tredende voordelen kan uitspreken.

Artikel III-247 (voorheen artikel 215)

1. Behalve door regelmatige vervanging of door overlijden eindigt de ambtsvervulling van een lid van de Commissie door vrijwillig ontslag of ontslag ambtshalve. Een lid van de Commissie biedt zijn ontslag aan indien de voorzitter hem, na goedkeuring van het college, hierom verzoekt.

(Procedures voor de vervanging van de voorzitter of een lid van de Commissie)

Artikel III-248 (voorheen artikel 216)

Elk lid van de Commissie dat niet meer aan de eisen voor de uitoefening van zijn ambt voldoet of op ernstige wijze is tekortgeschoten, kan op verzoek van de Raad, die met gewone meerderheid van stemmen besluit, of van de Commissie door het Hof van Justitie van zijn ambt ontheven worden verklaard.

Artikel III-249 (voorheen artikel 217)

De taken van de Commissie worden door de voorzitter gestructureerd en over de leden van de Commissie verdeeld, onder voorbehoud van artikel I-26. De voorzitter kan de taakverdeling tijdens de ambtstermijn wijzigen. De leden van de Commissie oefenen de hun door de voorzitter toegewezen taak uit onder diens gezag.

Artikel III-250 (nieuw)

(Overige bepalingen betreffende de Commissie)

Artikel III-251 (voorheen artikel 218)

De Commissie stelt haar reglement van orde vast teneinde haar functioneren en dat van haar diensten te verzekeren. Zij zorgt voor de bekendmaking van dat reglement.

Artikel III-252 (voorheen artikel 219)

De besluiten van de Commissie worden genomen bij meerderheid van haar leden. Het reglement van orde stelt het quorum vast.

Artikel III-253 (voorheen artikel 212)

De Commissie publiceert jaarlijks, ten minste een maand vóór de opening van de zitting van het Europees Parlement, een algemeen verslag over de werkzaamheden van de Unie.

Onderafdeling 5   HET HOF VAN JUSTITIE

ZIE DOCUMENT CONF 734/03

Onderafdeling 6   DE REKENKAMER

Artikel III-286 (voorheen artikel 248)

1. De Rekenkamer onderzoekt de rekeningen van alle ontvangsten en uitgaven van de Unie. Zij onderzoekt tevens de rekeningen van alle ontvangsten en uitgaven van ieder door de Unie ingesteld orgaan, voorzover de oprichtingshandeling dit onderzoek niet uitsluit.

De Rekenkamer legt het Europees Parlement en de Raad een verklaring voor waarin de betrouwbaarheid van de rekeningen en de regelmatigheid en de wettigheid van de onderliggende verrichtingen worden bevestigd, die in het Publicatieblad van de Europese Unie wordt bekendgemaakt. Aan die verklaring kunnen specifieke beoordelingen worden toegevoegd voor ieder belangrijk werkterrein van de Unie.

2. De Rekenkamer onderzoekt de wettigheid en de regelmatigheid van de ontvangsten en uitgaven en gaat tevens na of een goed financieel beheer werd gevoerd. Hierbij brengt zij in het bijzonder verslag uit over onregelmatigheden.

De controle van de ontvangsten geschiedt aan de hand van de vaststellingen en van de stortingen van ontvangsten aan de Unie.

De controle van de uitgaven geschiedt aan de hand van betalingsverplichtingen en van betalingen.

Deze controles kunnen plaatsvinden vóór de afsluiting van de rekeningen van het betrokken begrotingsjaar.

3. De controle geschiedt aan de hand van stukken, en, zo nodig, ter plaatse bij de overige instellingen, in de gebouwen van alle organen die ontvangsten of uitgaven namens de Unie beheren, en in de lidstaten, inclusief in de gebouwen van alle natuurlijke of rechtspersonen die betalingen uit de begroting ontvangen. De controle in de lidstaten geschiedt in samenwerking met de nationale controle-instanties of, indien deze laatste niet over de nodige bevoegdheden beschikken, in samenwerking met de bevoegde nationale diensten. De Rekenkamer en de nationale controle-instanties van de lidstaten werken samen in onderling vertrouwen en met behoud van hun onafhankelijkheid. Deze instanties en diensten delen aan de Rekenkamer mee of zij voornemens zijn aan de controle deel te nemen.

De overige instellingen, de instanties die ontvangsten of uitgaven namens de Unie beheren, de natuurlijke of rechtspersonen die betalingen uit de begroting ontvangen en de nationale controle-instanties of, indien deze niet over de nodige bevoegdheden beschikken, de bevoegde nationale diensten, zenden de Rekenkamer op verzoek alle bescheiden en inlichtingen toe die nodig zijn voor de vervulling van haar taak.

Ten aanzien van het beheer van de ontvangsten en uitgaven van de Unie door de Europese Investeringsbank wordt het recht van toegang van de Rekenkamer tot informatie waarover de Bank beschikt, door een regeling tussen de Rekenkamer, de Bank en de Commissie bepaald. Bij ontstentenis van een regeling heeft de Rekenkamer desalniettemin toegang tot de informatie die nodig is voor de controle op de door de Bank beheerde ontvangsten en uitgaven van de Unie.

4. De Rekenkamer stelt na afsluiting van elk begrotingsjaar een jaarverslag op. Dit verslag wordt toegezonden aan de overige instellingen en tezamen met de antwoorden van deze instellingen op de opmerkingen van de Rekenkamer in het Publicatieblad van de Europese Unie gepubliceerd.

De Rekenkamer kan voorts te allen tijde met betrekking tot bijzondere vraagstukken opmerkingen maken, met name in de vorm van speciale verslagen, en kan op verzoek van een van de overige instellingen adviezen uitbrengen.

De Rekenkamer neemt haar jaarverslagen, speciale verslagen of adviezen aan met meerderheid van stemmen van haar leden. Zij kan echter uit haar midden kamers vormen voor het aannemen van bepaalde soorten van verslagen of adviezen overeenkomstig haar reglement van orde.

De Rekenkamer staat het Europees Parlement en de Raad bij bij de controle op de uitvoering van de begroting.

De Rekenkamer neemt haar reglement van orde aan. Zij besluit na goedkeuring door de Raad.

Artikel III-287 (voorheen artikel 247)

1. De leden van de Rekenkamer worden gekozen uit personen die in hun eigen land behoren of behoord hebben tot de externe controle-instanties of die voor deze functie bijzonder geschikt zijn. Zij moeten alle waarborgen voor onafhankelijkheid bieden.

2. De leden van de Rekenkamer worden voor zes jaar benoemd. Zij zijn herbenoembaar. De Raad stelt op eigen initiatief een besluit houdende de overeenkomstig de voordrachten van de onderscheiden lidstaten opgestelde lijst van leden vast. Hij besluit na raadpleging van het Europees Parlement.

De leden van de Rekenkamer kiezen uit hun midden voor drie jaar hun voorzitter. Hij is herkiesbaar.

3. De leden van de Rekenkamer oefenen hun ambt volkomen onafhankelijk uit in het algemeen belang van de Unie.

Bij de vervulling van hun taken vragen noch aanvaarden zij instructies van enige regering of enig lichaam. Zij onthouden zich van iedere handeling welke onverenigbaar is met het karakter van hun ambt.

4. De leden van de Rekenkamer mogen gedurende hun ambtsperiode geen andere beroepswerkzaamheden, al dan niet tegen beloning, verrichten. Bij hun ambtsaanvaarding verbinden zij zich plechtig om gedurende hun ambtsperiode en na afloop daarvan de uit hun taak voortvloeiende verplichtingen na te komen, in het bijzonder eerlijkheid en kiesheid te betrachten in het aanvaarden van bepaalde functies of voordelen na afloop van die ambtsperiode.

5. Behalve door regelmatige vervanging of door overlijden, eindigt de ambtsvervulling van een lid van de Rekenkamer door vrijwillig ontslag of door ontslag ambtshalve ingevolge een uitspraak van het Hof van Justitie overeenkomstig lid 7.

De betrokkene wordt vervangen voor de verdere duur van zijn ambtstermijn.

Behoudens in geval van ontslag ambtshalve, blijven de leden van de Rekenkamer in functie totdat in hun vervanging is voorzien.

6. De leden van de Rekenkamer kunnen slechts van hun ambt worden ontheven of van hun recht op pensioen of andere daarvoor in de plaats tredende voordelen vervallen worden verklaard, indien het Hof van Justitie, op verzoek van de Rekenkamer, constateert dat zij hebben opgehouden aan de eisen voor de uitoefening van hun ambt of aan de uit hun taak voortvloeiende verplichtingen te voldoen.

AFDELING 2

DE CONSULTATIEVE ORGANEN VAN DE UNIE

Onderafdeling 1 HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Artikel III-288 (voorheen artikel 263)

(Samenstelling van het Comité van de Regio's)

De leden van het Comité, alsmede een gelijk aantal plaatsvervangers, worden voor vijf jaar benoemd. Zij zijn herbenoembaar. De Raad stelt op eigen initiatief het Europees besluit houdende de overeenkomstig de voordrachten van de onderscheiden lidstaten opgestelde lijst van leden en plaatsvervangers vast. Bij het verstrijken van het in de eerste alinea bedoelde mandaat uit hoofde waarvan zij zijn voorgedragen, eindigt de ambtstermijn van de leden van het Comité van rechtswege en worden zij voor de verdere duur van de ambtstermijn volgens dezelfde procedure vervangen. Leden van het Comité kunnen niet tegelijkertijd lid zijn van het Europees Parlement.

Artikel III-289 (voorheen artikel 264)

Het Comité van de regio's kiest, voor een periode van tweeënhalf jaar, uit zijn midden zijn voorzitter en zijn bureau.

Het Comité stelt zijn reglement van orde vast.

Het Comité wordt door zijn voorzitter bijeengeroepen op verzoek van het Europees Parlement, van de Raad of van de Commissie. Het kan eveneens op eigen initiatief bijeenkomen.

Artikel III-290 (voorheen artikel 265)

Het Comité van de Regio's wordt door het Europees Parlement, door de Raad of door de Commissie geraadpleegd in de door de Grondwet voorgeschreven gevallen en in alle andere gevallen, in het bijzonder die welke grensoverschrijdende samenwerking betreffen, waarin een van deze instellingen zulks wenselijk oordeelt.

Indien het Europees Parlement, de Raad of de Commissie zulks noodzakelijk achten, stellen zij aan het Comité een termijn voor het uitbrengen van het advies; deze termijn mag niet korter zijn dan een maand, te rekenen vanaf het tijdstip waarop de desbetreffende mededeling aan de voorzitter wordt gericht. Na afloop van de gestelde termijn kan worden gehandeld zonder het advies af te wachten.

Wanneer het Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig [artikel III-294] wordt geraadpleegd, wordt het Comité van de regio's door het Europees Parlement, de Raad of de Commissie in kennis gesteld van dat verzoek om advies. Het Comité van de regio's kan, wanneer het van mening is dat er specifieke regionale belangen op het spel staan, hieromtrent advies uitbrengen. Het kan tevens, in de gevallen waarin het zulks dienstig acht, op eigen initiatief een advies uitbrengen.

Het advies van het Comité alsmede een verslag van de besprekingen worden aan het Europees Parlement, aan de Raad en aan de Commissie gezonden.

Onderafdeling 2   HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Artikel III-291 (voorheen artikel 258)

(Samenstelling van het Economisch en Sociaal Comité)

Artikel III-292 (voorheen artikel 259)

De leden van het Comité worden voor vijf jaar benoemd. Zij zijn herbenoembaar. De Raad stelt op eigen initiatief het Europees besluit houdende de overeenkomstig de voordrachten van de onderscheiden lidstaten opgestelde lijst van leden vast.

De Raad besluit na raadpleging van de Commissie. Hij kan de mening vragen van de Europese organisaties die representatief zijn voor de verschillende economische en sociale sectoren welke belang hebben bij de activiteit van de Unie.

Artikel III-293 (voorheen artikel 260)

Het Comité kiest, voor de periode van tweeënhalf jaar, uit zijn midden zijn voorzitter en zijn bureau.

Het Comité stelt zijn reglement van orde vast.

Het Comité wordt door zijn voorzitter bijeengeroepen op verzoek van het Europees Parlement, van de Raad of van de Commissie. Het kan eveneens op eigen initiatief bijeenkomen.

Artikel III-294 (voorheen artikel 262)

Het Comité moet door het Europees Parlement, door de Raad of door de Commissie worden geraadpleegd in de gevallen voorzien in de Grondwet. In alle overige gevallen kan het door deze instellingen worden geraadpleegd. Het Comité kan tevens op eigen initiatief advies uitbrengen.

Indien het Europees Parlement de Raad of de Commissie zulks nodig achten, stellen zij aan het Comité een termijn voor het uitbrengen van advies; deze termijn mag niet korter zijn dan een maand, te rekenen vanaf het tijdstip waarop de desbetreffende mededeling aan de voorzitter wordt gericht. Na afloop van de gestelde termijn kan worden gehandeld zonder het advies af te wachten.

Het advies van het Comité en het advies van de gespecialiseerde afdeling, alsmede een verslag van de besprekingen, worden aan het Europees Parlement, de Raad en de Commissie gezonden.

AFDELING 3

DE EUROPESE INVESTERINGSBANK

Artikel III-295 (voorheen artikel 266)

De Europese Investeringsbank bezit rechtspersoonlijkheid.

De leden van de Europese Investeringsbank zijn de lidstaten.

De statuten van de Europese Investeringsbank zijn opgenomen in een protocol. Bij Europese wet kunnen op verzoek van de Europese Investeringsbank en na raadpleging van de Commissie, of op verzoek van de Commissie en na raadpleging van de Europese Investeringsbank, de artikelen 4, 11 en 12 en artikel 18, lid 5, van de statuten van de Bank worden gewijzigd.

Artikel III-296 (voorheen artikel 267)

De Europese Investeringsbank heeft tot taak, met een beroep op de kapitaalmarkten en op haar eigen middelen bij te dragen tot een evenwichtige en ongestoorde ontwikkeling van de interne markt in het belang van de Unie. Te dien einde vergemakkelijkt zij, door zonder winstoogmerk leningen en waarborgen te verstrekken, de financiering van de volgende projecten in alle sectoren van het economisch leven:

- a) projecten tot ontwikkeling van minder-ontwikkelde gebieden,
- b) projecten tot modernisering of overschakeling van ondernemingen of voor het scheppen van nieuwe bedrijvigheid, voortvloeiende uit de geleidelijke instelling van de interne markt, welke projecten door hun omvang of hun aard niet geheel kunnen worden gefinancierd uit de verschillende middelen welke in ieder van de lidstaten voorhanden zijn,
- c) projecten welke voor verscheidene lidstaten van gemeenschappelijk belang zijn en die door hun omvang of aard niet geheel kunnen worden gefinancierd uit de verschillende middelen welke in ieder van de lidstaten voorhanden zijn.

Bij de vervulling van haar taak vergemakkelijkt de Bank de financiering van investeringsprogramma's in samenhang met bijstandsverlening van de structuurfondsen en van de andere financieringsinstrumenten van de Unie.

AFDELING 4

BEPALINGEN WELKE DE INSTELLINGEN EN ORGANEN VAN DE UNIE GEMEEN HEBBEN

Artikel III-297 (voorheen artikel 250)

1. Wanneer krachtens dit verdrag een handeling van de Raad wordt aangenomen op voorstel van de Commissie, kan de Raad een handeling die van dat voorstel afwijkt slechts met eenparigheid van stemmen aannemen, onder voorbehoud van de artikelen [III-298, leden 4 en 5, I-54 en III-306].
2. Zolang de Raad niet heeft besloten, kan de Commissie te allen tijde gedurende de procedures die tot aanneming van een communautaire handeling leiden, haar voorstel wijzigen.

Artikel III-298 (voorheen artikel 251)

1. Wanneer krachtens de Grondwet de wetten of de kaderwetten volgens de gewone wetgevingsprocedure worden vastgesteld, zijn de onderstaande bepalingen van toepassing.
2. De Commissie dient een voorstel in bij het Europees Parlement en bij de Raad.

Eerste lezing

3. Het Europees Parlement stelt zijn standpunt in eerste lezing vast en deelt het mee aan de Raad.
4. Indien de Raad het standpunt van het Europees Parlement goedkeurt, is de voorgestelde handeling aangenomen.
5. Indien de Raad het standpunt van het Europees Parlement niet goedkeurt, stelt hij zijn standpunt in eerste lezing vast en deelt hij dit mee aan het Europees Parlement.
6. De Raad stelt het Europees Parlement ten volle in kennis van de redenen die hem hebben geleid tot het vaststellen van zijn standpunt in eerste lezing. De Commissie stelt het Europees Parlement ten volle in kennis van haar standpunt.

Tweede lezing

7. Indien het Europees Parlement binnen een termijn van drie maanden na deze mededeling:
  - a) het standpunt van de Raad in eerste lezing goedkeurt of zich niet heeft uitgesproken, wordt de betrokken handeling geacht te zijn aangenomen;
  - b) het standpunt van de Raad in eerste lezing met volstreekte meerderheid van zijn leden verwerpt, wordt de voorgestelde handeling geacht niet te zijn aangenomen;
  - c) met volstreekte meerderheid van zijn leden amendementen op het standpunt van de Raad in eerste lezing voorstelt, wordt de aldus geamendeerde tekst toegezonden aan de Raad en aan de Commissie, die advies over deze amendementen uitbrengt.

8. Indien de Raad binnen een termijn van drie maanden na ontvangst van de amendementen van het Europees Parlement met gekwalificeerde meerderheid van stemmen

- a) al deze amendementen goedkeurt, wordt de betrokken handeling geacht te zijn aangenomen;
- b) niet alle amendementen goedkeurt, roept de voorzitter van de Raad, in overeenstemming met de voorzitter van het Europees Parlement, binnen zes weken het bemiddelingscomité bijeen.

9. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen over de amendementen waarover de Commissie negatief advies heeft uitgebracht.

Bemiddeling

10. Het bemiddelingscomité bestaat uit de leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en een gelijk aantal vertegenwoordigers van het Europees Parlement en heeft tot taak binnen een termijn van zes weken nadat het is bijeengeroepen met een gekwalificeerde meerderheid van de leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en met een meerderheid van de vertegenwoordigers van het Europees Parlement overeenstemming te bereiken over een gemeenschappelijke ontwerp-tekst op basis van de standpunten van het Parlement en de Raad in tweede lezing.

11. De Commissie neemt aan de werkzaamheden van het bemiddelingscomité deel en neemt alle nodige initiatieven om de standpunten van het Europees Parlement en de Raad nader tot elkaar te brengen.

12. Indien het bemiddelingscomité binnen een termijn van zes weken nadat het is bijeengeroepen, geen gemeenschappelijke ontwerp-tekst goedkeurt, wordt de voorgestelde handeling geacht niet te zijn aangenomen.

Derde lezing

13. Indien het bemiddelingscomité binnen die termijn een gemeenschappelijke ontwerp-tekst goedkeurt, beschikken het Europees Parlement en de Raad over een termijn van zes weken na deze goedkeuring om de betrokken handeling overeenkomstig de gemeenschappelijke ontwerp-tekst aan te nemen, met volstrekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen wat het Europees Parlement betreft, en met gekwalificeerde meerderheid wat de Raad betreft. Wanneer een van de twee instellingen de voorgestelde handeling niet binnen die termijn goedkeurt, wordt zij geacht niet te zijn aangenomen.

14. De in dit artikel vermelde termijnen van drie maanden en zes weken worden, op initiatief van het Europees Parlement of van de Raad, met ten hoogste één maand, respectievelijk twee weken verlengd.

15. Wanneer een wet of een kaderwet in de specifiek bij de Grondwet bepaalde gevallen op voorstel van een groep van lidstaten aan de gewone wetgevingsprocedure wordt onderworpen, zijn de leden 2, 6 in fine en 9 niet van toepassing.

Het Europees Parlement en de Raad zenden de Commissie het voorstel van de groep van lidstaten alsmede hun standpunten in eerste en tweede lezing toe. Het Europees Parlement en de Raad kunnen de Commissie te allen tijde gedurende de procedure om advies verzoeken. De Commissie kan ook op eigen initiatief advies uitbrengen. Indien de Commissie dat nodig acht, kan zij onder de in lid 11 genoemde voorwaarden deelnemen aan de werkzaamheden van het bemiddelingscomité.

Artikel III-299 (nieuw)

Het Europees Parlement, de Raad en de Commissie raadplegen elkaar en bepalen in onderlinge overeenstemming de wijze waarop zij samenwerken. Daartoe kunnen zij, met inachtneming van de Grondwet, interinstitutionele akkoorden sluiten die een dwingend karakter kunnen hebben.

Artikel III-300 (nieuw)

1. Bij de vervulling van hun taken steunen de instellingen, agentschappen en organen van de Unie op een open, doeltreffend en onafhankelijk Europees ambtenarenapparaat.
2. Onverminderd artikel [III-329] kan daartoe een Europese wet met de toepasselijke specifieke bepalingen worden vastgesteld.

Artikel III-301 (nieuw)

1. De instellingen, agentschappen en organen van de Unie erkennen het belang van de transparantie van hun werkzaamheden en nemen krachtens artikel I-49 in hun reglementen van orde de specifieke bepalingen over de toegang van het publiek tot documenten op.
2. Met betrekking tot de wetgevingsprocedure houden het Europees Parlement en de wetgevende Raad niet alleen openbare zittingen, maar zorgen zij ook voor de publicatie van de desbetreffende stukken [*optie*: publiceren de resultaten, de stemverklaringen, de notulen en alle erin opgenomen verklaringen].

Artikel III-302 (voorheen artikel 210)

De Raad stelt Europese besluiten vast houdende de wedden, vergoedingen en pensioenen van de voorzitter en de leden van de Commissie, van de president, de rechters, de advocaten-generaal en de griffier van het Hof van Justitie, en van de leden en de griffier van het Gerecht van eerste aanleg, van de voorzitter en de leden van de Rekenkamer en van de leden van het Economisch en Sociaal Comité. De Raad stelt tevens alle vergoedingen vast welke als beloning kunnen gelden.

Artikel III-303 (voorheen artikel 256)

De handelingen van de Raad, de Commissie of de Europese Centrale Bank welke voor natuurlijke of rechtspersonen, met uitzondering van de staten, een geldelijke verplichting inhouden, vormen executoriale titel.

De tenuitvoerlegging geschiedt volgens de bepalingen van burgerlijke rechtsvordering die van kracht zijn in de staat op het grondgebied waarvan zij plaatsvindt. De formule van tenuitvoerlegging wordt, zonder andere controle dan de verificatie van de authenticiteit van de titel, aangebracht door de nationale autoriteit die door de regering van elke lidstaat daartoe wordt aangewezen. Van de aanwijzing stelt zij de Commissie en het Hof van Justitie in kennis.

Nadat de bedoelde formaliteiten op verzoek van de belanghebbende zijn vervuld, kan deze de tenuitvoerlegging volgens de nationale wetgeving voortzetten door zich rechtstreeks te wenden tot de bevoegde instantie.

De tenuitvoerlegging kan niet worden geschorst dan krachtens een beschikking van het Hof van Justitie. Evenwel behoort het toezicht op de regelmatigheid van de wijze van tenuitvoerlegging tot de bevoegdheid van de nationale rechterlijke instanties.

TITEL VI

DE WERKING VAN DE UNIE

HOOFDSTUK II

FINANCIËLE BEPALINGEN

TOELICHTING

Dit hoofdstuk is opgesteld op basis van de corresponderende artikelen van het VEG, die zijn gewijzigd in het licht van de artikelen over de financiën van deel I van de Grondwet en in het licht van de conclusies van de Studiegroep begrotingsprocedure. De voornaamste wijzigingen ten opzichte van het vigerende recht worden hieronder toegelicht.

Artikel III-304, dat een aanvulling is op ontwerp-artikel I-54, is helemaal nieuw. Het bevat de voorschriften betreffende het meerjarig financieel kader die volgens het eindverslag van de Studiegroep begrotingsprocedure in deel III van de Grondwet thuishoren. Het betreft:

- De duur van de door het meerjarig kader bestreken periode. Die moet ten minste vijf jaar bedragen.
- De vaststelling van de jaarlijkse maxima aan kredieten voor vastleggingen voor een beperkt aantal rubrieken en van het jaarlijkse maximum van de kredieten voor betalingen. Die maxima mogen het maximum van de eigen middelen niet te boven gaan. Dat voorschrift staat al in artikel 39 bis van deel I van de Grondwet, zodat het hier niet hoeft te worden herhaald.
- De vaststelling van de "uitgavencategorieën". De studiegroep heeft bevonden dat de uitgavencategorieën niet in de Grondwet vermeld hoeven te worden, maar daarin moet wel worden bepaald dat voor slechts een beperkt aantal categorieën bindende maxima mogen gelden, omdat anders de jaarlijkse begroting inhoudsloos zou worden. Om die reden is aan het eind in lid 2 een zeer ruime omschrijving van de categorieën opgenomen, waarin echter de nadruk wordt gelegd op het beperkte aantal daarvan.
- Het voorschrift dat het financieel kader alle andere bepalingen kan omvatten die dienstig zijn voor het goede verloop van de jaarlijkse begrotingsprocedure. Daarmee worden enkel de bepalingen bedoeld die nauw verband houden met de toepassing van het financieel kader. Dit voorschrift verwoordt slechts de inhoud van de huidige financiële vooruitzichten.
- De regeling waarbij een oplossing wordt geboden, bij een eventueel mislukken van de procedure voor de vaststelling van het "meerjarig financieel kader". De studiegroep heeft voorgesteld dat die regeling erin zou bestaan dat de bedragen van het laatste jaar van het voorgaand "financieel kader" van toepassing zouden blijven. Zo'n regeling is noodzakelijk omdat het de bedoeling is dat het financieel kader het bindende kader voor de jaarlijkse begrotingsprocedure wordt.
- De plicht voor alle instellingen er alles aan te doen om de procedure tot een goed einde te brengen. Lid 5 heeft ten doel de idee van interinstitutionele onderhandelingen in de besluitvormingsprocedure te handhaven.

Het Præsidium achtte het niet nodig een bepaling op te nemen waarmee het meerjarig financieel kader gewijzigd kan worden aangezien, zoals door de studiegroep in overweging werd gegeven, voor dergelijke wijzigingen dezelfde procedure gevolgd zou moeten worden als voor de vaststelling van het kader.

Artikel III-305 herneemt lid 1 van het huidige artikel 272 VEG.

Artikel III-306 beschrijft de begrotingsprocedure volgens de aanwijzingen van het eindverslag van de Studiegroep begrotingsprocedure.

- Het initiatief berust bij de Commissie, die niet meer een voorontwerp van begroting maar een ontwerpbegroting indient. Dat mag volgens de studiegroep echter geen afbreuk doen aan de stemregels in de Raad. Hier moet, net als bij het "meerjarig financieel kader" worden voorzien in een uitzondering op de consequenties, wat de vereiste meerderheden in de Raad betreft, van het huidige initiatiefrecht van de Commissie krachtens het huidige artikel 250 VEG. Vooralsnog wordt de stemregel in de Raad (gekwalficeerde meerderheid) uitdrukkelijk bij alle stadia van de procedure vermeld om elk risico van verwarring uit te sluiten.
- Het procedurele verschil tussen verplichte en niet-verplichte uitgaven is geschrapt. Volgens het eindverslag van de studiegroep wordt deze schrapping afhankelijk gesteld van de versterking van de begrotingsdiscipline via de vastlegging van het financieel kader in de Grondwet (artikel I-54), met name door hierin het in ontwerp-artikel 12 hieronder geformuleerde beginsel op te nemen dat de begrotingsautoriteit en de Commissie waken over de beschikbaarheid van de financiële middelen die de Unie in staat stellen om ten aanzien van derden aan haar juridische verplichtingen te voldoen.
- De duur van de procedure zou moeten kunnen worden verkort: de ontwerpbegroting zou uiterlijk op 1 september worden ingediend, en voor het eind van het jaar moeten worden vastgesteld.
- Het gaat om een ad hoc-procedure die is geënt op de vereenvoudigde gewone wetgevings-procedure:
  - a. Er zou in elke instelling slechts een lezing zijn.
  - b. Indien het Parlement en de Raad het niet eens zijn wordt een bemiddelingscomité bijeengeroepen dat naar analogie van de huidige medebeslissingsprocedure wordt samengesteld en dat op grond van onderhandelingen een gemeenschappelijk ontwerp moet opstellen.

Voor de regeling ter oplossing van de gevallen waarin een van de instellingen het gemeenschappelijk ontwerp van het bemiddelingscomité verwerpt of dit comité geen gemeenschappelijk ontwerp heeft kunnen opstellen, heeft het Præsidium uit de door de studiegroep voorgestelde keuzemogelijkheden gekozen voor de mogelijkheid waarbij, naar analogie van de procedure voor de niet-verplichte uitgaven, het Parlement het laatste woord heeft, en er een versterkte meerderheid moet bestaan.

Artikel III-307 betreft het stelsel van voorlopige twaalfden. Het is aangepast aan de wijzigingen van de begrotingsprocedure. Het onderscheid tussen de te volgen procedures al naar gelang de twaalfden betrekking hebben op verplichte uitgaven dan wel op niet-verplichte uitgaven, is geschrapt. Daardoor kon dit artikel aanzienlijk worden vereenvoudigd.

Artikel III-308 herneemt de essentie van artikel 271 VEG.

Artikel III-309 is een reprise van artikel 274, met wijzigingen, met name de tweede nieuwe alinea, die bedoeld is om de gedeelde verantwoordelijkheden voor de uitvoering van de begroting beter tot hun recht te laten komen door de lidstaten daarin een grotere rol toe te bedelen. De laatste alinea van het artikel moet eigenlijk in de wet staan die op basis van artikel III-314 wordt aangenomen.

Artikel III-310 voegt aan de tekst van het huidige artikel 275 een tweede nieuwe alinea toe waarmee wordt ingegaan op een verzoek van de Studiegroep begrotingsprocedure om de democratische controle op de uitvoering van de begroting te versterken.

Voor artikel III-311 worden er geen wijzigingen van het huidige artikel 276 VEG voorgesteld, behalve de toevoeging van het in ontwerp-artikel III-310 bedoelde "evaluatieverslag" aan de elementen die het Europees Parlement en de Raad in het kader van de kwijting in aanmerking nemen.

De verwijzing naar de euro in artikel III-312 is toegevoegd naar aanleiding van het verslag van 13 maart 2003 van de Groep deskundigen van de juridische diensten. Er moet ook een verwijzing worden toegevoegd naar het meerjarig financieel kader, dat eveneens in euro's moet worden vastgesteld.

Artikel III-313 herneemt artikel 278.

Het Præsidium heeft artikel III-314 [voorheen 279] aangepast aan de titel betreffende de instrumenten van deel I van de Grondwet.

Met betrekking tot artikel III-315 zij gememoreerd dat de Studiegroep begrotingsprocedure de schrapping van het verschil tussen verplichte en niet-verplichte uitgaven afhankelijk heeft gesteld van de verankering in de Grondwet van het beginsel dat de begrotingsautoriteit en de Commissie waken over de beschikbaarheid van de financiële middelen die de Unie in staat stellen om ten aanzien van derden aan haar juridische verplichtingen te voldoen. Uiteindelijk is het erom te doen uitdrukkelijke erkenning te geven aan het begrip uitgaven, die juridisch verplicht zijn. Het begrip "derden" omvat niet alleen derde staten maar ook natuurlijke of rechtspersonen ten aanzien waarvan de Unie juridische verplichtingen is aangegaan.

Artikel III-316 komt tegemoet aan de wens van de Studiegroep begrotingsprocedure om de thans in de praktijk bestaande informele onderhandelings- en overlegprocedures in het kader van de nieuwe begrotingsprocedure vast te leggen, teneinde de cultuur van samenwerking die gedurende het hele vorige decennium tussen de instellingen is ontwikkeld, in stand te houden.

Het Præsidium stelt voor het triloogmechanisme, waarbij de voorzitters van de drie instellingen, Parlement, Raad en Commissie, bijeenkomen, een formele, zij het flexibele, plaats te geven. De Commissie zou als initiator van de procedure maar ook als bemiddelaar tussen het Parlement en de Raad de taak toevertrouwd kunnen krijgen de triloog op passende tijdstippen bijeen te roepen teneinde de begrotingsprocedures, de jaarlijkse maar ook die van het meerjarig financieel kader, vooruit te helpen. Dit artikel herneemt het huidige artikel 280 VEG.

Lid 4 van artikel III-317 is aangepast aan de ontwerp-artikelen 24 e.v., alsmede aan het ontwerp-artikel betreffende de ruimte van rechtvaardigheid, vrijheid en veiligheid.

ONTWERP-TEKSTEN

AFDELING 1

MEERJARIG FINANCIIEEL KADER

Artikel III-304 (nieuw)

1. Het meerjarig financieel kader wordt vastgesteld voor een periode van ten minste vijf jaar, overeenkomstig artikel [I-54].
2. In het financieel kader worden de jaarlijkse maximumbedragen aan kredieten voor vastleggingen per uitgavencategorie vastgesteld, alsmede het jaarlijkse maximumbedrag van de kredieten voor betalingen. De uitgavencategorieën, die gering in aantal zijn, corresponderen met de grote beleidsdomeinen van de Unie.
3. Het financieel kader omvat alle andere bepalingen die dienstig zijn voor het goede verloop van de jaarlijkse begrotingsprocedure.
4. Indien de Europese wet van de Raad houdende een nieuw financieel kader nog niet is vastgesteld wanneer het voorgaand financieel kader verstrijkt, blijven de maximumbedragen en de overige bepalingen betreffende het laatste jaar van het voorgaand financieel kader van toepassing totdat deze wet is vastgesteld.
5. Tijdens de gehele procedure die leidt tot vaststelling van het meerjarig financieel kader, nemen het Parlement, de Raad en de Commissie alle maatregelen die nodig zijn om de procedure tot een goed einde te brengen.

AFDELING 2

DE JAARLIJKSE BEGROTING VAN DE UNIE

Artikel III-305 [voorheen artikel 272]

Het begrotingsjaar begint op 1 januari en sluit op 31 december.

Artikel III-306 [voorheen artikel 272]

Bij Europese wet wordt de jaarlijkse begroting van de Unie vastgesteld overeenkomstig de volgende bepalingen:

1. Iedere instelling maakt voor 1 juli een raming op van haar uitgaven. De Commissie voegt die ramingen in een ontwerpbegroting samen. Zij voegt daaraan een advies toe, dat afwijkende ramingen mag inhouden.

Dit ontwerp omvat een raming van de uitgaven en een raming van de ontvangsten.

De Commissie kan de ontwerpbegroting in de loop van de procedure wijzigen totdat het in punt 5 bedoelde bemiddelingscomité bijeen wordt geroepen.

2. De Commissie legt de ontwerpbegroting uiterlijk op 1 september van het jaar dat voorafgaat aan het betrokken begrotingsjaar aan het Europees Parlement en aan de Raad voor.

3. De Raad stelt zijn standpunt over de ontwerpbegroting vast en deelt dit standpunt uiterlijk op 1 oktober van het jaar dat voorafgaat aan het betrokken begrotingsjaar aan het Europees Parlement mee. De Raad stelt het Europees Parlement ten volle in kennis van de redenen die hem hebben geleid tot het vaststellen van zijn standpunt.

4. Indien het Europees Parlement binnen een termijn van 40 dagen na deze mededeling:

- a) het standpunt van de Raad goedkeurt of zich niet heeft uitgesproken, wordt de begrotingswet geacht te zijn aangenomen;
- b) met een meerderheid van zijn leden amendementen op het standpunt van de Raad voorstelt, wordt de aldus geamendeerde tekst toegezonden aan de Raad en aan de Commissie. De voorzitter van het Europees Parlement roept in overleg met de voorzitter van de Raad onverwijld het bemiddelingscomité bijeen.

Het bemiddelingscomité komt niet bijeen indien de Raad binnen een termijn van tien dagen aan het Europees Parlement mededeelt dat hij alle amendementen van het Parlement aanvaardt.

5. Het bemiddelingscomité bestaat uit de leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en een gelijk aantal vertegenwoordigers van het Europees Parlement en heeft tot taak om, binnen een termijn van eenentwintig dagen nadat het is bijengeroepen, op basis van de standpunten van het Europees Parlement en van de Raad, met een gekwalificeerde meerderheid van de leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en met een meerderheid van de vertegenwoordigers van het Europees Parlement overeenstemming te bereiken over een gemeenschappelijke ontwerptekst.

6. De Commissie neemt deel aan de werkzaamheden van het bemiddelingscomité en neemt alle initiatieven die nodig zijn om de standpunten van het Europees Parlement en de Raad nader tot elkaar te brengen.

7. Indien het bemiddelingscomité binnen een termijn van eenentwintig dagen nadat het is bijengeroepen, een gemeenschappelijke ontwerptekst goedkeurt, beschikken het Europees Parlement en de Raad na deze goedkeuring ieder over een termijn van veertien dagen om de gemeenschappelijke ontwerptekst aan te nemen, met een meerderheid van de uitgebrachte stemmen wat het Europees Parlement betreft en met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wat de Raad betreft.

8. Indien het bemiddelingscomité binnen de termijn van eenentwintig dagen geen gemeenschappelijke ontwerptekst goedkeurt, of indien de Raad de gemeenschappelijke ontwerptekst afwijst, kan het Europees Parlement, binnen een termijn van veertien dagen, met een meerderheid van de stemmen van zijn leden en met drievijfde van het aantal uitgebrachte stemmen zijn amendementen bevestigen. Indien het amendement van het Parlement niet wordt bevestigd, wordt het standpunt van de Raad voor de begrotingspost waarvoor dat amendement is ingediend, geacht te zijn aangenomen.

Indien het Parlement de gemeenschappelijke ontwerptekst met meerderheid van de stemmen van zijn leden en met drievijfde van het aantal uitgebrachte stemmen afwijst, kan het verzoeken dat hem een nieuwe ontwerpbegroting wordt voorgelegd.

9. Wanneer de in dit artikel omschreven procedure is afgesloten, constateert de voorzitter van het Europees Parlement dat de begrotingswet definitief is vastgesteld.

Artikel III-307 [voorheen artikel 273]

1. Indien bij het begin van een begrotingsjaar geen begrotingswet is vastgesteld, kunnen de uitgaven maandelijks worden verricht per hoofdstuk of per andere afdeling, overeenkomstig de bepalingen van de in [artikel III-314 (voorheen 279)] bedoelde Europese wet, zonder dat zij een twaalfde der bij de begrotingswet van het vorige begrotingsjaar opgenomen kredieten mogen overschrijden en zonder dat deze maatregel tot gevolg mag hebben, dat de Commissie meer dan een twaalfde van de kredieten van de voorliggende ontwerpbegroting ter beschikking krijgt.

2. De Raad kan, op voorstel van de Commissie en met inachtneming van de overige in lid 1 gestelde voorwaarden, een Europees besluit vaststellen waarbij uitgaven van meer dan een twaalfde worden toegestaan. De Raad zendt dit besluit onverwijld aan het Europees Parlement.

Dit Europees besluit voorziet op het gebied van de middelen in de nodige maatregelen voor de toepassing van dit artikel.

Het wordt van kracht op de dertigste dag volgende op die van zijn aanneming indien het Europees Parlement binnen die termijn niet met meerderheid van de stemmen van zijn leden besluit die uitgaven te verminderen.

Artikel III-308 [voorheen artikel 271]

Onder de voorwaarden die worden vastgesteld bij de in [artikel III-314 (voorheen 279)] bedoelde Europese wet, kunnen de kredieten welke aan het einde van het begrotingsjaar ongebruikt zijn gebleven, worden overgedragen uitsluitend naar het eerstvolgende begrotingsjaar, voorzover deze kredieten niet betrekking hebben op personeelsuitgaven.

De kredieten worden ingedeeld in hoofdstukken, waarin de uitgaven worden gegroepeerd naar hun aard en bestemming en onderverdeeld overeenkomstig de in [artikel III-314 (voorheen 279)] bedoelde Europese wet.

De uitgaven van het Europees Parlement, van de Raad, van de Commissie en van het Hof van Justitie worden als afzonderlijke afdelingen in de begroting opgenomen, onverminderd een speciale regeling voor bepaalde gemeenschappelijke uitgaven.

AFDELING 3

UITVOERING VAN DE BEGROTING EN KWIJTING

Artikel III-309 [voorheen artikel 274]

De Commissie voert de begroting uit in samenwerking met de lidstaten, overeenkomstig de in [artikel III-314 (voorheen 279)] bedoelde Europese wet, onder haar eigen verantwoordelijkheid, binnen de grenzen der toegekende kredieten en in overeenstemming met het beginsel van goed financieel beheer. De lidstaten werken met de Commissie samen om te verzekeren dat de toegekende kredieten volgens datzelfde beginsel worden gebruikt.

Bij de in [artikel III-314 (voorheen 279)] bedoelde Europese wet worden de controle- en auditverplichtingen van de lidstaten bij de uitvoering van de begroting en de daaruit voortvloeiende verantwoordelijkheden vastgesteld.

Bij de in [artikel III-314 (voorheen 279)] bedoelde Europese wet worden de verantwoordelijkheden en de nadere bepalingen betreffende de inbreng van iedere instelling bij de uitvoering van haar eigen uitgaven, vastgesteld.

Binnen de begroting kan de Commissie, met inachtneming van de grenzen en de voorwaarden bepaald in de in [artikel III-314 (voorheen 279)] bedoelde Europese wet, kredieten overschrijven hetzij van het ene hoofdstuk naar het andere, hetzij van de ene onderafdeling naar de andere.

Artikel III-310 [voorheen artikel 275]

De Commissie legt elk jaar aan het Europees Parlement en aan de Raad de rekeningen over het afgelopen begrotingsjaar voor welke betrekking hebben op de uitvoering van de begroting. Bovendien doet zij hun een financiële balans van de activa en passiva van de Unie toekomen.

De Commissie dient bij het Europees Parlement en de Raad ook een evaluatieverslag in waarin de bereikte resultaten worden getoetst aan de door het Europees Parlement en de Raad krachtens artikel [III-311 (voorheen artikel 276.3)] verstrekte aanwijzingen.

Artikel III-311 [voorheen artikel 276]

1. Op aanbeveling van de Raad verleent het Europees Parlement aan de Commissie kwijting voor de uitvoering van de begroting. Te dien einde onderzoekt het, na de Raad, de rekeningen, de financiële balans en het evaluatieverslag genoemd in [artikel III-310 (voorheen 275)], het jaarverslag van de Rekenkamer tezamen met de antwoorden van de gecontroleerde instellingen op de opmerkingen van de Rekenkamer, de in [artikel III-286 (voorheen 248, lid 1, tweede alinea)], genoemde verklaring, alsmede de relevante speciale verslagen van de Rekenkamer.
2. Alvorens kwijting te verlenen aan de Commissie of voor enig ander doel in verband met de uitoefening van de bevoegdheden van de Commissie inzake de uitvoering van de begroting, kan het Europees Parlement de Commissie verzoeken verantwoording af te leggen ter zake van de uitvoering van de uitgaven of de werking van de financiële controlestelsels. De Commissie verstrekt het Europees Parlement op verzoek alle nodige inlichtingen.
3. De Commissie stelt alles in het werk om gevolg te geven aan de opmerkingen in de kwijtingsbesluiten en aan andere opmerkingen van het Europees Parlement over de uitvoering van de uitgaven, alsook aan de opmerkingen waarvan de door de Raad aangenomen aanbevelingen tot kwijting vergezeld gaan.
4. Op verzoek van het Europees Parlement of de Raad brengt de Commissie verslag uit over de maatregelen die zijn genomen naar aanleiding van deze opmerkingen, met name over de instructies die zijn gegeven aan de diensten die met de uitvoering van de begroting zijn belast. Deze verslagen worden ook aan de Rekenkamer toegezonden.

AFDELING 4

GEMEENSCHAPPELIJKE BEPALINGEN

Artikel III-312 [voorheen artikel 277]

Het meerjarig financieel kader en de jaarlijkse begroting luiden in euro.

Artikel III-313 [voorheen artikel 278]

De Commissie kan, onder voorbehoud dat zij daarvan de bevoegde instanties der betrokken staten in kennis stelt, de saldi, welke zij in de valuta van een der lidstaten in haar bezit heeft, overmaken in de valuta van een andere lidstaat, voorzover zij gebruikt moeten worden voor de doeleinden die in dit Verdrag zijn aangewezen. De Commissie vermijdt dergelijke overmakingen zoveel mogelijk, indien zij saldi beschikbaar heeft of beschikbaar kan maken in de valuta waaraan zij behoefte heeft.

De Commissie onderhoudt de betrekkingen met elke van de betrokken lidstaten door tussenkomst van de door deze aangewezen autoriteit. Voor de uitvoering van financiële verrichtingen heeft zij toegang tot de centrale bank van de betrokken lidstaat of tot een andere door deze staat gemachtigde financiële instelling.

Artikel III-314 [voorheen artikel 279]

1. De Europese wet

- a) stelt de financiële regels vast waarbij met name de wijze wordt vastgesteld waarop de begroting wordt opgesteld en uitgevoerd, alsmede de wijze waarop rekening en verantwoording wordt gedaan en de rekeningen worden nagezien;
- b) stelt de regels vast en organiseert de controle betreffende de verantwoordelijkheid der financiële controleurs, ordonnateurs en rekenplichtigen.

De Europese wet wordt vastgesteld na raadpleging van de Rekenkamer.

2. Een op voorstel van de Commissie vastgestelde verordening van de Raad stelt de regels en de procedure vast volgens welke de budgettaire ontvangsten waarin het stelsel der eigen middelen van de Unie voorziet, ter beschikking van de Commissie worden gesteld, alsmede de maatregelen welke moeten worden toegepast om, in voorkomend geval, te voorzien in de behoefte aan kasmiddelen. De Raad besluit na advies van het Europees Parlement en de Rekenkamer.

3. De Raad besluit in alle in dit artikel bedoelde gevallen tot 1 januari 2007 met eenparigheid van stemmen.

Artikel III-315 (nieuw)

Het Europees Parlement, de Raad en de Commissie zien erop toe dat de financiële middelen waarmee de Unie haar juridische verplichtingen jegens derden kan voldoen, beschikbaar zijn.

Artikel III-316 (nieuw)

In het kader van de in dit hoofdstuk bedoelde begrotingsprocedures roept de Commissie regelmatig de voorzitters van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie bijeen. De voorzitters nemen alle maatregelen die nodig zijn om het overleg te bevorderen en de standpunten van de instellingen dichter bij elkaar te brengen om de uitvoering van de bepalingen van dit hoofdstuk te vergemakkelijken.

AFDELING 5

FRAUDEBESTRIJDING

Artikel III-317 (voorheen artikel 280)

1. De Unie en de lidstaten bestrijden fraude en alle andere onwettige activiteiten waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad, met overeenkomstig dit artikel vast te stellen maatregelen. Deze maatregelen moeten afschrikkend werken en in de lidstaten een doeltreffende bescherming bieden.
2. De lidstaten nemen ter bestrijding van fraude waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad, dezelfde maatregelen als die welke zij treffen ter bestrijding van fraude waardoor hun eigen financiële belangen worden geschaad.
3. Onverminderd de andere bepalingen van de Grondwet coördineren de lidstaten hun optreden om de financiële belangen van de Unie tegen fraude te beschermen. Zij organiseren daartoe samen met de Commissie een nauwe en geregelde samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten.
4. Bij de Europese wet of kaderwet worden de nodige maatregelen vastgesteld op het gebied van de preventie en bestrijding van fraude waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad, om in de lidstaten een doeltreffende en gelijkwaardige bescherming te bieden. De wet wordt vastgesteld na raadpleging van de Rekenkamer.
5. De Commissie brengt in samenwerking met de lidstaten jaarlijks aan het Europees Parlement en de Raad verslag uit over de ter uitvoering van dit artikel vastgestelde maatregelen en bepalingen.

NIEUWE RECHTSGRONDSLAGEN

TOELICHTING

De ontwerp-artikelen inzake bevoegdheden nopen tot de opstelling van enkele nieuwe rechtsgrondslagen.

Het betreft de volgende rechtsgrondslagen (overgenomen uit bijlage 1):

- Sport: wijziging van het artikel [voorheen - 149] over onderwijs.
- Energie: nieuw artikel invoegen in het hoofdstuk "Beleid op andere specifieke gebieden".
- Civiele bescherming: nieuw artikel invoegen in het hoofdstuk "Gebieden waarop de Unie kan besluiten ondersteunend op te treden"; het artikel hangt samen met de solidariteitsclausule van deel I van de grondwet en de bijbehorende rechtsgrondslag van deel III.
- Intellectuele eigendom: nieuw artikel invoegen in het hoofdstuk "Interne markt".
- Administratieve samenwerking: nieuw artikel invoegen in het hoofdstuk "Gebieden waarop de Unie kan besluiten ondersteunend op te treden".
- Ruimteonderzoek: nieuw artikel invoegen in de afdeling "Onderzoek en technologische ontwikkeling"

ONTWERP-TEKSTEN

SPORT

Hoofdstuk V

Onderwijs, beroepsopleiding, jeugd en sport

Artikel [voorheen 149]

1. De Unie draagt bij tot de ontwikkeling van onderwijs van hoog gehalte door samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en zo nodig door hun activiteiten te ondersteunen en aan te vullen, met volledige eerbiediging van de verantwoordelijkheid van de lidstaten voor de inhoud van het onderwijs en de opzet van het onderwijsstelsel en van hun culturele en taalkundige verscheidenheid.

De Unie draagt bij tot de bevordering van de Europese belangen op sportgebied, in verband met de sociale en educatieve rol van sport.

2. Het optreden van de Unie is erop gericht :

- de Europese dimensie in het onderwijs tot ontwikkeling te brengen, met name door onderricht in en verspreiding van de talen der lidstaten;
- de mobiliteit van studenten en docenten te bevorderen, mede door de academische erkenning van diploma's en studietijdvakken aan te moedigen;
- de samenwerking tussen onderwijsinstellingen te bevorderen;
- uitwisseling te bevorderen van informatie en ervaring omtrent de gemeenschappelijke vraagstukken waarmee de onderwijsstelsels van de lidstaten worden geconfronteerd;
- de ontwikkeling van uitwisselingsprogramma's voor jongeren en jongerenwerkers te bevorderen;
- de ontwikkeling van het onderwijs op afstand te stimuleren;
- **de Europese dimensie in de sport tot ontwikkeling te brengen door gelijke kansen in de competities en de samenwerking tussen de sportorganisaties te bevorderen en de fysieke en morele integriteit van sporters, met name jonge sporters, te beschermen.**

3. De Unie en de lidstaten bevorderen de samenwerking met derde landen en met de inzake onderwijs bevoegde internationale organisaties, met name met de Raad van Europa.

4. Om bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van dit artikel

- a) worden in een Europese wet of Europese kaderwet stimuleringsmaatregelen vastgesteld, met uitsluiting van harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten. Deze wordt na raadpleging van het Economisch en Sociaal Comité en van het Comité van de Regio's vastgesteld,
- b) neemt de Raad op voorstel van de Commissie aanbevelingen aan.

Toelichting

Het Praesidium is overeengekomen een expliciete rechtsgrondslag inzake sport in het leven te roepen. Artikel 149, dat betrekking heeft op onderwijs en jeugd, lijkt de aangewezen plaats voor een expliciete vermelding van de sport, aangezien sport een aspect is van dit uitgebreidere gebied.

Aangezien het vrije verkeer van sporters onder de bepalingen inzake de interne markt valt, dient dit streepje beperkt te blijven tot die "grensoverschrijdende" belangen die een maatregel op Europees niveau rechtvaardigen.

Nieuw artikel

(Invoege in het hoofdstuk "Beleid op andere specifieke gebieden")

1. In het kader van de totstandbrenging van de interne markt en rekening houdend met het vereiste om het milieu in stand te houden en te verbeteren is het beleid van de Unie op het gebied van energie erop gericht:

- a) de werking van de energiemarkt te waarborgen,**
- b) de continuïteit van de energielevering in de Unie te waarborgen, en**
- c) energie-efficiëntie, energiebesparing en de ontwikkeling van nieuwe en duurzame energie te stimuleren.**

2. In een wet of kaderwet worden de maatregelen vastgesteld die nodig zijn om de in lid 1 genoemde doelstellingen te bereiken. Zij wordt aangenomen na raadpleging van het Comité van de Regio's en het Economisch en Sociaal Comité.

3. Deze wet is niet van invloed op de keuze van een lidstaat tussen verschillende energiebronnen en de algemene structuur van zijn energievoorziening. Maatregelen op dit gebied worden vastgesteld overeenkomstig artikel [voorheen 175, lid 2, punt c)].

Toelichting

- 1. Opdat de voor de "energierechtsgrondslag" voorgestelde ontwerp-tekst de soort maatregelen bestrijkt die tot nu toe zijn aangenomen, is gekozen voor een tamelijk ruime formulering van lid 1, zonder al te veel in details te treden.*
- 2. Lid 2 voorziet in de toepassing van de gewone wetgevende procedure voor de maatregelen die onder de doelstellingen van lid 1 vallen. Er wordt herinnerd aan de maatregelen die van aanzienlijke invloed zijn op de keuze van een lidstaat tussen verschillende energiebronnen en de algemene structuur van zijn energievoorziening, die overeenkomstig artikel ex 175, lid 2, punt c), volgens een speciale wetgevingsprocedure door de Raad met eenparigheid van stemmen en na raadpleging van het Parlement worden aangenomen.*

Nieuw artikel

(Invoegen in hoofdstuk "Gebieden voor ondersteunend optreden")

1. De Unie bevordert de samenwerking tussen de lidstaten teneinde de doeltreffendheid van de systemen ter voorkoming van en bescherming tegen natuurrampen of door de mens veroorzaakte calamiteiten binnen de Unie te versterken.

Het optreden van de Unie is erop gericht :

- **het optreden van de lidstaten op nationaal, regionaal en lokaal niveau met betrekking tot risicopreventie, het voorbereiden van de actoren op het gebied van civiele bescherming in de lidstaten en het optreden bij natuurrampen of door de mens veroorzaakte calamiteiten te steunen en aan te vullen;**
- **snelle operationele en doeltreffende samenwerking tussen de nationale civiele beschermingsdiensten te bevorderen;**
- **de samenhang tussen internationale acties op het gebied van civiele bescherming stimuleren.**

2. In een wet of kaderwet worden de maatregelen vastgesteld die nodig zijn om bij te dragen tot de verwezenlijking van de in lid 1 genoemde doelstellingen.

Toelichting

Dit ontwerp-artikel moet worden gezien in het licht van de solidariteitsclausule in artikel I-42 van de Grondwet, alsmede van de uitvoeringsbepalingen in Deel III.

De ontwerp-tekst van de rechtsgrondslag inzake civiele bescherming beoogt het optreden van de Unie een karakter te geven dat past bij het type bevoegdheid (gebied voor ondersteunend optreden), en het de nodige inhoud te geven.

In het licht van talrijke verzoeken van Conventieleden wordt voorgesteld de wederzijdse bijstand in geval van natuurrampen en technologische calamiteiten opnieuw in de solidariteitsclausule op te nemen (zowel in Deel I als in Deel III). De consequentie van deze dubbele aanpak is dat:

- *wat het normale preventieve optreden en de instelling van een kader voor samenwerking tussen de nationale diensten voor civiele bescherming betreft, gebruik kan worden gemaakt van de gewone wetgevingsprocedure (met uitzondering evenwel van harmonisatie-maatregelen);*
- *de wederzijdse bijstand tussen de lidstaten met nationale civiele of militaire middelen wordt gecoördineerd in de Raad, en dat de structuren van het EVDB (met name het Militair Comité en de Militaire Staf) een bijdrage kunnen leveren. Er zal ook een rol zijn weggelegd voor de Minister van Buitenlandse Zaken.*

De artikelen I-42 en III-226 betreffende de solidariteitsclausule zijn hieronder ter herinnering opgenomen:

"Artikel I-42: Solidariteitsclausule"

1. *De Unie en haar lidstaten treden solidair tezamen op als een lidstaat slachtoffer is van een terreuraanslag, natuurramp of ramp ten gevolge van menselijk optreden. De Unie maakt van alle tot haar beschikking staande instrumenten, met inbegrip van de door de lidstaten ter beschikking gestelde militaire middelen, gebruik om*
  - a) - *de dreiging van het terrorisme op het grondgebied van de lidstaten te keren;*
- *de democratische instellingen en de burgerbevolking tegen een eventuele terroristische aanval te beschermen;*
- *op verzoek van de politieke autoriteiten van een lidstaat op diens grondgebied bijstand verlenen in geval van een terroristische aanval;*
  - b) - *op verzoek van de politieke autoriteiten van een lidstaat op diens grondgebied bijstand verlenen in geval van een ramp.*
2. *De nadere bijzonderheden betreffende de uitvoering van deze bepaling staan in artikel [...] van deel III, titel B, van de Grondwet.*

Artikel III-226 (Uitvoering van de solidariteitsclausule)

1. *De Raad stelt op gezamenlijk voorstel van de minister van Buitenlandse Zaken en de Commissie een besluit vast tot bepaling van de voorwaarden voor de uitvoering van de in [artikel I-42] bedoelde solidariteitsclausule.*
2. *Wanneer een lidstaat getroffen is door een terroristische aanval, door een natuurramp of een ramp ten gevolge van menselijk optreden, verlenen de andere lidstaten hem op verzoek van zijn politieke autoriteiten bijstand. Daartoe coördineren de lidstaten hun optreden in de Raad.*
3. *In het kader van dit artikel wordt de Raad bijgestaan door het Politiek en Veiligheidscomité met ondersteuning van de structuren die zijn ontwikkeld in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid, en door het Comité, [van artikel III-152 (oud artikel 5)] welke comités hem in voorkomend geval gezamenlijke adviezen verstrekken.*
4. *Met het oog op een doeltreffend optreden van de Unie evalueert de Europese Raad regelmatig de dreigingen waarmee de Unie geconfronteerd wordt."*

INTELLECTUELE EIGENDOM

Nieuw artikel

(In te voegen in het hoofdstuk "interne markt")

In het kader van de verwezenlijking van de interne markt worden in een Europese wet of Europese kaderwet maatregelen vastgesteld inzake de invoering van Europese titels, teneinde in de gehele Unie een eenvormige bescherming te garanderen van de intellectuele-eigendomsrechten, en inzake de invoering van op het niveau van de Unie gecentraliseerde machtigings-, coördinatie- en toezichtsregelingen, onverminderd [voorheen artikel 290].

Toelichting

Uit het verslag van de Werkgroep aanvullende bevoegdheden en het verslag van de deskundigen van de juridische diensten komt duidelijk naar voren dat het wenselijk is te voorzien in een expliciete rechtsgrondslag voor de wetgevingsmaatregelen inzake de bescherming van de intellectuele eigendom. Aangezien artikel ex 95 de aanpassing van de wetgevingen mogelijk maakt, wordt voorgesteld een apart artikel op te nemen dat de rechtsgrondslag zou leveren voor het creëren van "Europese titels" (merk, octrooi, enz.) en van gecentraliseerde stelsels voor vergunningen en controles. De laatste zin verwijst naar artikel ex 290 dat eenparigheid van stemmen in de Raad voorschrijft, voor kwesties in verband met de talenregeling.

ADMINISTRATIEVE SAMENWERKING

Nieuw artikel

(In te voegen in het hoofdstuk "De gebieden voor ondersteunend optreden")

1. De doeltreffende uitvoering op nationaal niveau van de wetgeving van de Unie door de lidstaten, die van wezenlijk belang is voor de goede werking van de Unie, wordt beschouwd als een aangelegenheid van gemeenschappelijk belang.
2. De Unie kan de inspanningen van de lidstaten ter verbetering van hun administratieve vermogen om de wetgeving van de Unie uit te voeren, steunen. Dergelijke steun kan naast het vergemakkelijken van uitwisselingen van informatie en van ambtenaren, ook ondersteunende opleidings- en ontwikkelingsregelingen omvatten. Geen enkele lidstaat is verplicht gebruik te maken van dergelijke steun. De daartoe noodzakelijke maatregelen worden in een Europese wet vastgesteld.
3. Dit artikel doet geen afbreuk aan de verplichting van de lidstaten om de wetgeving van de Unie uit te voeren, noch aan de prerogatieven en taken van de Commissie. Dit artikel is ook niet van invloed op andere bepalingen van de grondwet die voorzien in administratieve samenwerking tussen de lidstaten onderling en tussen de lidstaten en de Unie.

Toelichting

In het eindverslag van de Werkgroep aanvullende bevoegdheden staat de volgende aanbeveling: "In een toekomstig Verdrag moet een bepaling worden opgenomen waarin het gemeenschappelijke belang bij doeltreffende nationale toepassing van de EU-wetgeving wordt onderstreept en waarbij de Unie de bevoegdheid wordt verleend om ondersteuningsmaatregelen vast te stellen om de uitwisseling van gegevens en personen in de context van de nationale administratie van de EU-wetgeving te vergemakkelijken en communautaire steun te verlenen voor opleidings- en ontwikkelingsprogramma's."

Bovenstaande bepaling is een concretisering van de aanbeveling van de werkgroep. De bepaling zou een aanvullend gebied van ondersteunende maatregelen vormen dat moet worden toegevoegd aan die welke in artikel I-16 worden genoemd.

Een van de grondbeginselen van de Unie luidt dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering en toepassing van de wetgeving van de Unie bij de lidstaten ligt (tenzij het Verdrag anders bepaalt); bij dit beginsel behoort uiteraard de plicht van de lidstaten om erop toe te zien dat de administratie en de uitvoering doeltreffend en juridisch correct verlopen. Lid 1 herinnert eraan dat de kwaliteit van de administratie van de wetgeving van de EU door de lidstaten een zaak van gemeenschappelijk belang is. Lid 2 machtigt de Unie ertoe in dit verband ondersteunende maatregelen te treffen, in de vorm van een vergemakkelijking van de uitwisseling van informatie en personen die te maken hebben met de administratie van de EU-wetgeving en ondersteuning van gemeenschappelijke opleidings- en ontwikkelingsprogramma's. Lid 3 onderstreept dat de overeenkomstig deze rechtsgrondslag aangenomen maatregelen de door andere bepalingen van de Grondwet opgelegde taken en verplichtingen onverlet laat.

Nieuw artikel

In te voegen in de afdeling "Onderzoek en technologische ontwikkeling en ruimteonderzoek"

1. Teneinde de wetenschappelijke en technische vooruitgang, het concurrentievermogen van de industrie en de uitvoering van haar beleid te bevorderen, ontwikkelt de Unie een Europees beleid inzake ruimteonderzoek. Daartoe kan zij gemeenschappelijke initiatieven stimuleren en onderzoek en technologische ontwikkeling steunen; tevens coördineert zij de voor het verkennen en benutten van de ruimte noodzakelijke inspanningen.

2. Om bij te dragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van lid 1, worden in een Europese wet of Europese kaderwet de nodige maatregelen vastgesteld, die de vorm kunnen aannemen van een Europees programma voor ruimteonderzoek.

Toelichting

Lid 1 geeft de algemene doelstelling en de verschillende richtsnoeren van dit beleid, die betrekking hebben op de dimensies van het onderzoek en de technologische ontwikkeling, maar ook de dimensie van het industriële concurrentievermogen en eventueel van de andere beleidsgebieden van de Unie.

Lid 2 geeft de aard en de inhoud van de acties van de Unie op dit gebied aan, zoals de opstelling en uitvoering van een Europees ruimtevaartprogramma, zonder dat andere vormen van actie (bijvoorbeeld internationale samenwerking) worden uitgesloten.

INSTRUMENTEN EN PROCEDURES

Lijst van de rechtsgrondslagen waarvan de aannemingsprocedure door het ontwerp van Grondwet wordt gewijzigd ten opzichte van de huidige verdragen

<i>Rechtsgrondslagen waarvoor de besluitvormingsprocedure wordt gewijzigd</i>	<i>Huidige procedure</i>
Gewone wetgevingsprocedure	
Voorwaarden voor het toezicht op de uitvoeringsbevoegdheden (artikel I-36)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 202 VEG)
Interne markt - maatregelen op het gebied van de sociale zekerheid ten behoeve van migrerende werknemers uit de Gemeenschap (artikel III-18)	Medebeslissing - de Raad besluit met eenparigheid van stemmen (artikel 42 VEG)
Uitsluiting in een lidstaat van bepaalde werkzaamheden van het toepassingsgebied van de bepalingen over het recht van vestiging (artikel III-21, tweede alinea)	Gekwalificeerde meerderheid in de Raad (artikel 45, tweede alinea VEG)
Coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten inzake de toegang tot werkzaamheden, anders dan in loondienst, en de uitoefening daarvan bij de coördinatie van de in de wetgeving neergelegde beginselen betreffende de regeling van beroepen voor wat betreft opleiding en voorwaarden voor toegang van natuurlijke personen (artikel III-23)	Medebeslissing - de Raad besluit met eenparigheid van stemmen (artikel 47 VEG)
Uitbreiding van de toepassing van de bepalingen over het verrichten van diensten tot de onderdanen van derde landen die in de Gemeenschap gevestigd zijn (artikel III-26, tweede alinea)	Gekwalificeerde meerderheid in de Raad (artikel 49, tweede alinea, VEG)
Liberalisering van diensten (artikel III-29)	Gekwalificeerde meerderheid in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 52, lid 1, VEG)
Aanneming van andere maatregelen betreffende het kapitaalverkeer naar of uit derde landen (artikel III-43, lid 2)	Gekwalificeerde meerderheid in de Raad (artikel 57, lid 2, eerste deel, VEG)

<i>Rechtsgrondslagen waarvoor de besluitvormingsprocedure wordt gewijzigd</i>	<i>Huidige procedure</i>
Intellectuele eigendom (artikel III-65)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 308 VEG)
Multilateraal toezicht (artikel III- 68, lid 6)	Samenwerkingsprocedure (artikel 99, lid 5, VEG)
Specifieke taken van de ECB (artikel III-74, lid 6)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en instemming (artikel 105, lid 6, VEG)
Wijziging van het Protocol betreffende de statuten van het ESCB en van de ECB op aanbeveling van de ECB of van de Commissie (artikel III-76, lid 5)	Gekwalificeerde meerderheid of eenparigheid van stemmen in de Raad en instemming (artikel 107, lid 5, VEG)
Noodzakelijke maatregelen voor het gebruik van de euro (artikel III-80)	<i>(nieuw)</i>
Sociaal beleid, letters: d) bescherming van de werknemers bij beëindiging van de arbeids-overeenkomst, f) vertegenwoordiging en collectieve verdediging en g) de werk-gelegenheidsvoorwaarden voor onderdanen van derde landen (artikel III-99, leden 1 en 2);	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 137 VEG) <i>(Volgens het geldende verdrag zouden de aspecten in kwestie onderworpen kunnen worden aan de medebeslissingsprocedure ingevolge een met eenparigheid van stemmen genomen besluit van de Raad)</i>
Structuurfondsen en Cohesiefonds -vanaf 2007 (artikel III-114)	Gekwalificeerde meerderheid in de Raad vanaf 2007 (thans: eenparigheid van stemmen) en instemming van het Europees Parlement) (artikel 161 VEG)
Toepassing van de concurrentieregels op het gemeenschappelijk landbouwbeleid (artikel III-121, lid 1)	Gekwalificeerde meerderheid in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 37, lid 2, VEG)
Wetgeving inzake het gemeenschappelijk landbouwbeleid (artikel III-122, lid 2)	Gekwalificeerde meerderheid in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 137, lid 2)
Energie (artikel III-152)	Eenparigheid van stemmen en raadpleging van het Parlement (artikel 308 VEG)
Personencontrole aan de grenzen (artikel III-161)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 67 VEG) <i>(medebeslissing ingevolge een met eenparigheid van stemmen genomen besluit betreffende de procedurewijziging)</i>
Asiel (artikel III-162)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 67 VEG)
Immigratie (artikel III-163)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 67 VEG)

<i>Rechtsgrondslagen waarvoor de besluitvormingsprocedure wordt gewijzigd</i>	<i>Huidige procedure</i>
Justitiële samenwerking in strafzaken - procedures, samenwerking, vorming en minimumvoorschriften (artikel III-166)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 31 VEU)
Minimumvoorschriften betreffende de bepaling van strafbare feiten en sancties in verband met vormen van bijzonder zware criminaliteit (artikel III 167)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 31 VEU)
Maatregelen ter ondersteuning van de misdaadpreventie (artikel III-168)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 31 VEU)
Eurojust (artikel III-169)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 31 VEU)
Politiële samenwerking (bepaalde aspecten) (artikel III-171, lid 1)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 30 VEU)
Europol (artikel III-172)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 30 VEU)
Cultuur (behalve de aanbevelingen) (artikel III-176)	Medebeslissing - de Raad besluit met eenparigheid van stemmen (artikel 151 VEG)
Civiele bescherming (artikel III-179)	Eenparigheid van stemmen en raadpleging van het Parlement (artikel 308 VEG)
Handelspolitiek - uitvoeringsmaatregelen (artikel III-212, lid 2)	Gekwalificeerde meerderheid in de Raad (artikel 133 VEG)
Economische, financiële en technische samenwerking met derde landen (artikel III-216, lid 2)	Gekwalificeerde meerderheid in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 181A VEG)
Instelling van gespecialiseerde rechtbanken (artikel III-260)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 225A VEG)
Jurisdictie van het Hof inzake intellectuele eigendom (artikel III-265)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement, alsook nationale bekrachtiging (artikel 229A VEG)
Wijziging van het statuut van het Hof van Justitie (behalve titel I) (artikel III-285)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 245 VEG)
Wijziging van bepaalde artikelen van het Protocol betreffende de statuten van de EIB (artikel III-295, derde alinea)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 266 VEG)

<i>Rechtsgrondslagen waarvoor de besluitvormingsprocedure wordt gewijzigd</i>	<i>Huidige procedure</i>
Vaststelling van de financiële voorschriften - vanaf 2007 (artikel III-314)	Gekwalificeerde meerderheid van stemmen in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 279, lid 1, VEG)
Vaststelling van het statuut van de ambtenaren van de Unie, alsmede van de regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de Unie (artikel III-329)	Gekwalificeerde meerderheid in de Raad en raadpleging van het Parlement (artikel 283 VEG)

Bijzondere wetgevingsprocedures	
Eigen middelen – nadere bepalingen (artikel I-53, lid 4) – wet van de Raad met gekwalificeerde meerderheid – instemming van het Parlement	Eenparigheid van stemmen in de Raad – advies van het Parlement – nationale bekrachtiging (artikel 269 VEG)
Meerjarig financieel kader (artikel I-54) – wet van de Raad met gekwalificeerde meerderheid – instemming van het Parlement	Interinstitutioneel akkoord
Vaststelling van maatregelen betreffende het kapitaalverkeer naar of uit derde landen die in het Gemeenschapsrecht een achteruitgang op het gebied van de liberalisatie vormen (artikel III-43) – wet van de Raad met eenparigheid van stemmen – raadpleging van het Parlement	Eenparigheid van stemmen in de Raad zonder advies van het Parlement (artikel 57, lid 2, in fine, VEG)
Maatregelen inzake belastingharmonisatie die de administratieve samenwerking of de bestrijding van belastingfraude betreffen (ingevolge een besluit van de Raad met eenparigheid van stemmen) (artikel III-59, lid 2) – wet van de Raad met gekwalificeerde meerderheid – raadpleging van het Parlement	Eenparigheid van stemmen in de Raad en advies (artikel 93 VEG)
Maatregelen inzake de vennootschapsbelasting die de administratieve samenwerking of de bestrijding van belastingfraude betreffen, en die noodzakelijk zijn om de werking van de interne markt te verzekeren en concurrentievervalsingen te voorkomen (ingevolge een met eenparigheid van stemmen genomen besluit van de Raad) (artikel III-60) – wet van de Raad met gekwalificeerde meerderheid – raadpleging van het Parlement	Eenparigheid van stemmen in de Raad en advies (artikel 93 VEG)
Nadere bepalingen voor de uitoefening van het enquête-recht (artikel III-230) – wet van het Parlement – instemming van de Raad en advies van de Commissie	Onderlinge overeenstemming tussen het Parlement, de Raad en de Commissie (artikel 193 VEG)
Jaarlijkse begroting (artikel III-306) – wet vastgesteld bij ad-hocprocedure	Ad-hocprocedure (artikel 272 VEG)

Niet-wetgevingshandelingen	
Toepassing van het verbod op bevoorrechte toegang (artikel III-71, lid 2) – gekwalificeerde meerderheid in de Raad – raadpleging van het Parlement	Samenwerkingsprocedure (artikel 102, lid 2, VEG)
Toepassing van het verbod op het aangaan van verbintenissen en het verlenen van voorschotten in rekening-courant (artikel III-72, lid 2) – gekwalificeerde meerderheid in de Raad – raadpleging van het Parlement	Samenwerkingsprocedure (artikel 103, lid 2, VEG)
Maatregelen om de nominale waarden en de technische specificaties van de munten te harmoniseren (artikel III-75, lid 2) – gekwalificeerde meerderheid in de Raad – raadpleging van het Parlement	Samenwerkingsprocedure (artikel 106, lid 2, VEG)
Administratieve samenwerking inzake de ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid (artikel III-159)	Eenparigheid van stemmen in de Raad en advies van het Parlement (artikelen 66 VEG alsmede 30 en 31 VEU)
Aanbeveling op cultuurgebied (artikel III-176) – meerderheid in de Raad	Eenparigheid van stemmen in de Raad (artikel 151, lid 5, tweede streepje, VEG)
De Raad besluit met gekwalificeerde meerderheid van stemmen op het gebied van het GBVB indien hij een besluit op initiatief van de minister van Buitenlandse Zaken vaststelt, ingevolge een verzoek van de Europese Raad (artikel III-196)	(Titel V VEU)
Dringende financiële hulp aan derde landen (artikel III-217) – gekwalificeerde meerderheid in de Raad	Eenparigheid van stemmen in de Raad (artikel 308 VEG)
Voorlopige twaalfden (artikel III-307) – ad-hocprocedure	Ad-hocprocedure (artikel 273)
Nadere bepalingen inzake het beschikbaar stellen van de eigen middelen (artikel III-314, lid 2) – gekwalificeerde meerderheid in de Raad – raadpleging van het Parlement	Eenparigheid van stemmen in de Raad (artikel 279, lid 2, VEG)